Dziś dodatek ilustrowany Jlustracja Poznańska i Nowiny Sportowe

Dzisiaj 16 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 426

Poznań, wtorek dnia 16 września 1930

Rok XXV

Po wyborach w Niemczech

Dla ludzi, niezaślepionych frazesami pacyfistycznemi i bacznie śledzących ewolucję nastrojów politycznych w Niemczech — ogromne zwycięstwo, odniesione przez skrajnie odwetową partję hitlerowców w niedzielnych wyborach do parlamentu Rzeszy, nie było żadną niespodzianką. Jeśli chodzi o polski obóz narodowy, to oddawna już wskazywał on na to, że operowanie poglądem, jakoby w narodzie niemieckim pogłębiały się tendencje pokojowe i dążność do pogodzenia się z obecnym stanem rzeczy — jest oddawaniem się niebezpiecznym złudzeniom. Od szeregu już lat wskazywaliśmy na to, że tylko stanowcza wobec Niemców polityka zarówno na terenie międzynarodowym, jak i wewnątrz kraju, może odwrócić grożące na zachodniej ściany niebezpieczeństwa, a Europę ustrzec od nowego strasznego rozlewu krwi. Niestety ostrzeżenia nasze odbijały się dotychczas, jak groch o ścianę, z powodu dziwnego zaślepienia sfer obecnie rządzących, którym się zdawało, że najlepszą odpowiedzią na coraz gwałtowniejsze ataki niemieckie będzie... niereagowanie wcale na nie na terenie międzynarodowym przy równoczesnej polityce ustępstw wobec Rzeszy Niemieckiej i żywiołu niemieckiego w Polsce.

Dzisiaj widzimy, jakie są skutki tej polityki, która dezorjentowała koła polityczne Paryża, Londynu i Rzymu — a Niemców rozzuchwalała do coraz ostrzejszej ofensywy na nasze ziemie zachodnie.

Po wypadkach w Nadrenji, mowie Treviranusa, enuncjacjach p. Abla na temat Alzacji i Lotaryngji — wybory do Reichstagu będą chyba także kubłem zimnej wody, wylanym na rozpalone głowy najbardziej nawet zagorzałych „locarnistów" francuskich. Olbrzymie zwycięstwo, odniesione przez odwetowców z pod znaku hitlerowskiego „hakenkreuza" jest najlepszym dowodem błędności polityki Brianda i jego zwolenników, wierzących w to, że drogą ciągłych ustępstw można będzie w Niemczech wyhodować nastroje „pokoju" i „pojednania", uśmierzając w ten sposób ich imperjalistyczne zapędy.

O ile można wnioskować z depesz, nadchodzących z Paryża, Londynu, Rzymu, Genewy i Waszyngtonu — wynik wyborów niemieckich wywołał wszędzie ogromne wrażenie i uważany jest powszechnie za poważną groźbę dla pokoju światowego. Należy mieć nadzieję, że groźba ta skłoni wielkie mocarstwa Zachodu do zrewidowania ich dotychczasowej taktyki politycznej wobec Rzeszy Niemieckiej i do podjęcia kroków, któreby doprowadziły do opamiętania rozwydrzonych odwetowców niemieckich.

Odwetowcy ci — trzeba to zawsze pamiętać — znajdują się nietylko w obozie Hitlera, czy Hugenberga. Cały naród niemiecki od skrajnej prawicy po socjalistów i komunistów (których antypolskie stanowisko znalazło również jaskrawy wyraz w ostatniej kampanji wyborczej) — kroczy pod tym względem we wspólnych szeregach; mowa być może tylko o nieznacznych różnicach w dziedzinie taktyki i doboru metod działania. Obecnie w związku ze zwycięstwem Hitlera i porażką ugrupowań środkowych — ster rządów w Niemczech przesunie się prawdopodobnie jeszcze bardziej na prawo, bądź w drodze utworzenia koalicji centrowo - prawicowej na terenie parlamentu, bądźteż w drodze wprowadzenia dyktatury żywiołów nacjonalistycznych. Konsekwencją będzie jeszcze silniejsze zaostrzenie się polityki rewanżowej, przedewszystkiem w stosunku do Polski.

Jakaż stąd dla nas nauka w związku z ostatniemi wydarzeniami politycznemi w Polsce? Oto ta, że przy nadchodzących wyborach do ciał ustawodawczych winniśmy jaknajmocniej i najgoręcej poprzeć obóz narodowy — ten obóz, który od początku swej działalności prowadził jedynie celową i rozumną politykę wobec Niemiec i którego przeszłość w tej dziedzinie daje rękojmię odpowiedniej linji politycznej i w przyszłości.

Polacy zyskali na Śląsku — stracili w Prusiech Wschodnich

Berlin, 16. 9. (Tel. wł.). Wiadomości ze Śląska Opolskiego stwierdzają, że Polacy zdobyli tam o 25,5 procent głosów więcej, niż przy wyborach w dniu 20 maja 1928 roku. (Szczegółowe dane ze Śląska Opolskiego podajemy dziś w osobnej korespondencji. — Przyp. Red.).

Natomiast w Prusiech Wschodnich — według dotychczasowych, niekompletnych jeszcze wiadomości — liczba głosów polskich znów spadła. W r. 1928 lista polska uzyskała tam 4 655 gł, przy obecnych zaś wyborach na listę polską padło (podobno) 4 176 głosów, co oznaczałoby stratę 479 gł.

W okręgu Kwidzyń—Sztum, a więc na Powiślu na listę polską padły 1772 gł, co oznaczałoby przyrost o 250 gł., natomiast w okręgu olsztyńskim (Warmja) na listy polskie padło 2 198 gł., co oznacza spadek o 340 głosów.

Litwini wschodnio-pruscy otrzymali 666 gł., podwoili więc swój stan posiadania.

W mieście Królewcu lista polska skupiła 37 gł., lista litewska 17 gł.

Berlin, 16. 9. (Tel. wł.). W okręgu lignickim (Śląsk Dolny) lista polska skupiła 177 gł., a lista serbo-łużycka 288 gł. W okręgu południowo-westfalskim na listę polską padły 8 483 gł., w okręgu kolońsko-westfalskim 265 gł. w Turyngji 244 gł., w Badenji 194 gł. W okręgu drezdeńsko - budziszyńskim lista mniejszości narodowych uzyskała 223 gł. (głównie łużyckie).

Szczegółowe wyniki wyborów na Śląsku Opolskim i w Prusiech Wschodnich

Opole, 16. 9. (Tel. wł.) Wynik wyborów na Śląsku Opolskim jest następujący (cyfry w nawiasie oznaczają liczbę głosów w r. 1928): Polsko-Katolicka Partja Ludowa 37.912 (30.209), centrum 235.573 (225.830), komuniści 111.167 (72.626), nacjonaliści Hugenberga 102.247 (96.201), hitlerowcy 64.048 (5.530), Chrześć.-Nar. Partja Chłopska 14.694, Partja Gospodarcza 13.901 (7.329), Niem. Partja Ludowa 9.504 (15.128), Partja Państwowa 6.912 (9.181), Chrześć.-Społeczni 4.914, Partja Chłopska 3.371, konserwatyści Treviranusa 2.527.

Ogólna liczba oddanych głosów wynosi 670.002 (w r. 1928 — 563.944). Udział głosujących 88 procent.

Liczba głosów hitlerowców wzrosła, jak widać z powyższych cyfr, dwunastokrotnie. Najwięcej głosów uzyskało, jak zwykle, centrum, bo 35,1 proc. ogólnej liczby (poprzednio 40,0 proc.)

Królewiec, 16. 9. (Tel. wł.) Wynik wyborów w Prusach Wschodnich jest następujący: (cyfry w nawiasie oznaczają liczbę głosów z r. 1928): Polacy 4.176 (4.655), Litwini 666, hitlerowcy 235.463 (8.097), socjaliści 221.883 (268.007), nacjonaliści Hugenberga 204.654 (313.089), komuniści 122.666 (94.949), centrum 84.902 (74.271), Niem. Partja Lud. 56.843 (97.968), Partja Państwowa 27.788 (38.343), Partja Gospodarcza 17.247 (20.431), „Landvolk" i konserwatyści 15.085, Partja Chłopska 5.044 (8.796).

Oszałamiające wprost zwycięstwo odnieśli hitlerowcy, którzy liczbę swych głosów zwiększyli trzydziestokrotnie (!) i są obecnie najsilniejszem stronnictwem w Prusiech Wschodnich. Hugenberg stracił ok. 110.000 głosów, socjaliści (z premjerem Braunem na czele) — 47.000 gł.

Ogółem oddano głosów 1.091.436 (998.807). Udział głosujących 81 proc.

Zwycięstwo komunistów i hitlerowców w Berlinie

Berlin, 16. 9. (Tel. wł.) W wyborach w mieście Berlinie odsetek głosów hitlerowskich wzrósł z 1.4 proc. na 12.8 proc., odsetek głosów komunistycznych z 29.6 proc. na 33 proc. — Odsetek głosów socjalistycznych spadł z 34 proc. na 27.9 proc. Komuniści skupili w Berlinie jedną trzecią wszystkich głosów i są już silniejsi od socjalistów.

Jak giełdy reagują na zwycięstwo hitlerowców?

Berlin, 16. 9. (Tel. wł.) Giełda berlińska zareagowała mocno na wyniki wyborów niemieckich. Zaznaczyła się silna zniżka kursów, przyczem najsilniejszą zniżkę wykazały akcje, związane z przemysłem potasowym, opierającym się na współpracy niemiecko - francuskiej.

Spadła też marka niemiecka w stosunku do franka francuskiego. Bank Rzeszy interwenjował przez specjalne zakupy celem poprawy kursu.

Z Nowego Jorku donoszą, że kursy wszystkich papierów niemieckich znacznie spadły. To samo donoszą z Londynu.

Berlin, 16. 9. (Tel. wł.) Obiegają tu pogłoski, że w związku z klęską rządu Brueninga przy wyborach, prezydent Hindenburg ma zamiar ustąpić.

Dochody Piłsudskiego i ich źródła

Podaliśmy wczoraj za „Głosem Narodu" wiadomość, przez tydzień niesprostowaną, że obecne dochody Piłsudskiego ze skarbu państwa z tytułu jego stanowisk wynoszą razem około 40.000 złotych miesięcznie.

Ponadto nie została zdementowana wiadomość prasy warszawskiej, że Piłsudski nabył 300-morgowy folwark w Piekieliszkach za zaledwie 4.000 złotych od Centr. Urzędu Ziemskiego.

Niezależnie od tego doniósł socjalistyczny „Robotnik" organ dawniejszych towarzyszów politycznych Piłsudskiego, że on i jego bliscy wysłali p. Haeckera do niemieckich socjalistów po pieniądze i że te pieniądze otrzymali w r. 1906. Wiadomości tej nie sprostowano. Tak samo nie zdementowano następującego doniesienia „Robotnika" p. t.: Pieniądze, pieniądze, pieniądze":

„Temi słowy p. Piłsudski scharakteryzował posłów: największem ich pragnieniem jest brać pieniądze, gdzie się tylko da, w uczciwy i nieuczciwy sposób. A on, Józef Piłsudski, pieniędzy nie lubi, brzydzi się niemi, a cóż dopiero ludźmi, którzy je biorą bez pytania o źródło.

„W latach 1923—24, gdy Józef Piłsudski mieszkał bezczynnie w Sulejówku, odsunięty od wpływu na sprawy państwowe i — jak wówczas ogłoszono — oddający swe pobory marszałkowskie na cele publiczne, musiał przecież z czegoś żyć. Żył — z pieniędzy robotniczych.

„W tych bowiem latach robotnicy polscy w Stanach Zjednoczonych, zorganizowani w P. P. S., zbierali między sobą i posyłali co miesiąc do Sulejówka dla Józefa Piłsudskiego 300 dolarów. Piłsudski te pieniądze z krwawicy robotniczej przyjmował i nie słyszeliśmy, aby z nich zrobił inny, niż prywatny użytek."

Z powodu tych informacyj nieskonfiskowanych i niesprostowanych pisze „Głos Narodu":

„Są to wiadomości, które powinny rozbić ostatecznie legendę p. Piłsudskiego. Cóż bowiem z nich wynika? Wynika naprzód, że p. Piłsudski brał pieniądze od Niemców. Brał je ten, który „obcą agenturą" nazwał entento-filski obóz z czasu wojny, jakkolwiek nie mógł mu zarzucić wzięcia jednego choćby franka.

„Wynika dalej, że robienie wielkopańskiego gestu przed 7-miu laty przez p. Piłsudskiego i przeznaczanie pensji wojskowej na cele społeczne było mu umożliwione nie przez abnegację osobistą, jak mówiono wówczas, ale przez utrzymywanie się z pieniędzy amerykańskich robotników, o czem się po niewczasie społeczeństwo dowiaduje.

„Rewelacje powinny mieć podwójny skutek: pohamować elokwencję p. marsz. Piłsudskiego na temat materjalizmu pp. posłów i otworzyć oczy mas na prawdziwe oblicze „Katona z Sulejówka". Mało jest nadziei, by te rewelacje pohamowały serję wywiadów p. marszałka. Realniejszą za to jest druga nadzieja."

Obrady dyrektorów Kolei Państw.

Warszawa, 16. 9. (PAT). Na jutro zostało zwołane do Warszawy posiedzenie wszystkich dyrektorów okr. Kolei Państw. celem omówienia programu prac zimowych na kolejach. Chodzi o ujednostajnienie czasu i systemu opalania wagonów, oraz o przygotowanie dostatecznej ilości pługów, narzędzi i drużyn robotniczych na wypadek zasp śnieżnych.

Jak było za czasów carskich

W ostatnich czasach daje się zauważyć w społeczeństwie województw zachodnich żywe zainteresowanie tak niedawną i zdawałoby się bezpowrotnie minioną rosyjską przeszłością. B. poddani carscy — a takich wielu jest między nami — nie. mogą nadążyć pytaniom rodaków z dwu innych dzielnic, dla których stosunki rosyjskie są wciąż jeszcze czemś obcem, egzotycznem, niezrozumiałem i rewoltującem zarazem.

— Czy to prawda, że w Rosji nie było prawa?

— Bynajmniej. Było prawo, były ustawy zasadnicze i zwykłe, potem nawet była konstytucja. Ale obok tego istniał „porządek administracyjny", tak się nazywała w Rosji administracyjna samowola. I cóż: prawo prawem, a administracja swoim „porządkiem". Sądownictwo w Rosji było naogół uczciwe i poważane; carskie reformy go nie demoralizowały; dbało ono o wysoki poziom korporacji sędziowskiej, i lokajskie dusze rzadko się w niem trafiały. Ale zanim doszło do sądu, „porządek administracyjny swoje zrobił, a często do sądu wcale nie dochodziło.

Bywało, że człowieka aresztowano na podstawie zarządzenia władz administracyjnych; nie ministra spraw wewnętrznych, lecz miejscowego „dzierżymordy", jak takiego nazywali Rosjanie, albo „pompadura", jak go nazwał Sałtykow-Szczedryn. Żandarmerja prowadzi śledztwo, siedzisz w więzieniu miesiąc, pół roku, rok, dwa, aż potem żandarmerja oddaje sprawę sędziemu śledczemu: śledztwo trwa krótko — rozprawa — skazują cię za jakieś przekroczenie na 3 dni twierdzy. Słusznie: aleś dwa lata wysiedział „w porządku administracyjnym". Jakże to mówi Nowosilcew do księdza w nieśmiertelnych Iliadach:

Jeżeli Cię powieszą, a cesarz się dowie,
żem zrobił nieformalnie: a wiesz, co on powie?
„Ej, Senatorze, widzę, że się już ty bisisz".
A ty, mnichu, tymczasem jak wisisz, tak wisisz

— Przecież były chyba jakieś gwarancje praw jednostki?

— Oczywiście, ale liczyły się z niemi sądy, zaś administracja ogólna tylko w stosunku do przestępstw pospolitych, np. złodziei, chociaż t. zw. urlopów skazanym zbrodniarzom nie przyznawano, nie w stosunku do przestępców politycznych, którzy byli traktowani gorzej od morderców, bandytów, złodziei grosza publicznego i zwykłych rzezimieszków. W ustawie konstytucyjnej, w kodeksie procedury karnej i prawa karnego było postanowione, że aresztować wolno jedynie na pisemny rozkaz sędziego lub prokuratora. W stosunku do przestępców politycznych bywało inaczej.

— Jakże to się odbywało?

— Zawsze z tym samym ceremonjałem. O godz. 2 lub 3 w nocy... Na zachodzie wszystkie czynności urzędowe spełnia się w dzień, ale tu, czy chodziło o rzucenie przerażenia na biednych carskich poddanych, czy jakieś zamiłowanie do nocnej „roboty", — otóż o 2 lub 3 w nocy stuka ktoś do drzwi. Budzisz się. Kto tam? A stróż, dziś „dozorca" domu, powiada przez drzwi: „Proszę otworzyć, to telegrama". Co takiego? „Tielegramma!" brzmi głos urzędowy. Jak „telegrama"; to znaczy: żandarmi i policja.

— Żandarmerja do cywilnych osób?

— A nie! W Rosji było inaczej. Wojska do tych robót nie wciągano. Żandarmerja była to policja polityczna, najbliższa sławnej „ochrany". Więc dają 10 minut na ubranie, potem na dorożkę i do więzienia, skąd najczęściej wywożono aresztowanego na wschód, do bardziej „oddalonych miejscowości Rosji". Z Kongresówki wywożono do Brześcia, Motylowa, Kaługi czy Tuły; z Kaługi czy Tuły do Ufy albo Orenburga. Zawsze na wschód, nigdy na zachód. Taki już był obyczaj. Wywożono zawsze w towarzystwie żandarmów (nie wojskowych) dawniej kibitkami, potem koleją, a w ostatnich czasach i samochodami, jako że Rosja szła za postępem czasu. „Porywanie" — bo tak to nazywano, jak to uwiecznił Mickiewicz — odbywało się wśród przerażenia budzonych ze snu kobiet, płaczu dzieci... Nigdy nie wiedziano zrazu, dokąd „politycznego przestępcę" wywieziono; dopiero po dostawieniu go na miejsce dowiadywano się, gdzie jest. Jeszcze trudniej było dowiedzieć się, o co właśnie był oskarżony. „Politiczeskij prestupnik" i tyle. Ale żeby przestępcom politycznym dla zohydzenia zarzucano zbrodnie pospolite, to się nie zdarzało.

— A jakież stanowisko mieli w Rosji ministrowie sprawiedliwości i spraw wewnętrznych? Minister sprawiedliwości zawsze liczył się ze swoistą instytucją „administracyjnego porządku", choć naogół bronił poziomu sądownictwa; zbliżający się koniec carskiej Rosji znamionuje się upadkiem stanowiska ministra sprawiedliwości, które zajmowały nieraz nędzne figury. W ręku ministra spraw wewnętrznych powinna była w zasadzie skupiać się cała władza nad administracją, policją, żandarmerją i ochraną, ale nieraz ochrana bywała mocniejsza od ministra. Przed upadkiem caratu i to stanowisko na psy zeszło, skoro mógł je objąć taki Protopopow. Wtedy też, w tym okresie upadku, minister spraw wewnętrznych stał się właściwie tylko komisarzem „dla bor'by s kramołoj" — to walki z „antypaństwowcami"; a bolszewicy, którzy kontynuują metody carskiej ochrany, mają także komisarza do walki z kontrrewolucją.

— I mimo to carskie rządy upadły?

— Ha, gdy rząd rosyjski walkę z opozycją uważał za swoje główne, jeśli nie jedyne zadanie, to nie dziw, że był blisko końca. Bo ta opozycja — to było całe społeczeństwo. Im powszechniej rząd był znienawidzony, tem bezwzględniejszych używał środków, tem bezwstydniej łamał prawo, aż wywołał zamachy terorystyczne ze strony społeczeństwa. W końcu policja, żandarmerja i ochrana niczem innem nie były zajęte, jak „ochranianiem" dostojników państwowych przed zamachami. Czasami same fabrykowały te zamachy, żeby wywołać nowe represje, te zaś zkolei wywołały nowe zamachy rewolwerowe i bombowe. Tak doszło do rewolucji i dalej, do bolszewizmu. Społeczeństwo od wieków „wychowywane" terrorem w ślepym kulcie dla carów i władzy, w państwie, gdzie rząd znaczył wszystko, a naród niewiele, gdzie obok prawa istniało ulegalizowane niejako bezprawie, a odwaga cywilna i poczucie honoru jednostek były uważane za cechy buntownicze, więc antypaństwowe, — społeczeństwo takie zostało moralnie skrzywione, niezdolne do szybkiego zorganizowania się w ustrój, oparty na jedynie pewnych zasadach jedności narodowej, prawa, ładu i wolności. Rosja stanowi decydujący argument na rzecz zasad i metod rządzenia zachodnich. Metody wschodnie wiodą do bolszewizmu.

Kto pchał do wojny domowej w r. 1923?

za pomocą kampanji oszczerstw

W socjalistycznym „Robotniku" zamieścił b. poseł Niedziałkowski artykuł p. t. „Nowy okres", w którym znajdujemy następujące wyznanie:

„W tragicznych dniach śmierci Narutowicza i w listopadzie r. 1923 w Krakowie wstrzymaliśmy z całą świadomością wybuch wojny domowej, wstrzymaliśmy chociaż popychano nas w różnych stron w kierunku wręcz odwrotnym. Wstrzymaliśmy zgodnie z głębokiem naszem przekonaniem, że wojna domowa w ówczesnych warunkach mogła oznaczać koniec Polski. Odrzuciliśmy „ryzykowanie" Polską i nie wstydzimy się tego.

„Rozwalały nas nieustannie przeróżne intrygi polityczne. Intrygi zwyciężyły w okresie przewrotu majowego, zwyciężyły „objektywnie", t. zn. wypłynęły na powierzchnię na fali nastrojów społecznych — na fali kunsztownej kampanji oszczerstw osobistych, sterowanej przez pisemko p. t. „Nakazy Chwili", zapewniające publicznie, że posiada mnóstwo dokumentów i danych, obciążających moralnie różne jednostki, i nigdy, ani razu niezdolne do ujawnienia choćby jednego faktu, choćby jednego dokumentu.

„Cztery i pół lata epoki „pomajowej" rozstrzygnęły tamtą sprawę. Oszczerstwa okazały się oszczerstwami. Więc odrzuciliśmy je. I ze wstydem nieraz patrzyliśmy w oczy tych, których oskarżaliśmy na wiarę „piłsudczyków". Oni ze wstydem uznawali taksamo, że szli często przeciw nam... na wiarę innych znowuż „informacyj", innych znowuż „piłsudczyków". Każdy z osobna z „piłsudczyków" robił inaczej w każdym z osobna obozie".

Wyjaśnione zostało ostatecznie, kto pchał już przed rokiem 1926 do wojny domowej, i to za pomocą kampanji oszczerstw.

Ustawa o ochronie wyborów przed nadużyciem władzy urzędników

(Ciąg dalszy).

Art. 6. Urzędnik, który w związku ze swojem urzędowaniem przy głosowaniu tajnem zapoznaje się w sposób bezprawny z treścią cudzego głosu — ulega karze aresztu do jednego roku.

Obłuda i podstęp wyborczy B. B.

Leży przed nami szereg sprawozdań z wieców, przeważnie niemych, zwołanych zeszłej niedzieli przez B. B. z powołaniem się na Związek Obrony Kresów Zachodnich, a pod skrzydłami opiekuńczemi czynników, których nie potrzebujemy wymieniać. Wszędzie wołano: „Bracia rodacy!" — „Idziemy, jak jeden mąż przeciw Niemcom!" — „Niech żyje Polska!" — „Głosujmy tylko na jedną listę!" Teraz, gdy chodzi o mandaty dla bankrutów politycznych.

Wiece zostały poprzedzone rozplakatowaniem w miasteczkach i wsiach olbrzymich afiszów B. B., na których figurowały podpisy rzeczywistych „sanatorów" oraz ludzi, których na podpisy nabrano, a nawet takich, których podpisano, wcale ich o to nie zapytawszy. Na wiecach uchwalano naturalnie „jednomyślne" rezolucje o „zgodzie", a na niektórych „potępiano zgóry wszystkie te stronnictwa polskie, które uchylają się od większego dzisiaj obowiązku Polaków kresów zachodnich i pójdą do wyborów oddzielnie."

Milczano tylko o tem, że „sanacja" zaprzepaściła najcenniejsze wartości narodowe na ziemiach zachodnich na korzyść Niemców, że poprostu zdradziła obronę narodową przed niebezpieczeństwem niemieckiem, że jej posłowie złamali solidarność narodową w sprawie polsko - niemieckiej, nie mówiąc już o tem, że „sanacja" stoi rozbijaniem społeczeństwa, że jej zaciekłość partyjna przybrała formy wprost dzikie, nie cofając się przed metodami bandytyzmu politycznego. To też jedni opuszczali te wiece, inni rzucali ironiczne uwagi, względnie uśmiechali się, a reszta — czasami dziesięciu — „uchwalała jednomyślnie" rezolucje.

Dla przykładu podajemy trzy sprawozdania. Zdrowa opinja publiczna wie, co sądzić o obłudzie tych, co zaprzepaszczali sprawę polską wobec Niemców, a teraz, gdy dźwigają brzemię potępienia społeczeństwa, dosiadają konika „zgody narodowej", by chyłkiem zdobyć mandaty. Społeczeństwo polskie pójdzie zwarcie, ale pod sztandarem wypróbowanej przez lata, twardej walki z Niemcami, pod sztandarem, dzierżonym przez tych, co czynami udowodnili, że przed wojną, w czasie wojny i po wojnie zawsze walczyli z niebezpieczeństwem niemieckiem. Społeczeństwo odtrąci łapichłopstwo kurczycieli sprawy ojczystej.

Do roli, jaką w tem łapichłopstwie „sanacji" odgrywają kierownicze czynniki Związku Obrony Kresów Zachodnich, powrócimy.

Kcynia. — Staraniem miejscowego burmistrza, p. Rybarczyka, zwołany na 14 bm. wiec B. B. W. R. poniósł kompletne fiasko. Gdy proponowany na przewodniczącego p. Grabowski odmówił swego udziału, oddano przewodnictwo urzędnikowi z Inowrocławia p. Bembeniście, który powołał prezydjum z kilku osób mniej lub więcej zależnych.

Wywody głównego mówcy wiecowego redaktora „Dnia Bydg." (odbitka „sanacyjnego" toruńskiego „Dnia Pom.") p. Starzewskiego, nad wyraz zresztą słabe i mętne, spotkały się z należytą odprawą ze strony pp. Sytka i Szymańskiego, którzy podkreślali to, iż społeczeństwo tutejsze już tak dalece jest uświadomione, że nie da się nabrać chytrą podrywką zwolenników „sanacji", tylko całą duszą pójdzie za głosem swych przywódców narodowych. Daremnie potem p. adwokat Zagrodzki usiłował ratować sytuację wskazywaniem niebezpieczeństwa niemieckiego, które „sanacja" teraz chce wyzyskać dla swoich celów, a przedtem nie widziała go i twierdziła, że to tylko wymysł „endecki".

Z pośród zebranych natomiast wystąpił p. Kubanek i wśród gorących okrzyków i oklasków domagał się oddania steru rządów w ręce przywódców obozu narodowego. Drugiego mówcy „sanacyjnego" zaś zebrani wogóle już nie chcieli słuchać, tylko po zaintonowaniu „Roty" opuścili gremjalnie salę.

Chodzież. — Wiec „sanatorów" z dnia 14 bm. nie cieszył się powodzeniem. Oprócz grona urzędników przybyli na wiec przeważnie robotnicy z miejscowych fabryk i okrzykami „my chcemy pracy", oraz „precz z ludźmi, gadającymi za pieniądze", przeszkadzali mówcom. Padały również okrzyki przeciwko Piłsudskiemu, skutkiem czego policja nawet dokonała aresztowania. Nie było dyskusji, nie przeczytano nawet porządku dziennego, a także zapomniano podać nazwiska mówców do wiadomości publicznej. Wiec zamknięto bez powzięcia rezolucji wśród widocznej konsternacji jego inicjatorów.

Granowo. — „Niemy wiec" B. B. W. R. był tutaj zapowiedziany zaraz po nabożeństwie w nadziei widocznie, że z kościoła wszyscy podążą gremjalnie przed szkołę. Zebrało się tymczasem dokoła mównicy zaledwie 100 osób. Jedyny mówca zamiejscowy niebardzo się spisał i wogóle robił wrażenie, jakoby od niedawna dopiero władał językiem polskim. Przedłożono rezolucję, a gdy na pytanie, czy zebrani ją przyjmują, nie było żadnej odpowiedzi — uważano ją za przyjętą jednogłośnie i wiec zamknięto.

Składajcie ofiary na akcję wyborczą!

Składać je należy bądź w administracji naszego pisma, bądź na konto czekowe w Pocztowej Kasie Oszczędności nr. 204.057 dla zarządu wojewódzkiego Stronnictwa Narodowego w Poznaniu; bądź też w biurze stronnictwa św. Marcin 65.

n 3 174

Delegacja pracowników umysłowych u min. Prystora.

Warszawa, 16. 9. (P. A. P.). Minister pracy i opieki społecznej, p. Prystor, przyjął delegację centralnej organizacji związków zawodowych pracowników umysłowych, która złożyła memorjał w sprawie wykorzystania obecnych uprawnień Prezydenta Rzeczypospolitej wydawania dekretów z mocą ustawy — w kierunku wydania dekretu o umowie zbiorowej i rozjemstwie, oraz uzupełnienia przepisów ustawy urlopowej i nowelizacji szeregu przepisów rozporządzenia o ubezpieczeniu pracowników umysłowych.

Strzelcom nie wolno się mieszać do działalności wyborczej?

„Sanacyjny" „Przedświt" warszawski, organ B. B. S., zamieszcza następujący komunikat:

„Wobec rozpoczęcia się akcji wyborczej do Sejmu i niewątpliwych prób ze strony różnych grup czy poszczególnych osób, wciągnięcia Związku Strzeleckiego do czynnej działalności wyborczej, komendant główny Związku Strzeleckiego zarządził, aby zasada apolityczności Związku Strzeleckiego, jako organizacji przysposobienia wojskowego, istniejącej i działającej w sferze pracy wyłącznie państwowej, została utrzymana w całej rozciągłości.

„Wszelkie rozkazy, zakazujące udziału strzelców w działalności politycznej, zostały utrzymane bez zmian. Szczególnie został podkreślony zakaz angażowania się indywidualnego lub całych oddziałów w jakąkolwiek akcję ściśle wyborczą, lub choćby tylko ogólnie polityczną.

„Jednocześnie komenda główna zabroniła uczestniczenia umundurowanych strzelców w wiecach i zebraniach przedwyborczych, ich udziału w jakichkolwiek działaniach wyraźnie agitacyjnych, a nawet wogóle zorganizowanego udziału strzelców choćby nieumundurowanych, w jakiejkolwiek akcji tego rodzaju. Niedopuszczalne jest również oficjalne popieranie przez władze strzeleckie jakichkolwiek list i kandydatur wyborczych."

Brzmi to wszystko bardzo pięknie. Ale, jeżeli przyszłość „apolityczna" „Strzelca" będzie taka, jak przeszłość, to powyższy komunikat okaże się świstkiem papieru bez treści rzeczywistej i wartości. Komunikat mówi, że „wszelkie rozkazy, zakazujące udziału strzelców w działalności politycznej zostały utrzymane bez zmian", a tymczasem wiadomo powszechnie, jaką przy wyborach rolę awanturniczą odgrywały bojówki strzeleckie, szczególnie na prowincji.

W każdym razie zapamiętamy sobie powyższy komunikat.

Manifestacyjny strajk w Warszawie

Wielka liczba strajkujących

Warszawa, 16. 9. (Tel. wł.) Dziś rano wybuchł w kilku miejscach strajk manifestacyjny. Zastrajkowało 2.000 robotników w fabryce wagonów Lilpopa; w fabryce „Ursus", gdzie zatrudnionych jest 1.000 robotników, zastrajkowało 900. W fabryce Norblin, Buch i Werner na 900 zastrajkowało 500. Przy robotach budowlanych na Zoliborzu zastrajkowali wszyscy zatrudnieni w liczbie 1.500. Na ogólną liczbę 4.400 zatrudnionych w Państwowej Wytwórni Telefonów strajkuje 300. W Państwowych Wytwórniach Lotniczych na 420 strajkuje 300. Pozatem strajkują częściowo robotnicy w fabrykach monopoli.

Na Pradze stoi większość fabryk. Stanęły także młyny oraz fabryki Plutos, Rohn i Zieliński.

„Sanacja" puszcza uporczywe pogłoski, że socjaliści zamierzali wywołać strajk generalny, który jednak się nie udał. Natomiast socjaliści utrzymują, że bynajmniej nie dążyli do wywołania akcji strajkowej i że jest to strajk samorzutny o charakterze manifestacyjnym. (w)

Nowy sędzia do spraw szczególnej wagi

Warszawa, 16. 9. (Tel. wł.). Sędzia śledczy p. Demant, który prowadzi sprawę uwięzionych posłów, został mianowany sędzią śledczym do spraw szczególnej wagi przy Sądzie Apelacyjnym. Dotychczas prowadził on wyłącznie sprawy komunistyczne. Jest to specjalista od spraw, związanych z kierunkami socjalistycznemi, ponieważ należał do P. P. S. (w)

Dokoła aresztowań b. posłów

Warszawa, 16. 9. (Tel. wł.) Z Lublina donoszą, że rozprawa przeciwko aresztowanej b. posłance Kosmowskiej odbędzie się już w tym tygodniu w tamtejszym sądzie powiatowym. P. Kosmowska oskarżona jest z art. 154 część 2 kodeksu karnego, który mówi o znieważeniu władzy, dokonanem w wygłoszonej mowie. (w)

Po manifestacjach warszawskich

Warszawa, 16. 9. (Tel. wł.) Wczoraj po południu dokonano sekcji zwłok śp. Suchockiego i Skowrońskiego, zabitych podczas manifestacyj niedzielnych. Pogrzeb odbył się dziś nad ranem. Rodzina nie była obecna na pogrzebie. (w)

Konserwatyści w jednym szeregu z socjalistami z B. B. S.

Warszawa, 16. 9. (Tel. wł.) Dowiadujemy się, że w najbliższych dniach ukaże się odezwa wyborcza konserwatystów, oświadczająca, że popierają oni całkowicie listę rządową łącznie ze stronnictwami, nawet najbardziej daleko ideologicznie stojącemi, jak t. zw. Frakcja Rewolucyjna (B. B. S.) i Zjednoczenie Miast i Wsi. (w)

Z obrad Zgromadzenia Ligi Narodów

Echa konferencji warszawskiej — Mowa niemieckiego min. spraw zagr. dr. Curtiusa

Genewa, 15. 9. (PAT). Rumuński minister handlu i przemysłu Madgearu wydał dziś śniadanie, na którem obecni byli ministrowie 9-ciu krajów, reprezentowanych na niedawnej konferencji rolniczej w Warszawie.

Jak wiadomo rezolucje, wniesione przez tę konferencję, zostały przez rząd polski złożone sekretarjatowi generalnemu Ligi Narodów, a postulaty w nich zawarte będą rozwinięte w czasie trwania prac drugiej komisji Zgromadzenia (gospodarczej). W ciągu dzisiejszego śniadania ustalono, że wspólność poglądów stwierdzona w Warszawie nie uległa zmianie. Wicemarszałkowi senatu Gliwicowi powierzono zreferowanie prac tej konferencji na plenum drugiej komisji Zgromadzenia.

Genewa, 16. 9. (Tel. wł.) Na zakończenie dyskusji generalnej przemawiali dzisiaj przedstawiciel Włoch Scialoia i niemiecki minister spraw zagr. dr. Curtius.

Scialoia solidaryzował się ze stanowiskiem Angji w sprawie rozbrojenia i równocześnie wyraził zasadniczą zgodę rządu włoskiego na niektóre punkty projektu Brianda o federacji paneuropejskiej.

Dr. Curtius na początku swego przemówienia stwierdził, że jakkolwiek przebieg rozwoju polityki międzynarodowej przyniósł Niemcom duże rozczarowanie — to jednak Rzesza pragnie nadal współpracować z Ligą Narodów i iść w kierunku jej polityki.

Mówiąc o często podniesionej ostatnio możliwości wojny, minister niemiecki stwierdził, iż nie należy się stanowczo liczyć z podobną ewentualnością. Poza tem — oświadczył przedstawiciel Niemiec, że należałoby szukać dróg takich, które pozwoliłyby uniknąć tak ostatecznej możliwości i załatwić sporne sprawy na drodze pokojowej. Pod żadnym warunkiem nie wolno — zdaniem Curtiusa — przechodzić jednak do porządku dziennego nad sprawami, których rozwiązanie stało się koniecznością. Zasady Ligi Narodów i jej fakty powinny być — twierdzi dr. Curtius — tak dokładne i przeźroczyste, by można w nich znaleźć rozwiązanie dla wszelkich najbardziej nawet spornych spraw na drodze pokoju. Pod tym względem Rzesza stoi na stanowisku, że zadania Ligi Narodów nie kończą się na zakazie wojny lecz powinna sama tak kierować spory, by rozwiązanie mogło nastąpić bez rozlewu krwi. Następnie dr. Curtius poruszył sprawę rozbrojenia z punktu widzenia Niemiec.

Bestjalski zamach na panoramę racławicką

Warszawa, 16. 9. (Tel. wł.). Wczoraj aresztowano we Lwowie 6 członków U. O. W., którzy zamierzali wysadzić w powietrze budynek panoramy racławickiej. Według znalezionych przez policję dowodów zamierzali oni podzielić się na dwie grupy, z których jedna miała wywołać wybuch koło pałacu sztuki, ażeby odciągnąć uwagę policji, a druga tymczasem miała przystąpić do wysadzenia panoramy. (w)

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 9,00 zł; w Gdańsku na Warszawę 8,97 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212.07 do 212,37 zł, gotówką 211,67 zł; za 100 guldenów gd. w dewizach 172,98 do 173,24 zł, gotówką 172,64 zł.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji notowania cen.

Poznań, 16. 9. 1930 r.

Spędzono: wołów 94, buhai 201, krów 306, świń 2200, cieląt 609, owiec 257; razem 3667 zwierząt.

Płacono za 100 kg żywej wagi za:
(Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowemi).

BYDŁO:

Woły:	
Pełnomięsiste wytuczone nieoprzęgane	140—146
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3	130—136
Mięsiste tuczone starsze	100—110
Miernie odżywione	090—096
Buhaje:	
Wytuczone pełnomięsiste	126—132
Tuczone mięsiste	110—120
Nietuczone, dobrze odżywione starsze	098—106
Miernie odżywione	088—096
Krowy:	
Wytuczone pełnomięsiste	132—144
Tuczone mięsiste	116—130
Nietuczone, dobrze odżywione	100—110
Miernie odżywione	070—080
Jałowice:	
Wytuczone pełnomięsiste	136—144
Tuczone mięsiste	122—130
Nietuczone, dobrze odżywione	110—116
Miernie odżywione	100—108
Młodzież:	
Dobrze odżywione	090—100
Miernie odżywione	080—088
Cielęta:	
Najprzedniejsze cielęta wytuczone	160—170
Tuczone cielęta	150—156
Dobrze odżywione	140—146
Miernie odżywione	120—130
OWCE:	
Wytuczone pełnomięsiste jagnięta i młodsze skopy	120—140
Tuczone starsze skopy i maciórki	106—116
ŚWINIE (TUCZNIKI):	
Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi	188—192
Pełnomięsiste od 100 do 120 kg żywej wagi	176—184
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi	166—172
Mięsiste świnie ponad 80 kg	156—160
Maciory i późne kastraty	150—156
Świnie bekonowe	166—172

Przebieg targu spokojny.
Sprzedano 14 wołów po 156 zł za 100 kg.
12 wołów po 152 zł za 100 kg.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 16. 9. 1930 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była ożywiona. Kursy zostały bez zmiany wobec liczniejszych tranzakcyj.

Z papierów procentowych poszukiwano w dalszym ciągu pożyczkę konwersyjną po 55 proc. oraz 5 proc. premj. dolarowe po 60.—, 6 proc. listy żytnie oddawano mniejszą ilość po 20.—. W papierach Pozn. Ziemstwa Kredyt. ożywiony ruch w 8 proc. listach dolarowych, z których handlowano stare po 96 proc. w tranzakcjach oraz 8 proc. amortyzacyjne po 92½ proc. w płaceniu. 4 proc. listy zastawne konwertowane obracano po 41,50 w tranzakcjach.

Z akcyj bankowych względnie przemysłowych poszukiwano Bank Polski po 168 w płaceniu bez notowania, handlowano Bankiem Związku Sp. Zarobk. po 65.— w tranzakcjach oraz oddawano R. Maya po 62.—

Ceduła Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:
(Kurs w procentach nominału)

5% Pożyczka konwersyjna 55% P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziemstwa Kred 96% +
8% listy dolarowe w złocie amortyzacyjne 92½% P.
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt 41,50% +

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 20.— O
5% Pożyczka premjowa serja II 60.— P.

Akcje bankowe:
(Kurs w zł. za 1 akcję).

Bank Zw. Spół. Zarobk. I em. zł. 65.— +

Kto dba o swoje zdrowie ten pije regularnie rodzimą Kawę Słodową Kneippa.
P 4899 K. 4.

Akcje przemysłowe:
(Kurs w zł za 1 akcję).

Dr. Roman May I em. zł. 62.— O.
Tendencja ożywiona.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 16. 9. 1930 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zj. tr.: 8.94½, sp.: 8.96½, kup.: 8.92½.

Dewizy:

	trans.	sprzed.	kup.
Budapeszt	156,20	156,60	155,80
Holandja	359,35	360,25	358.45
Londyn	43,36	43,47	43,25
Nowy Jork czeki	8,913	8,933	8,893
Nowy Jork kabel	8,923	8,943	8,903
Paryż	35,03	35,14	34,96
Praga	26,47½	26,54	26,41
Szwajcarja	173,07½	173,60½	172,64½
Wiedeń	125,98½	126,29½	125,67½
Włochy	46,73½	46,85	46,62

Tendencja słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje.

4% poż. inwest.	111,00
5% poż. premj. dol.	59,00
5% poż. konw.	55,50

Akcje w złotych:

Bank Polski	0,00—166,00
Bank Zachodni	0,00— 72,00
W. T. Węgla	0,00— 42,50
Lilpop	0,00— 25,00
Modrzejów	0,00— 8,00

Tendencja słabsza.

Komentarz:

Z papierów państwowych słabsze obie pożyczki premjowe, dla listów zastawnych tendencja przeważnie mocniejsza, dla akcyj przeważnie słabsza. Z bankowych — Bank Polski słabszy, Bank Zachodni utrzymany. Z metalurgicznych Lilpop i Modrzejów słabszy.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 16. 9. 1930 r.

Pszenica march. od st. załad. 75—76 kg.	233,00—236,00
Tendencja słaba.	
Pszenica mekl. 75—76 kg. fr. wagon Berlin sp.	0,00—243,00
Tendencja słaba.	
Pszenica graniczno - march. 75—76 kg. cif Berlin zapł.	0,00—247,00
Tendencja słaba.	
Żyto march. od stacji załad. 70—71 kg.	0,00—187,00
Tendencja poparta.	
dalej po tej cenie i wyjątk. sprzed.	0,00—183,00
Tendencja poparta.	
Żyto meklemb. 70—71 kg. cif Berlin zapł.	0,00—182,00
Tendencja poparta.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	204,00—222,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	180,00—196,00
Tendencja spokojna.	
Owies march od st. załad.	158,00—169,00
Tendencja stała.	
Mąka pszenna	27.50—35,75
Tendencja słaba.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	24,75—27,50
Tendencja nieco słabsza.	
Ospa pszenna	9,00— 9,25
Tendencja cicha.	
Ospa żytnia	8,25— 8,50
Tendencja cicha.	
Groch Victoria	30,00—34,00
Groch pastewny	19,00—20,00
Peluszka	20,00—21,00
Bób polny	17,00—18,00
Wyka	20,00—22,00
Makuch rzepakowy	9,80—10,20
Makuch lniany	17,30—17,60
Śrót Soya	14.20—15,10
Słoma żytnia pras. drut.	0,70— 0,90
Słoma pszenna pras drut.	0,60— 0,70
Słoma owsiana pras drut.	0,70— 0,85
Słoma jęczm. pras. drut.	0,70— 0,80
Słoma żytnia dł. wiąz.	0,70— 0,90
Słoma żytnia pras. sznur.	0,50— 0,75
Słoma psz. pras. sznur.	0,55— 0,65
Sieczka	1,40— 1,50
Tendencja spokojna.	
Siano zwykłe handl. I pokos	1,45— 1,90
Siano zwykłe handl. II pokos	1,20— 1,60
Siano dobre I pokos	2.00— 2,20
Tymoteusz luźny	2,60— 3,00
Siano koniczynowe	2.20— 2,60
Siano Mielitz luźne (Warta)	1,65— 1,85
Siano Mielitz luźne (Havel)	1,40— 1,55
Tendencja cicha.	

Ogólna tendencja stała.

Notowania złotego w Berlinie
z dnia 16. 9. 1930 r.

Wypłaty na Warszawę	46,975—47,175
Noty wielkie	46,90 —47,30

W pierszwych 10-ciu latach

winna każda matka dziecko swe myć i kąpać tylko za użyciem czystego łagodnego

MYDŁA DLA DZIECI **NIVEA**

Dziecko będzie jej za to wdzięczne, gdyż zaoszczędzi sobie w przyszłości wiele kłopotów o zachowanie dobrej cery. Mydło Nivea jest wyrabiane według przepisów lekarskich specjalnie dla wrażliwej skóry dziecka.

Cena: Zł. 1.50

Swoboda! Powietrze! Słońce! i do tego

KREM NIVEA

Daje to zdrową, opaloną cerę. Również przy zachmurzonem niebie, gdyż wiatr i powietrze nadają także skórze bronzowy ton. Przed wystawieniem na działanie słońca skóra musi być jednakże *sucha*. Należy *uprzednio* dobrze wetrzeć Krem Nivea! Przeciwdziała się w ten sposób bolesnemu spaleniu skóry. Krem Nivea jest jedynym kremem, który zawiera euceryt i na tem właśnie polega jego działanie.

Pudełka po zł. 0.40 do 2.60 | Tubki cynowe po zł. 1.35 i 2.25

Wyrób krajowy firmy PEBECO, sp. z o. odp. w Katowicach

Tw 892

Nieznany raport Hindenburga

(Dokończenie)

Pozostaje sprawa politycznego urzeczywistnienia projektu. Nią właśnie Hindenburg w dalszym ciągu się zajmuje. Rozpoczyna on zapewnieniem, że „utworzenie strefy pogranicznej niemieckiej jest niezbędne ze względów strategicznych i narodowych. — Ponieważ zaś plan jest możliwy do urzeczywistnienia z technicznego punktu widzenia, wykonanie jego staje się obowiązkiem politycznym".

„Ze względów charakteru wojskowego opinja publiczna nie mogła być dotychczas uświadomiona zarówno co do doniosłości utworzenia strefy pogranicznej, jak i co do doświadczeń, zebranych w Polsce. Dlatego też skłaniać się będzie do uważania projektowanego aktu za samowolne i nieuzasadnione okrucieństwo, oraz nie będzie mogła prawdopodobnie zrozumieć jak Niemcy mogą dążyć do przyjaznych stosunków z Polską a jednocześnie zagarniać obszary należące do państwa polskiego. Podobnie też stronnictwa opierające się na szerokich masach tak samo jak i stronnictwa większości Reichstagu, nie będą mogły pozbyć się tej opinji. Tego rodzaju zachwianie się opinji, spowodowane błędnym poglądem na rzeczy, może być powstrzymane, jeśli plan oświetlony zostanie w sposób systematyczny i jeśli kierownicy imperjum wyrażą gotowość stanowczej obrony całokształtu projektu.

„W dniu, kiedy Polska będzie ewakuowana i pozostawiona samej sobie, żaden rząd nie zdoła się tam utrzymać, jeśli nie będzie schlebiał wielkim nadziejom Polaków i nie wpoi w ludność przekonania o odniesionych „sukcesach narodowych". Przez to jednak każdy Polak rozumie sukcesy, uzyskane w kierunku wyzwolenia zpod „zaboru pruskiego". Przyszły król polski, bez względu na swe pochodzenie, nie będzie mógł się utrzymać, jak tylko formułując w stosunku do Prus coraz to nowe żądania".

„Mur niemiecki na Wschodzie"

„Należy odebrać odrazu wszelkie podstawy nadziei Polaków — głosi dalej raport. — Szeroki i mocny mur musi być zbudowany pomiędzy Polakami z Prus i ich współbraćmi. Wówczas dopiero Polacy, postawieni wobec potęgi Niemiec, panujących nad ich granicą, poszukiwać będą — po kilku manifestacjach gniewu i kilku pomrukach — oparcia się o imperjum niemieckie. Nowoczesne sumienie prawnicze uległo zmianom w kwestjach wolności osobistej i własności prywatnej. Głęboko sięgające interwencje państwa w życie osób prywatnych i w ich prawo własności, które wydawały się niesłychanemi jeszcze przed niewielu laty, uchodzą dzisiaj za oczywiste prawo potęgi państwowej. W miarę jak rozpowszechni się zrozumienie, iż po doświadczeniach tej wojny specjalnie dobrze zapewniona ochrona granic jest rzeczą niezbędną, — nowoczesne sumienie prawnicze zacznie się skłaniać w kierunku tych wymagań.

W rosyjsko - niemieckim traktacie pokojowym (aneks 2, art. 2) rzucona jest już myśl, że w częściach terytorjum, uznanych jako okręgi ochrony pogranicza, mogą obowiązywać zarządzenia wyjątkowe. Należałoby tę myśl dokładniej opracować i udostępnić szerszej publiczności.

Co się tyczy formy prawa konstytucyjnego, mającego obowiązywać w tego rodzaju okręgach ochrony granic, proponowana jest następująca redakcja:

1) administracja strefy pogranicznej powierzona zostanie aż do zakończenia procesu kolonizacji władzom wojskowym, pozostającym bezpośrednio pod rozkazami Jego Cesarskiej Mości;

2) poźniejsze wcielenie strefy pogranicznej do obszarów imperjum jest przewidywane w ten sposóg, aby poszczególne jej części przyłączone zostały do przylegających prowincyj pruskich. (—) von Hindenburg".

Konserwatyści z B. B. o aresztowaniach

Krakowski „Czas", przedstawiający w obozie konserwatystów „sanacyjnych czynnik najwytrawniejszy, mimo zajadłego poniżania Sejmu przez szereg lat, czego skutki teraz zapewne zaczyna widzieć, pisał już po drugim wywiadzie p. Piłsudskiego (nr. 205):

„Co się tyczy poruszonej również w wywiadzie sprawy pobierania djet przez prezydjum sejmu i członków komisji kontroli długów państwa, jest ona conajmniej wątpliwa, a nie ulega wątpliwości, że musi istnieć organ, któryby w przerwie, spowodowanej przez wybory, funkcje prezydjalne sprawował".

Po aresztowaniach zaś pisze „Czas" na naczelnem miejscu (nr. 209):

„Aresztowanie 18 byłych posłów wywołało w całym kraju głębokie wrażenie, a niezawodnie zwróci także na siebie uwagę zagranicy. Motywy jego nie są dotąd przejrzyste...

„Między rządem a sejmokratycznym sejmem rysowała się coraz większa przepaść. Nie będzie przesadą nazwać ją: przepaścią obustronnej nienawiści. Rząd upokarzał Sejm i okazywał mu lekceważenie, zarówno w czynach, jak i w słowach jaskrawych. Sejm odpłacał to złośliwymi i namiętnymi atakami na rząd. Prasa rozdmuchiwała ogień. Jest to stan rzeczy niezdrowy, niedopuszczający do normalnego funkcjonowania państwa, dla bytu Polski niebezpieczny...

„Aresztowanie szeregu posłów sejmowych pod zarzutem organizowania gwałtów przeciw rządowi jest dowodem, że rząd chce widocznie skończyć z taktyką kryptodyktatury, jakiej się dotąd przez lat pięć trzymał...

„Epilogiem politycznym aresztowań (o epilogu sądowym, jaki sprawa ta musi znaleźć, mówimy dalej) może być albo jawna dyktatura na wzór innych dyktatur europejskich, albo przeprowadzenie reformy konstytucji w duchu ograniczenia sejmowładztwa. Albo nie będzie w Polsce przez pewien czas żadnego sejmu, albo zbierze się sejm, skłonny i zdolny do przeprowadzenia takiej reformy ustroju, która usunie obecną choć tylko papierową sejmokrację, jaka jest podstawą dzisiejszej konstytucji...

„Należy sobie życzyć, aby władze sądowe jaknajprędzej przeprowadziły dochodzenia i wydały wyrok, który niewątpliwie będzie rzeczowy i ponadpartyjny. — Wyrok ten odegra doniosłą rolę w walce o ustrój Polski, bo musi osłabić autorytet jednej ze stron walczących o losy Polski. Wedle wszelkiego prawdopodobieństwa rząd, rozpoczynając grę tak stanowczą, musi być pewnym prawnych podstaw całej swej akcji, gdyż inaczej reforma ustroju Polski byłaby poważnie zagrożona..."

Do tych wymownych poglądów dodaje „Czas" nazajutrz, na podstawie wiadomości o zarzutach czynionych aresztowanym, dalsze uwagi na naczelnem miejscu (nr. 210 z 13 bm.):

„Wolno wypowiedzieć nadzieję, że cała sprawa nadaje się do szybkiego załatwienia i nie będzie długo zatrudniać sądów. Nie wiemy, oczywiście, czy sąd uzna aresztowanych winnymi i nie wolno nikomu przesądzać jego wyroku. Ale śledztwo nie powinno trwać długo."

Zarazem wzywa „Czas" do spokoju i stwierdza:

„Na szczęście, jak się zdaje, opozycja to rozumie Zarówno organy „centrolewu", jak organy endeckie wzywają swoich zwolenników do zachowania spokoju".

Warszawski „Dzień Polski" Janusza Radziwiłła nie okazuje ani miary ani rozsądku, staje w obronie aresztowań, w dodatku bardzo licho, pisząc na naczelnem miejscu o... nakazach moralnych (nr. 249 z 14 bm.):

„Przewidzieć można zgóry, iż z łamów prasy opozycyjnej posypią się zarzuty nieliczenia się z prawem, ignorowania, łamania ustaw i kodeksów. Istnieje przecież coś wyższego ponad artykuły cyframi kolejnemi opatrzone. Żaden kodeks, żaden przepis nie jest w stanie ani przewidzieć, ani ująć nieskończonej ilości konfliktów, jakie życie wytwarza pomiędzy poszczególnemi jednostkami, lub też pomiędzy jednostkami a społeczeństwem".

Wileńskie „Słowo" p. Mackiewicza wyraża swój pogląd w sposób najbardziej uproszczony, mianowicie rysunkiem, który przedstawia, co następuje (nr. 208): Z jednej strony data 1920 i człowiek z twarzą p. Witosa, wyolbrzymiony, z widłami jakby skrawionemi, następuje z góry butem na dworek ziemiański... Z drugiej strony data 1930, ten sam człowiek w celi więziennej, znękany, na tapczanie, przed nim na podłodze kawałek chleba i woda, pod tapczanem szczur... Podpis: nierychliwie, lecz sprawiedliwie...

Prawdopodobnie nikt nie pozazdrości pismu p. Mackiewicza ani pomysłowości ani smaku.

Głosy polskie na Śląsku Opolskim

Przyrost od r. 1928 wynosi 25.5 procent

Opole, 15 września.

Wybory do Reichstagu przyniosły na Śląsku Opolskim dosyć znaczny wzrost głosów, które padły na listę polską (Polsko - Katolickiej Partji Ludowej). Wobec szalonego terroru niemieckiego nie mogło być oczywiście mowy o przeprowadzeniu posła do Reichstagu — do tego bowiem potrzeba około 70.000 głosów. Bądźcobądź fakt przyrostu głosów polskich jest objawem pocieszającym. Po szeregu wyborów, które wykazywały ciągły spadek liczby głosów polskich, już zeszłoroczne wybory komunalne zaświadczyły, że spadek ten został zahamowany. Obecnie zaś zaznaczył się — jak już wspomnieliśmy — dosyć silny przyrost. Miejmy nadzieję, że obecne wybory do Reichstagu będą datą przełomową w rozwoju życia narodowego Polaków na Śląsku niemieckim.

Wyniki wyborów w poszczególnych powiatach przedstawiają się następująco (według danych tymczasowych, które mogą ulec jeszcze pewnym poprawkom):

Powiaty wiejskie.

Powiat	Głosów polskich		Przyrost
	1928	1930	
Opole	6 975	8 418	1 443
Strzelce	4 341	5 286	945
Gliwice	2 582	3 307	725
Olesno	1 989	2 567	578
Bytom	3 020	3 550	530
Koźle	1 467	1 903	436
Raciborz	2 223	2 544	313
Prudnik	974	1 217	243
Kluczbork	—	97	—
Niemodlin	—	84	—
Głubczyce	21	42	21
Nysa	8	16	8
Grotków	—	5	—

Powiaty miejskie

Powiat	Głosów polskich		Przyrost
	1928	1930	
Zabrze	2 463	3 140	677
Bytom	1 333	1 624	291
Raciborz	632	917	285
Gliwice	900	1 181	281
Opole	105	184	79
Nysa	5	13	8

W powiecie bytomskim wiejskim największy przyrost wykazuje Bobrek (o 136 głosów), później Szombierki (o 67 gł.), Miechowice (o 66 gł.), Grzybowice (o 39 gł.), Wieszowa (o 31 gł.) i Miedary (o 12 gł.)

W powiecie gliwickim wiejskim w Kozłowie przyrost głosów polskich wynosi 27 i tyleż w Ostropie.

W powiecie strzeleckim w Żandowicach przyrost wynosi 56 gł.

W powiecie opolskim wiejskim największy przyrost wykazuje Nowa Wieś (o 59 gł.), potem Szczepanowice (o 34 gł.)

Wśród mniejszych miast na Śląsku Opolskim na listę polską padły 83 głosy w Olesnie, 11 głosów w Koźlu, 2 gł. w Głubczycach, 41 gł. w Pyskowicach, 13 gł. w Głogówku.

Na całym Śląsku Opolskim według ostatnich zestawień oficjalnych na listę polską padły 37.912 gł. Ponieważ w r. 1928 liczba głosów polskich wynosiła 30.209, przeto przyrost wyraża się cyfrą 7.703 gł., co wynosi 25,5 procent.

W stolicy całego Śląska niemieckiego, Wrocławiu — lista polska uzyskała 262 głosy, w powiecie wrocławskim 418 gł. B. M.

Jubileuszowe uroczystości 50-lecia kapłaństwa Ojca Św.

Citta del Vaticano, 16. 9. (PAT). Komitet uroczystości jubileuszowych z okazji 50-lecia kapłaństwa Piusa XI wyłonił specjalną komisję, celem ustalenia listy kandydatów, zasługujących na wyróżnienie w formie dyplomu jubileuszowego za zasługi i wysiłki, zmierzające do uświetnienia obchodu.

Komisja ta rozpoczęła swe prace pod przewodnictwem adw. Grostarosa.

Dyplom, rysowany przez prof. Mezzana, przedstawia główny ołtarz Bazyliki Św. Piotra i daje prawo wyróżnionym do noszenia specjalnego medalu, zaaprobowanego przez Piusa XI. Medal, przyozdobiony podobizną Ojca Świętego, na odwrotnej stronie zawiera napis: „Benemerenti". Medale są trzech typów: złoty, srebrny i bronzowy. Wręczenie dyplomów odbędzie się w końcu bieżącego roku.

Proces żony trzech mężów.

Warszawa, 16. 9. (Tel. wł.). Wczoraj przed Sądem Okręgowym miał się odbyć rzadki w dziejach sądownictwa proces o wielomężstwo. Oskarżoną jest niejaka Irena W., z zawodu akuszerka, która wyszła poraz pierwszy zamąż, mając lat 30. Po roku męża opuściła i w innem mieście wzięła ślub drugi raz. Tymrazem jednakowoż mąż od niej uciekł a ona wyszła jeszcze trzeci raz zamąż. Do rozprawy jako świadków powołano wszystkich trzech mężów. Jednakowoż stawił się tylko pierwszy, i dlatego rozprawę odroczono. (w)

PIANINA wszechświatowej fabryki PLEYEL-PARYZ można kupić tylko w firmie

HERMAN i GROSSMAN

WARSZAWA. MAZOWIECKA 16.

Tw 8704

Kosznika Wody Kwiatowe
Pw 4883-63,592

O kongresie Izb Przem.-Handlowych

Czy można z polityki gospodarczej wykluczyć politykę i co z tego wynika

Zarząd warszawskiej Izby przemysłowo - handlowej, występujący jako Izba urzędująca w imieniu wszystkich pozostałych Izb, zaprosił w tych dniach przedstawicieli prasy na specjalną konferencję w sprawie znaczenia kongresu Izb przemysłowo - handlowych, który odbył się we Lwowie, w dniach 3 i 4 bm. Referowali prezes zarządu Izby b. minister skarbu inż. Cz. Klarner, dyrektor Izby p. Wartalski i wicedyrektor B. Stypiński. — Streszczenie ich wywodów zostało ujęte w komunikacie, rozdanym członkom konferencji, na który też będę się powoływał jako na bezsporny dowód cytowanych wywodów przedstawicieli Izby warszawskiej.

We wstępie tego komunikatu czytamy, że obecnie już można się zorjentować „o doniosłości wyników, jakie przyniósł ten słusznie tak nazwany Sejm Gospodarczy". Dalej komunikat głosi, że „już sama zapowiedź udziału w kongresie licznego przedstawicielstwa Rządu z Panem Ministrem Kwiatkowskim na czele (podajemy dosłownie, według pisowni komunikatu) oraz zjazd wszystkich niemal wybitniejszych działaczów gospodarczych pozwalał spodziewać się wielkiej wagi tego zgromadzenia: „Nadzieję te jeszcze przekroczyła rzeczywistość, która przyniosła doniosłą deklarację Rządu, oraz szczególnej wagi uchwały kongresu, zawierające w całokształcie programowe ustosunkowanie się naszych czynników gospodarczych do wszystkich problemów polityki gospodarczej i potrzeb chwili oraz szczególnie doniosłą, a pierwszą w Odrodzonej Polsce deklarację sfer gospodarczych w sprawie zmiany konstytucji".

Usłyszawszy i mając wyraźnie na piśmie, w komunikacie Izby, takie rewelacje o kongresie Izb, obecni na konferencji dziennikarze zapałali żądzą ciekawości — dowiedzenia się treści tych „doniosłych deklaracyj rządu" i uchwał kongresu, które były większej niż — „wielkiej wagi". Niżej podpisany zapytał więc skromnie co zawierała ta „doniosła deklaracja rządu", gdyż czytając w komunikatach „Pat" streszczenia przemówień wygłoszonych na kongresie przez ministra Kwiatkowskiego i wice-ministra Starzyńskiego nie znaleźliśmy tam nic poza ogólnikami, jakie spotkaliśmy w wielu poprzednich przemówieniach tych samych i innych przedstawicieli rządów po-majowych oraz — co zawiera ta „szczególnie doniosła a pierwsza w Odrodzonej Polsce deklaracja sfer gospodarczych w sprawie zmiany konstytucji?"

Odpowiedzi na to były bardzo obszerne i zawiłe. Dowiedzieliśmy się więc, że deklaracje przedstawicieli rządu na kongresie nie zawierały coprawda konkretnego programu ale „doniosłe wytyczne", z których najważniejszą jest obietnica, iż rząd „obok zagadnień ustrojowych poświęci największą uwagę zagadnieniom gospodarczym", że „będzie dążył do dania życiu gospodarczemu trwałych podstaw, nie będzie stosował eksperymentów, będzie dążył do zapewnienia życiu gospodarczemu spokoju i trwałych stosunków w ramach obecnego ustroju kapitalistycznego".

Co się tyczy uchwały kongresu w sprawie reformy konstytucji usłyszeliśmy wyjaśnienie, że sferom gospodarczym chodzi tylko o to, żeby ich przedstawiciele mieli większy wpływ „w funkcji stanowienia praw Rrzeczypospolitej", przyczem nie określają bliżej, na czem to ma polegać, czy na „ustroju syndykalistycznym" (ustrój faszystowski), czy też na wzmocnieniu liczby przedstawicieli sfer gospodarczych w ciałach ustawodawczych, przez powołanie do nich po za wyborami pewnej ilości wirylistów.

Obecni na konferencji dzienikarze, hamując swoje zdumienie z tych odpowiedzi, próbowali jeszcze dowiedzieć się czegoś realniejszego, ale przekonali się, że dyrekcja Izby nie może powiedzieć więcej, niż zawierają uchwały kongresu, a te uchwały, przynajmniej w zakresie programu rządu i reformy konstytucji, zawierają rzeczy rzeczywiście sensacyjne, ale bez żadnej treści.

Ponieważ jednak opinja publiczna zaalarmowana została wiadomością, że odbył się „sejm gospodarczy" o „niezwykłej doniosłości wyników" i obecni na tym kongresie przedstawiciele rządu zgłosili „doniosłą deklarację rządu", więc organizatorzy tego kongresu winni są opinji publicznej wyjaśnienie — na czem polegają te „niezwykłej doniosłości wyniki" kongresu? Każdy przeciętny obywatel wie przecież, że mamy katastrofalny kryzys gospodarczy w rolnictwie, zamieranie produkcji, zanik handlu, że z tem wiąże się zagadnienie pożyczek zagranicznych, reformy podatkowej, kryzysu bezrobocia, bankructwa finansów miast i gmin oraz instytucyj ubezpieczeń społecznych. Co więc nowego, „wielkiego" powiedział w tej sprawie ten „sejm gospodarczy", że trzeba mu przyznać wyniki o „niezwykłej doniosłości"? Każdy przeciętny obywatel, nie znający się na zagadnieniach gospodarczych, wie również, że wszystkie te zagadnienia wiążą się z rozstrzygnięciem się sprawy ustroju politycznego Polski. Mamy przecież w Polsce rządy, które żądają usunięcia z ustroju parlamentarnego jego fundamentalnych części, nie mówiąc, co chcą wstawić na ich miejsce, — i obóz drugi, który chce takiej lub innej, ale logicznej rewizji tego ustroju, ale nie jest do tego dopuszczony.

Jakżeż więc można w tych warunkach wypowiadać się za rewizją konstytucji, nie opowiadając się za żadnym z tych dwóch obozów?! Praktycznie trzeba rozumieć, że kongres ma w tej sprawie pełne zaufanie do rządu, chociaż nie zna jego projektu, którego zresztą — nikt nie zna.

Opinji publicznej nie może wystarczyć „doniosła deklaracja rządu", która ogranicza się do zapewnienia „poświęcenia uwagi zagadnieniom gospodarczym". Czy można sobie wyobrazić jakikolwiek rząd pod słońcem, który „nie poświęca większej uwagi zagadnieniom gospodarczym", kiedy skutki kryzysu opróżniają kasy skarbowe i utrudniają „radosną twórczość"? Czy dobre chęci, do zwrócenia uwagi na przyszłość na sprawy gospodarcze, stanowią tak cenną zaletę rządu, że teraz już wszyscy obywatele Polski mogą spać spokojnie, po kongresie Izb, bo „rząd poświęci największą uwagę zagadnieniom gospodarczym"?

Skromnego obywatela kraju nie mogą też uspokoić obietnice ministra Kwiatkowskiego, że od doby kongresu Izb, rządy pomajowe będą się starały o „danie trwałych podstaw rolnictwu", „nie będą stosowały eksperymentów", „zapewnią życiu gospodarczemu spokój", zreformują ustrój podatkowy, w kierunku więcej sprawiedliwego rozkładu obciążeń i wreszcie będą dążyły „do zapewnienia trwałych podstaw całej gospodarce narodowej w ramach obecnego ustroju kapitalistycznego". To wszystko słyszeliśmy już wielokrotnie i zresztą w te ogólniki można włożyć bardzo różną treść. Jedynie realnem jest zapewnienie, że w Polsce utrzymany będzie dotychczasowy ustrój kapitalistyczny, czyli, że rząd nie zamierza wprowadzać ustroju komunistycznego, faszystowskiego czy też innego.

Co wtedy jednak z tem „powołaniem przedstawicieli samorządu gospodarczego do udziału w funkcji stanowienia praw Rzeczypospolitej" uchwalonem przez kongres w sympatycznej współpracy z rządem?

Przeciętny obywatel, przeczytawszy te wszystkie zachwyty nad wynikami kongresu i wystąpień na nim rządu, musi wyciągnąć jeden tylko wniosek, że Izby przemysłowo-handlowe, czyli wszyscy kupcy, przemysłowcy i finansiści, cały swój program polityczny ograniczają do bezwzględnego zaufania do rządów pomajowych, że to im wystarcza. W obecnym momencie wyborów oznacza to jasno opowiedzenie się bez zastrzeżeń sfer gospodarczych całej Polski za listami rządowemi.

Czy tak jest rzeczywiście? Tak wynika z postępowania przedstawicieli tych sfer, ale w praktyce jest jeszcze inaczej. Oto przedstawiciele sfer gospodarczych, przynajmniej w urzędowych wystąpieniach, przestrzegają dwóch rzeczy: niemieszanie się w „czystą politykę" i zachowania za każdą cenę dobrych stosunków z rządem. Na konferencji słyszeliśmy od ministra Klarnera jako prezesa Izby, że „sfery gospodarcze muszą dobrze żyć z każdym rządem", czyli nie mogą opowiadać się za politycznymi przeciwnikami rządu i dlatego ograniczają się do polityki „czysto gospodarczej". Ponieważ jednak dziś nie da się żadną miarą rozgraniczyć polityki gospodarczej od „polityki politycznej", więc mamy takie dziwolągi jak uchwały kongresu Izb i ich uzasadnienie na powyższej konferencji. Al. Mar.

Wielkie zebranie przedwyborcze Stronnictwa Narodowego w Gnieźnie

Gniezno, 15 września.

W ubiegłą niedzielę, dnia 14 września rb. w godzinach popołudniowych na sali hotelu Europejskiego odbyło się wielkie zebranie przedwyborcze Stronnictwa Narodowego na miasto i powiat gnieźnieński. Obszerna sala wypełniła się po brzegi licznymi słuchaczami wszystkich stanów, a zwłaszcza z sfer rolniczych.

Zebranie zagaił prezes tymczasowego zarządu powiatowego p. dr. Tadeusz Zgaiński i w szerszych wywodach przypomniał sukces Stronnictwa Narodowego, jaki uzyskało dzięki wytężonej pracy w uzupełniających wyborach w okręgu gnieźnieńskim. Dorobek był poważny, bowiem w stosunku do poprzednich wyborów zyskaliśmy około 10.000 głosów więcej.

Aktualne referaty wygłosili pp. redaktor Tadeusz Powidzki, b. poseł Lewandowski i Władysław Kaźmierczak.

Pierwszy prelegent w dobitnych słowach zobrazował ogólne warunki, w jakich idziemy do walki wyborczej. Mówił o metodach „sanacyjnych", scharakteryzował też obłudę głoszonych obecnie haseł „jednolitego frontu". Tu mówca przypomniał, że „sanacja" w wyborach uzupełniających w okręgu gnieźnieńskim wezwała do abstynencji w wyborach, choć szeregi jej są nikłe, to jednakże szeregi urzędnicze pod presją zgóry wstrzymały się od głosowania, obawiając się smutnych dla siebie następstw. Z powodu skandalicznego stanowiska B. B., Niemcy uzyskali mandat do Sejmu, który im u nas wcale się nie należy.

Przekonywujące wywody prelegenta wywarły doskonałe wrażenie, a mówcę wynagrodzono gromkiemi oklaskami.

Z kolei zabrał głos b. posła okręgu gnieźnieńskiego p. A. B. Lewandowski z Bydgoszczy. Prelegent, którego poczynania na arenie parlamentarnej, gdzie gorąco walczył w obronie interesów kupiectwa i rzemiosła, są powszechnie znane — omówił program obozu narodowego, a nadto w swej przeszło godzinnej przemowie zilustrował sytuację polityczną i gospodarczą. Mówca zakończył płomiennym apelem do włościan i mieszczan, aby do wyborów poszli pod wspólnym sztandarem jedności narodowej.

Jako ostatni zabrał głos w dyskusji p. Władysław Kaźmierczak, który z gruntowną znajomością rzeczy wypuklił zagadnienia rolnicze.

Wkońcu zawiązał się Narodowy Komitet Wyborczy na miasto i powiat gnieźnieński, z którego wyłonił się wydział wykonawczy. W skład jego weszli wszyscy członkowie byłego komitetu.

Sekretarjat Narodowego Komitetu Wyborczego na miasto i powiat gnieźnieński mieści się u p. Antoniego Bibrowicza w Gnieźnie, przy ul. Chrobrego nr. 19. Tel. 358.

Stronnictwo Narodowe

Koła na Wildzie i na Jeżycach

odbędą swe zebrania w dniu dzisiejszym (wtorek) o godz. 8. Referenci pp. inż. Godlewski i red. Ad. Piotrowski.

Koło Poznań - śródmieście

Zebranie członków odbędzie się w środę, dnia 17 bm., w sali Stronnictwa przy św. Marcinie 65 o godz. 7,30 wieczorem.

Referat na temat:

„W jakich warunkach idziemy do wyborów"

wygłosi p. prof. dr. Bohdan Winiarski.

Na zebrania zapraszamy nietylko członków, lecz wszystkich tych, którzy przy ostatnich wyborach pracowali jako obwodowi lub mężowie zaufania obozu narodowego.

ZARZĄD.

Zmiana ustawy o ochronie czystości wyborów?

Warszawa, 16. 9. (Tel. wł.) Wedle informacyj z kół „sanacyjnych" dziś ma się ukazać dekret, zmieniający uchwaloną przez ostatni Sejm ustawę o ochronę czystości wyborów, przewidującą surowe kary dla urzędników za nadużycia wyborcze. M. in. skasowany ma być artykuł przewidujący, że urzędnik, skazany za nadużycia wyborcze, zostanie usunięty z posady i traci prawo do emerytury. (w)

W niemiecko-sowieckiej kuźni

Niemiec: Dobrze się nam pracuje razem, kochany Iwanie — ale przed ludźmi będziemy udawali, że się nie znamy!

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Zbrodnia zabójstwa — czy samobójstwo?

Wznowienie procesu Andrzeja Leśniewicza, skazanego za otrucie krewnego

Od wczoraj w Sądzie Apelacyjnym w Poznaniu toczy się rozprawa przeciwko handlarzowi Andrzejowi Leśniewiczowi, z Tarnowa, zasądzonemu w poprzedniej instancji za zbrodnię otrucia swego krewnego, Władysława Leśniewicza. Tło sprawy przedstawia się następująco:

W Tarnowie w pow. obornickim mieszkał właściciel mleczarni Władysław Leśniewicz wraz z żoną Ireną i nieletniemi dziećmi. Zrazu Leśniewicz sam prowadził mleczarnię, przyczem pomagała mu żona, później jednak, gdy dokupił drugą mleczarnię w Nininie pod Ryczywołem, zaangażował na jej kierownika swego kuzyna, 35-letniego Andrzeja Leśniewicza. Andrzej pełnił swe zadanie dobrze; wieczorem dojeżdżał do Tarnowa, gdzie nocował, rano zaś odjeżdżał do NININa. Tymczasem właściciel mleczarni Władysław Leśniewicz coraz bardziej zapadał na zdrowiu, i skarżył się, że miewa często boleści żołądkowe. W styczniu ub. roku żona Leśniewicza wyjechała z dziećmi oraz Andrzejem Leśniewiczem do Smukały, gdzie rodzice Andrzeja obchodzili złote gody. Po kilku dniach Andrzej wrócił do Tarnowa. Tymczasem stan zdrowia Władysława Leśniewicza znacznie się pogorszył. Przywołani lekarze stwierdzili objawy zatrucia oraz biegunkę. Wkrótce Władysław Leśniewicz zmarł. Po pogrzebie krążyć zaczęły po wsi pogłoski, jakoby żona i kuzyn otruli Leśniewicza. Władze zarządziły ekshumację zwłok. Sekcja wykazała, że Leśniewicz zmarł wskutek otrucia. Podejrzenie padło na wskazywanych przez opinję żonę zmarłego i kuzyna Andrzeja, których też osadzono w areszcie. W pierwszej instancji uznano Andrzeja winnym i zasądzono go za zbrodnię zabójstwa na 8 lat ciężkiego więzienia, Leśniewiczową zaś sąd dla braku dowodów uwolnił. Andrzej Leśniewicz zaskarżył wyrok, twierdząc, że jest niewinny. Przewód sądowy ma dziś wykazać, czy Leśniewicz zdoła się oczyścić z ciężkiego zarzutu. Liczni świadkowie zeznawali, że małżonkowie Leśniewiczowie żyli w zgodzie, natomiast zmarły Leśniewicz żalił się często na przedsiębiorstwo, jakoby niedobrze prosperowało. W Bydgoszczy Wład. Leśniewicz spotkał się z jednym z świadków, któremu również mówił o kłopotliwem położeniu. Wogóle jak mówił ten świadek, Leśniewicz miał jakąś tajemną zgryzotę, a z rozmowy można było wnioskować, że mu życie było obojętne. Zmarły zapytywał świadka, czy nie zna skutecznego środka na szczury, na co świadek polecił mu arszenik. Inni świadkowie stwierdzali, iż zmarły Leśniewicz był słaby, chorowity i nerwowy oraz że nadmiernie palił. Z zeznań tych wynikało, że możnaby przypuścić z dużem prawdopodobieństwem samobójstwo Leśniewicza. Kilku jednak świadków obciążyło zeznaniami swemi oskarżonego Andrzeja Leśniewicza. (z)

Polska komunikacja powietrzna

W miesiącu sierpniu br. polskie samoloty komunikacyjne kursowały raz dziennie (codziennie z wyjątkiem niedziel) na linjach Warszawa — Bydgoszcz, Warszawa — Gdańsk, Warszawa — Katowice, Warszawa — Poznań i Warszawa — Lwów; dwa razy dziennie (codziennie z wyjątkiem niedziel) na linji Katowice — Kraków; co drugi dzień (trzy razy w tygodniu) na linjach Katowice — Brno — Wiedeń, Katowice — Wiedeń i Lwów — Galati — Bucuresti.

Samoloty przewiozły w lotach linjowych, normalnych i dodatkowych, których łączna ilość wyniosła 515, pasażerów — 1.558, poczty — 3.941 kg. (tj. około 200.000 listów), towarów — 32.910 kg. (gazet 4538 kg, bagażu pasażerów 14.506 kg, frachtu 13.866 kg), przy przeciętnej regularności 99.0 proc. i bezpieczeństwie 100 proc. Ponadto P. L. L. „Lot" dokonały 59 lotów okrężnych nad lotniskami, w których wzięło udział 217 osób.

Ilość kilometrów, które samoloty P. L. L. „Lot" przeleciały w miesiącu sierpniu br. w lotach linjowych normalnych i dodatkowych wyniosła 133.184, w lotach nad lotniskami zaś 2.711, ogółem 135.895.

W bieżącym miesiącu samoloty komunikacyjne kursują na tych samych linjach, co i w miesiącu ubiegłym.

KALENDARZYK

Wtorek, 16 września 1930.

Słońce: wschód 5,27 — zachód 18,07 — długość dnia 12 godzin 40 min.

Księżyc: wschód 21,43 — zachód 15,19 — po ostatniej kwadrze.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Wtorek, godz. 7 rano. Temperatura powietrza wysoka plus 14 st. Cels. Pochmurno. — Wiatr zachodni. — Ciśnienie atmosferyczne umiarkowane 754 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa plus 25 st. Cels., najniższa plus 14 st. Cels. — Ilość opadu 10 milim.

Przepowiednia pogody na środę: Zmienna, chłodno przy zachmurzeniach, chwilami lekkie ocieplenie temperatury.

Kal. rz.-kat.: Cyprjan — jutro Stygmata Św. Franciszka.

Kal. słow.: Sędzisław — jutro Drogusław.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Z Wielkopolskiego Stow. Myśliwskiego.** Zebranie plenarne odbędzie się w czwartek 18 bm. o godz. 20 na sali p. Kowalskiego, Piwnica Ratuszowa. Na porządku obrad referat oraz ważne sprawy bieżące.

— * **Narodowa Organizacja Kobiet, Koło Wilda.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 18 bm. o godz. 20 w salce p. Kasprzakowej przy ul. Kilińskiego 15. Referat wygłosi p. Kończal. O liczny udział członkiń i wprowadzonych gości uprasza Zarząd.

— * **Zw. Pracowników Kupieckich.** — Dnia 17 bm. o godz. 20 odbędzie się zebranie miesięczne w sali Narod. Uniw. Robotn. przy Al. Marcinkowskiego nr. 24. Na porządku obrad aktualne sprawy organizacyjne.

WYSTAWY

— * **W Zbiorach Ludoznawczych im. Heleny i Wiesławy Cichowicz** umieszczono nową wspaniałą witrynę, w której mieści się 6 figur w barwnych i malowniczych strojach Biskupian i Biskupianek z Krobi. Witrynę tę wystawił p. radca Ludwik Cichowicz z dziećmi, ku uczczeniu wielkich zasług założycielki Zbiorów tych Heleny z Robińskich Cichowiczowej, w pierwszą rocznicę Jej rozstania się z tym światem.

WIECZORY, KONCERTY

— * **Niezwykła zabawa dla dzieci.** — Ogród Zoologiczny urządza w środę 17 bm., o ile na to pozwoli pogoda, niezwykłą zabawę dla milusińskich, a mianowicie przejażdżki na wózkach, kucykach, wielbłądach i żółwiach. Początek zabawy o godzinie 15. Wstęp do zwierzyńca kosztować będzie w tym dniu dla dorosłych 1 zł, a dla dzieci do 12 lat 25 groszy. Właściciele rocznych kart mają wstęp wolny. Za nieograniczoną ilość objazdów płaci każde dziecko 10 gr na całe popołudnie. Interesująco będzie się przedstawiać jazda na wielbłądach i żółwiach, które współzawodniczyć będą w wyścigach. Na tę zajmującą imprezę zaprasza także dyrekcja Ogr. Zoologicznego panów fotografów. W razie niepogody zabawa odbędzie się w sobotę, 20. b. m. Dla dzieci niezamożnych zabawa bezpłatnie.

— * **Zabawa jesienna Koła śpiewu im. Bol. Dembińskiego** odbędzie się w nadchodzącą sobotę 20 bm. w salach Ogrodu Zoologicznego. Będzie ona obfitowała w niebywałe atrakcje. Zabawa wzbudza niezwykłe zaciekawienie, gdyż Komitet urozmaicił ją m in tem, że od godz. 1—2 w nocy angażują panie swoich tancerzy. Wstęp dla pań 2 zł, dla panów 3 zł. Niewątpliwie wszyscy sympatycy Koła, a szczególnie nasi śpiewacy, podążą na zabawę. Doborowa orkiestra 14. p. a. p.

— * **Tegoroczne „Święto Młodzieży"** ze względu na wybory do Sejmu i Senatu odbędzie się dopiero w ostatnią niedzielę listopada. Wszystkie Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej winny w dniu tym urządzić „Święto". Bliższe szczegóły poda Związek w październikowym numerze „Młodego Hufca".

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Do uczniów elektrotechniki.** Korporacja Przemysłu Elektrotechnicznego na Woj. Poznańskie ogłasza: Uczniowie, którzy ukończyli naukę, mogą zgłaszać się do egzaminu październikowego. Należycie udokumentowane wnioski przyjmuje biuro Korporacji najpóźniej do dnia 22 bm. Biuro Korporacji mieści się w Domu Rzemieślniczym, Wały Zygmunta Starego 9, I. ptr. W godzinach urzędowych od 10—13 i od 15—18 udziela się bezpłatnie wszelkich porad i informacyj, tyczących uczni przemysłu elektrotechnicznego. Rodzicom zwraca się uwagę, że uczniowie praktykujący w przedsiębiorstwach nie należących do Korporacji, nie będą mogli zdawać egzaminu i nie otrzymają w myśl art. 124. Polskiej Ustawy Przemysłowej świadectwa ukończenia nauki.

— * **Zamknięcie drogi.** Powiatowy Zarząd Drogowy w Poznaniu przystępuje do odnowienia powłoki tłuczniowej na drodze państwowej Trakt Poznański nr. 17 w odcinku Swarzędz — Jasin. Wykonywanie robót przypuszczalnie trwać będzie do 30 bm. W związku z tem zamknięto dla komunikacji kołowej wzmiankowany odcinek. Drogę objazdową wyznacza się przez Łowęcin do drogi powiatowej Kobylnica — Swarzędz.

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Tow. Powstańców i Wojaków im. A. Andrzejewskiego Łazarz - Górczyn** urządziło dnia 14 bm. strzelanie o mistrzostwo. Do pięknego ogrodu Bractwa Kurkowego w Szelągu przywiozły dwa autobusy P. K. E. uczestników w pokaźnej liczbie około 100 członków. Pięknem przemówieniem o idei państwowej, szczególnie w obecnych czasach, kiedy najpotężniejszy wróg czyha na ziemie nasze, żywotnej, ogłosił prezes p. Tylczyński strzelanie za otwarte. Pierwszy strzał na cześć Rzeczypospolitej Polskiej dał zeszłoroczny mistrz p. Matelski. Ruch na strzelnicy był bardzo wielki. Strzelano z karabinów wojskowych na odległość 150 metrów w pozycji leżącej. Tegorocznym mistrzem został prezes p. Józef Tylczyński, I. podmistrzem p. Stanisław Nowak z Górczyna, drugim p. Kapturski. — Z tarczy dla gości pierwszą premję zdobył p. Kazimierz Bogacki, drugą p. Gielnik, trzecią p. Borowiak Antoni. Sukcesy młodzieży przedpoborowej były również dobre.

— * **„Pa,ąk".** Wyszedł z pod prasy nr. 7 „Pająka", zawierający artykuły: Kto jest autorem demoralizujących scenarjuszy filmowych i teatralnych, Królewna, wampir i rycerz, Kupcy, organizujcie się, Czy nawrócony Żyd może być dobrym katolikiem, Jueoszlagoni, Drogowskaz dla kupujących i t. d., pozatem liczne fotografje i karykatury. „Pająk" do nabycia za 30 gr w „Ruchu" i u kolporterów.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Wypadek z bronią palną.** W Gnieźnie na ul. Garbarskiej postrzelił się w tych dniach z rewolweru Czesław Siedlecki ze Złotnik w pow. inowrocławskim. S. przewieziono do szpitala w Gnieźnie. (k)

— * **Śmiertelny wypadek przy pracy.** Podczas młócenia zboża w Krotoszynie pochwycona została przez pas wału transmisyjnego 19-letnia Anna Tuszówna. Transmisja rzuciła dziewczynę z taką siłą na koło zapędowe, że nieszczęśliwa poniosła natychmiastową śmierć. (k)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Fałszywe znaczki pocztowe?** W tych dniach pewna kobieta znalazła na ulicy pewną ilość znaczków pocztowych, na których jednak było brak perforacji. Znaczki znalazczyni oddała na poczcie. Okazało się przy bliższem badaniu, że znaczki są podrobione. Wdrożono śledztwo. (k)

— * **Żebrak psujący dzwonki u drzwi.** Przy ul. Kossaka ujęto 30-letniego Ludwika Brzóskę, zamieszkałego przy Piekarach 22-23, który chodził po domach żebrząc, przyczem odkręcał guziki od dzwonków elektrycznych. (z)

— * **Kradzieże i włamania.** Z składu futer p. Olejniczaka przy ul. Wodnej 28 dwóch nieznanych osobników skradło błam, wart. 600 zł. — Panu Szachcie Kaz., st. asystentowi pocztowemu, skradziono z Urzęd uPocztowego rower wartości 300 zł. — P. Pilaczyńskiej Joannie, ul. Półwiejska 23, skradziono z mieszkania futro męskie (czarne barany z granatowem poszyciem), czarne sukienne ubranie, marynarkę i kamizelkę koloru oliwkowego, surdut i kamizelkę czarną sukienną, złotą branzoletę z kamieniami po bokach, białe perełki, broszkę złotą formatu długiego i nakrycie na maszynę; straty wynoszą 1200 zł. — P. Berndtowi Aleks., ul. Mickiewicza 19, skradziono z garażu przy ul. Jeżyckiej 52 dwa magnesy (marki „Benjamin" i „Pongent"), 2 zegarki od samochodów (marki „Praga" i „Erskine") oraz różne narzędzia monterskie, razem wart. 850 zł. — W szkole przygotowawczej im. Św. Kazimierza przy ul. Śniadeckich 64 wybito szyby w oknie, porozbijano biurka i szuflady; niewiadomo, czy co skradziono. — P. Jóźwiakowi Wład. z Żabikowa skradziono w Dębcu rower męski marki „Precioson", nr. fabr. 167 621, nr. tabliczki 7149. — P. Bentschowi Juljanowi, Wały Leszczyńskiego nr. 7, skradziono odzież i bieliznę wart. 800 zł. P. Bartkowiakowi Wład. ul. Szkolna 7-8, skradziono ze strychu bieliznę pościelową, damską i męską, wart. 300 zł. — Z gołębnika p. Wierzbińskiego, W. Garbary n r.11, skradziono 5 par gołębi i szory wyjazdowe. — P. Grzymskiej, Małe Garbary 9, skradziono z mieszkania 3000 zł gotówki, a biżuterji za około 2 tys. zł. — Z mieszkania p. Kaźmierczaka, ul. Św. Wawrzyńca, skradziono pierzynę, 2 poduszki, 5 koszul męskich i 2 spodnie granatowe. — Z kiosku p. Sterczały, ul. Chwaliszewo 71, skradziono 200 tabliczek czekolady, 4 kg. cukrów, kilkadziesiąt paczek papierosów, ogólnej wartości 700 złotych. (z)

Bóle w żołądku, ściskanie w dołku, obstrukcje, gnicie w kiszkach, złe trawienie, bóle głowy, obłożony język, bladą cerę, łatwo usunąć, stosując naturalną wodę gorzką **„Franciszka Józefa"**, biorąc wieczorem przed udaniem się na spoczynek pełną szklankę. nw 3 854

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Samochód spłonął.** W Fijałowie w powiecie koźmińskim spłonął samochód osobowy P Z nr. 41 042, własność weterynarza Waldemara Taubnera z Kobylina w powiecie krotoszyńskim. Przyczyny pożaru, który powstał w karburatorze, nie zdołano ustalić. (k)

— * **Śmierć wskutek pokąsania przez psa.** 20-letnia Redysówna z Kozielca pod Nowem na Pomorzu, wracając z bratem i szwagrem z lasu, została napadnięta i strasznie pokąsana przez psa leśnika Stefańskiego, który dokonywał właśnie przeglądu lasu. Pokąsane dziewczę zmarło po kilku dniach na zatrucie krwi. (x)

— * **Zatarg sąsiedzki.** W Ostrolesiu w pow. szamotulskim, podczas pracy w polu, p. Władysław Kmieciński obrzucony został kamieniami przez sąsiadów Kazimierza Jędrzejczaka i Stanisława Siekierskiego. Kmieciński ukrył się w domu a następnie wziął rewolwer i strzelił kilkakrotnie na postrach, raniąc w plecy Jędrzejczaka. Sprawą zajęła się policja. (k)

— * **Bójka w cukrowni.** Do zaciętej bójki doszło w cukrowni w Opalenicy między pracownikami. W toku bójki Ignacy Maciejewski użył broni palnej, raniąc trzykrotnie Józefa Borowskiego, którego przewieziono do szpitala Przemienienia Pańskiego w Poznaniu. Maciejewskiego ujęto i odstawiono do sądu. (k)

— * **Bójka w warowni.** Podczas prac przy rozbiórce warowni Reformatów powstała zacięta bójka pomiędzy kilku pracownikami, przyczem pokłóto nożem Władysława Nowaka, zamieszkałego przy ul. Antoniego Andrzejewskiego 193. Sprawcami urazu cielesnego, Edwardem Bittnerem (Zawady-barak) i Pawłem Wróblem (Cybińska 12) zajęła się policja. (z)

— * **Pożar.** We Foluszku pod Brodnicą spłonęły trzy budynki gospodarcze p. Łęgowskiego wraz z żniwem i zapasami paszy. Inwentarz żywy zdołano wyratować. Straty wynoszą około 30 tys. zł. Przyczyny pożaru nie ustalono dotychczas. (x)

JARMARKI

— * **Szubin.** W środę, dnia 1 października odbędzie się jarmark kramny i na konie. Spęd bydła i zwierząt racicowych niedozwolony.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Pożar w młynie.** W dniu 12 bm. około godz. 14 zaalarmowano straż pożarną do gaszenia pożaru, który wybuchł w młynie parowym hr. Zygmunta Raczyńskiego w Obrzycku przy ulicy Dworcowej. Jak się okazało, pożar powstał wewnątrz młyna wskutek zapalenia się wału na górze. Ogień zauważono na szczęście bardzo szybko i zdołano go przed rozszerzeniem się stłumić. Szkodę ocenia się w przybliżeniu na 15 tysięcy złotych. (os)

— * **Rogoźno.** (Listy wyborcze.) Urzędnicy Magistratu ukończyli spis wyborców uprawnionych do głosowania do Sejmu i Senatu. Upoważnionych do głosowania przy wyborach do Sejmu jest 3 441 osób, a do Senatu 2 345 osób. (ske)

— * **Opalenica.** (Nowy Żyd.) Przez kilka lat w mieście naszem nie było zu-

Czytelnikom Naszym, przejeżdżającym przez

Berlin

przypominamy, że otrzymają najświeższe numery

„Kurjera Poznańskiego"

we wszystkich kioskach gazetowych

na dworcach i w wielkich **hotelach**

pełnie Żydów. Ostatni Żyd wyniósł się przed kilku laty do Gdańska. — Nowego Żyda, Szajne Goldensteina, cholewkarza, sprowadził tu p. Michał Przygodzki. Uczynił to mimo próśb i napomnień dbałych o sprawę narodową obywateli.

— * **Ostrów.** (Budowa samolotu.) Za przykładem innych miast powzięto u nas myśl zakupienia samolotu w odpowiedzi na zakusy niemieckie i mowę Treviranusa. Myśl tę realizuje koło miejskie L. O. P. P. Rozpoczęło ono już odpowiednią akcję. W czasie niedzielnej manifestacji antyniemieckiej zebrano pokaźniejszą sumę.

— (Powrót pułku.) 60 pułk piechoty powrócił onegdaj z ćwiczeń w Biedrusku. (n)

— * **Kruszwica.** (Pożegnanie kierownika szkoły.) Dnia 6 bm. odbyło się w Kruszwicy pożegnanie przechodzącego z dniem 1 września br. w stan spoczynku kierownika tut. szkoły powszechnej p. Bronisława Hundta. Rano o godz. 9 odbyło się nabożeństwo, celebrowane przez ks. prob. Hundta, syna kierownika szkoły. Wieczorem urządzono wspólną kolację z całem nauczycielstwem powiatu i przedstawicielami obywatelstwa. Zebrało się około 100 osób. W imieniu miejscowej rady szkolnej wręczył p. burmistrz Borowiak p. Hundtowi jako upominek złoty zegarek, a koło nauczycielskie duży obraz. (fn.)

— * **Żnin.** (Z Rady miejskiej.) Na ostatniem zebraniu Rady miejskiej uchwalono wydatki na budowę sieci elektrycznej. Za światło postanowiono pobierać 75 gr i 45 gr za siłę w myśl propozycji komisji elektryfikacyjnej. Na renowację szkoły powszechnej uchwalono na rok 1930-31 dodatkowy budżet w sumie 3 200 złotych. Omawiano też kwestję wymiany gruntu, leżącego przy szpitalu i inne sprawy, poczem przewodniczący p. dr. Jaczyński zebranie zamknął. zk.)

— * **Budzyń.** (Z Rady miejskiej.) Na posiedzeniu Rady miejskiej z dnia 11 bm. wybrano komisję, która będzie czuwała nad wyborami do Sejmu i Senatu. Weszli do niej pp. Galon Zygm., Nowak Fr., Jankowski Józef i jako zastępcy pp. Walerjan Hundert, Stanisław Galon i Władysław Kamiński. W miejsce ustępującego ks. Stachowiaka wybrano pierwszym ławnikiem p. Karola Radomskiego, natomiast do sejmiku powiatowego wybrano p. Zygm. Galona. (ok)

— * **Wronki.** (Wspomnienie pośmiertne.) W dniu 28 ub. mies. odbył się pogrzeb śp. Józefa Przybylskiego, długoletniego kierownika szkoły powszechnej i dokształcającej. Zmarły pracował na niwie nauczycielskiej około 50 lat, przysparzając społeczeństwu szereg wybitnych jednostek. Pozatem piastował długie lata urząd radnego miasta, był sędzią rozjemczym i radcą sierot. Pochodził z rodziny nauczycielskiej z Mogilna, to też zawód swój pełnił z dużem zamiłowaniem. Zasługi jego wobec społeczeństwa podkreślił w dłuższem przemówieniu w domu żałoby rektor szkoły wydziałowej p. Kemnitz, a nad mogiłą zmarłego ks. prob. Pankowski.

— (Ze Związku Urzędników Pocztowych.) Dnia 7 bm. obchodził tutejszy Zw. Urzędników Pocztowych uroczystość poświęcenia sztandaru. Już zrana uformował się wspaniały pochód, w którym uczestniczyły delegacje wszystkich towarzystw i korporacyj. Udano się na dworzec po przybyłych gości i delegatów. O godz. 10 odbyło się poświęcenie sztandaru. Uroczyste nabożeństwo w kościele parafjalnym odprawił ks. prob. Pankowski. Po poświęceniu odbyło się uroczystościowe zebranie i wspólny obiad w lokalu p. Koczorowskiego. Poszczególne towarzystwa złożyły dla nowego sztandaru gwoździe pamiątkowe, życząc Związkowi jak najlepszego rozwoju w dalszej pracy. — Wieczorem odbyła się zabawa taneczna w sali p. Koczorowskiego. (wr.)

RADJO

Programy radjofoniczne

Środa, dnia 17 września 1930 r.

Poznań (335 m) godz. **7.30** gazeta poranna R. P.; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** notowania giełdy pien. i zboż.-towarowej; godz. **14.30** kwadrans Tow. Ziemianek Wlkp.; godz. **17.30** audycja dla dzieci w wyk. Wujka Czesia; godzina **18.00** koncert popołudniowy z Warszawy; godz. **19.15** radjogawęda żołnierska, organizowana przez D. O. K.; godz. **20.15** „Silva rerum"; godz. **20.30** koncert muzyki lekkiej. Wykonawcy: Ork. 58 p. p. pod bat. kpt. Chmielewicza, Gabryela Krygier Bernacka (śpiew), Klara Kaulfusówna (skrzypce), Prof. Marjan Sauer (akompanjament); godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godzina **22.15** muzyka taneczna z kawiarni „Polonja".

Katowice (409 m) godz. **12.05** koncert gramofonowy; godz. **12.30** program dla dzieci (P. R. Warszawa); godz. **16.20** koncert gramofonowy; godz. **17.35** Wł. Włosik: Pogadanka z działu: „Ogrodnik śląski"; godz. **18.00** muzyka popularna (P. R. Warszawa); godz. **19.30** Jerzy Langman: „Słowiański Split a Rzymskie Spalato"; godz. **20.15** audycja z okazji święta narodowego Belgji.

Warszawa (1412 m) godz. **12.10** muzyka gramofonowa; godz. **16.15** muzyka gramofonowa; godz. **17.35** „radjokronika" — wygł. dr. Marjan Stępowski; godz. **18.00** koncert popołudniowy; godzina **19.45** „skrzynka pocztowa rolnicza" — korespondencję bieżącą omówi inż. Wacław Tarkowski. Giełda rolnicza; godz. **20.15** audycja z okazji święta narodowego belgijskiego — pogadanka o Belgji, — koncert, — słuchowisko: Maeterlink-Pelleas i Melisanda; godz. **23.00** Muzyka taneczna z dancingu „Oaza".

SPORT

Automobilizm

Wyścig płaski na odcinku szosy Kostrzyn — Środa na dystansie 5 klm urządza w niedzielę, 21. b. m. Automobilklub Wielkopolski. W wyścigu wezmą udział wozy kat. sportowej, wyścigowej, turystycznej oraz motocykle. Zgromadzi on na starcie cały szereg pierwszorzędnych kierowców. Na liście zgłoszeń figurują m. i. w kat. sportowej: „Mercedes-Benz" (SS kompressor), Austro-Daimler (ADR), „Amilcar", „Super-Sport", „Tatra" i i. W kat. turysycznej zgłoszono liczne „Lancje", „Citroyeny", „Super-Fiat 519" oraz kilka Fordów. Wyścig wzbudził ogromne zainteresowanie w kołach sportowych Poznania. Początek punktualnie o godzinie 14. Dojazd do Kostrzyna autobusami (odjazd z ul. Dominikańskiej) oraz koleją.

Ciężka atletyka

W półfinale o mistrzostwo drużynowe P. O. Z. A. zwyciężył w podnoszeniu ciężarów Klub Atletyczno-Sp. „Zbyszko, uzyskując 1933 f. podniesione w pięciu klasach, 2. „Gladjator" 1810 f.

W zapasach zwyciężył klub „Zbyszko", bijąc „Gladjator" 12:4 pkt. Drugi półfinał pomiędzy H. C. P. a „Spallą" odbędzie się w niedzielę 21. b. m. w sali H. C. P. Zwycięskie kluby wchodzą do finału, który odbędzie się 5 października w „Ośrodku" przy ul. Grunwaldzkiej.

Klub Atletyczno-Sportowy „Spalla" zawiadamia swych członków o rozpoczęciu regularnych treningów. Odbywać się one będą w poniedziałki i czwartki od godz. 19 do 21 w sali gimnastycznej pierwszej szkoły wydziałowej im. Działyńskich. Równocześnie komunikuje się, że utworzono przy klubie sekcję pięściarską. Zapisy na nowych członków przyjmuje się na treningach oddziału.

Hippika

Wyścigi w Ławicy przyniosły w sobotę następujące wyniki: w pierwszej gonitwie z płotami wygrał faworyt „Hołubiec" gr. of .19 p. ul. pod p. A. Tuńskim, 2. „Lipka". W drugiej z przeszkodami silnie walczyły na prostej „Filadelfja" pod j. Chomiczem i „Pan Leon" pod por. Rybickim; wygrał ostatni. Trzecia płaska odbyła się podczas ulewnego deszczu — wygrał ją og. „Lazur" Ign. hr. Mielżyńskiego pod ż. Tuchołką, 2. „Ma Dolary". W czwartej gonitwie z przeszkodami zwyciężył „Zygfryd" gr. of. 15 p. ul. pod chł. Rzyskim. W piątej płaskiej przy udziale 4 koni — wygrała silnie wysyłana „Lawa" Ign. hr. Mielżyńskiego pod ż. Tuchołką o pół dł., 2. „Zwillingschwester".

W ostatniej z płotami wygrała faworytka „Balsamina" — gr. of. 3 p. ul. pod chł. Chomiczem, „Dziw" upadł z jeźdźcem na płocie.

W siódmym dniu wyścigów konnych w niedzielę, 14 września — pogoda dopisała, toteż niezliczone tłumy publiczności już na godzinę przed rozpoczęciem wyścigów zdążały na tor w Ławicy.

Koni biegało stosunkowo dużo. — Pierwszą z płotami wygrał „Naughty Boy" gr. of. 15 p. ul. pod chł. Rzyskim. W drugiej z przeszkodami przy 4 koniach wygrała mocno wysyłana o łeb „Blue Mountain" gr. of. 27 p. ul. pod por. Kwiecińskim, 2. „Intryga". W trzeciej płaskiej wygrała „Dziecina" Ign. hr. Mielżyńskiego pod j. Lipowiczem, 2. „Lama".

W Handicapie Wielkopolskim o nagrodę 5.000 zł i honorową Resursy — udział wzięły 4 konie. Faworytem ogólnym był „Caraibe" pod bar. Römmlem. — Poprowadziła „Demetra", później „Gini", „Caraibe". Por. Bobiński upadł na płocie z „Gini" i nie skończył gonitwy. Dalej poprowadził „Caraibe, „Demetra" i „Too Good". „Caraiba" minęła „Demetra" por. Rybickiego pod właścicielem i wygrała dowolnie gonitwę, toteż totalizator zapłacił zł 145 za 10 zł. Po wyścigu por. Rybickiemu wręczył nagrodę honorową przy dźwiękach orkiestry p. Karol hr. Bniński w otoczeniu członków Zarządu Wielkp. T-wa Wyścigów Konnych i Prezydjum Resursy. W piątej z przeszkodami wygrała skoczka „Frasquita" gr. of. 19 p. ul. pod j. Ustinowem, 2. „Czekan". W szóstej płaskiej „Mnich" Ign. hr. Mielżyńskiego pod j. Lipowiczem, 2. Basia II". W ostatniej z płotami przy udziale 4 koni wygrała dowolnie „Pupilka" Z. Bukowieckiego pod ch. Rzyskim, „Żupan" pod por. Pieczyńskim zawiódł i przyszedł ostatni.

W środę, 17. b. m., w ósmym dniu wyścigów w Ławicy odbędzie się ogółem 6 gonitw, z których na specjalne zaciekawienie zasługują dwie gonitwy sprzedażne, płaska i z przeszkodami. Ze względu na kończący się w nadchodzącą niedzielę sezon wyścigowy, poszczególne gonitwy zostały licznie obsadzone. Do niektórych biegów zgłoszono ponad 7 koni, a w pozostałych startuje po 5 koni. Początek gonitw o godz. 15.30 bez względu na pogodę.

Losy w cenie 2 zł na loterję, która odbędzie się **w niedzielę, 21. b. m., w ostat**nim dniu wyścigów są do nabycia w firmie Zygarłowski przy ul. Gwarnej oraz w dniach wyścigowych przy kasach na torze. Los oprócz szans wygrania konia wyścigowego upoważnia do wolnego wstępu na tor w dniu wyścigu.

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Klub Damskich Fryzjerów.** Zebranie odbędzie się w dniu 17 bm. o godz. 20 na sali Kasyna Domu Rzem., ul. Fr. Ratajczaka. O gremjalny udział uprasza się z powodu bardzo ważnych spraw.

— **Koło Muzyczno - Sceniczne „Dzwon".** Plenarne zebranie odbędzie się 17 b. m. o godzinie 20 w sali p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16.

— **Tow. Gier Pokojowych.** W dniu 17 bm. o godz. 20 nadzwyczajne walne zebranie w lokalu p. Beyerowej przy placu Bernardyńskim.

— **Tow. Uczestników Powstania Wielkopolskiego dziel. III Zamek.** Zebranie w środę, 17 bm. o godz. 20 bez względu na ilość członków w lokalu Boulevard, plac Nowomiejski 5. Na porządku obrad m. i. wykład druha Bociańskiego n. t. „Wojna współczesna", oraz inne ważne sprawy.

— **Sodalicja Panien Urzędniczek.** Adoracja wynagradzająca odbędzie się w środę 17 bm. o godzinie 19,30 w kaplicy Sodalicyjnej.

— **Zw. Tow. Pom. Fryzjerskich.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę, dn. 17 bm. o godzinie 20 w salce posiedzeń w lokalu p. Jarockiego przy ulicy Masztalarskiej 8 a.

— **Tow. Kobiet „Wzajemna Pomoc".** W środę 17 bm. o godz. 19 w Domu Król. Jadwigi, plenarne zebranie.

— **Koło Śpiew. im. „Moniuszki".** Zebranie miesięczne odbędzie się w środę, 17 bm. o godz. 20 w lokalu p. Jarockiego, ul. Masztalarska.

— **Tow. Muzyczne Poznań - Łazarz.** Zebranie plenarne odbędzie się w środę 17 bm. o godz. 20,30 w lokalu p. Silskiego przy ul. Marsz. Focha 55.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Regina Zielewska, Poznań 20 zł; — W. G. z prośbą o zdrowie 10 zł; — Czesławą i Roman 10 zł; — L. Z. 6 zł; — Z. S. z prośbą o pomoc i opiekę 2 zł; — M. M. z podziękowaniem za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 5 zł; — Kasia Całkówna 5 zł; — zebrane na uroczystości 50-lecia firmy Aleksy Paluszkiewicz 210 zł; — J. Nowakowska, Krotoszyn 5 zł; — M. R. 1,70 zł; — razem z poprzednio pokwitow. 1 573,70 zł.

Na chleb św. Antoniego: K. L. 10 zł; — razem z poprzednio pokwitowan. 47 zł.

Na kaplicę S. S. Karmelitanek: N. N. z prośbą o rozstrzygnięcie sprawy 3 zł; razem z poprzednio pokwitow. 43,12 zł.

Na ołtarz św. Antoniego w kaplicy polskiej w Bazylice N. M. P. w Nazarecie: J. Nowakowska, Krotoszyn 5 zł; — razem z poprzednio pokwitowanemi 57 zł.

TEATRY

— * **Z Teatru Wielkiego.** Dziś, we wtorek, 16 bm. powtórzenie pełnej barwy, egzotyzmu i przecudnych melodyj opery „Lakme". W niedzielę publiczność była pełna zachwytu i pod urokiem naszej primadonny Żmigród-Fedyczkowskiej dr. Roesslerówny, Tylewskiej oraz świetnego naszego tenora Stanisława Drabika i reżysera Urbanowicza. Tańce pełne pomysłu z Jedyńską, Ciesielskim oraz całym baletem. Kierownictwo muzyczne p. Bolesława Tyllji. W środę, 17 bm. „Carmen" z p. Szafrańską w roli tytułowej w otoczeniu pp. Janiny Święcickiej, Janiny Tylewskiej. Don Josego śpiewa p. Michał Tarnawski, Torreadora p. Eugenjusz Maj; dyryguje p. Bolesław Tyllja.

— * **Z Teatru Polskiego.** Przepyszna w swej satyrycznej groteskowości, rozśmieszająca do łez galerją arcyuciesznych typów i sytuacyj komedja wielkiego rosyjskiego pisarza M. Gogola „Rewizor z Petersburga" ukaże się po raz pierwszy, na scenie Teatru Polskiego dziś, we wtorek, 16 bm. Obsadę tego arcydzieła komedji satyrycznej stanowią pp. Wierzejska (Horodniczyna), Zasempianka, Szumska, Biesiadecki, Bracki, Godlewski, Komornicki (Horodniczy), Kordowski, Kwaskowski, Noskowski, Nowacki (Chlestaków), który sztukę wyreżyserował, Piotrowski, Przystański i inni. W środę „Rewizor z Peterbsgurga". W czwartek „Pan Jowialski".

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś „Kres wędrówki" Sheriffa z Józefem Węgrzynem. Głośna ta na cały świat sztuka z mistrzowską kreacją Węrzyna ukaże się tylko kilka jeszcze razy. Wszystkie przedstawienia odbyły się do tej pory przy wypełnionej widowni. Niezrównana gra Węgrzyna, jak i doskonale zgrany zespół, składają się na przedstawienie o mocnym wyrazie artystycznym. Oprócz znakomitego gościa inne role kreują pp. Gliński, Górowski, Kaden, Mazanek, Rudnicki, Rolicz, Fiszer i inni. Dekoracje p. Al. Kobrynia.

W piątek, 19 bm. wchodzi na afisz Teatru Nowego pełna najprzedniejszego humoru, doskonała komedja Oscara Wilde'a p. t. „Brat marnotrawny" z gościnnym występem J. Węgrzyna.

Teatr Wielki

DZIŚ — „Lakme" — opera Delibesa.

Środa, 17. 9. „Carmen" — opera Bizetta.
Czwartek, 18. 9. „Księżniczka czardasza", operetka Kalmana.
Piątek, 19. 9. „Halka" — opera Moniuszki.
Sobota, 20. 9. „Księżniczka czardasza" — operetka Kalmana.
Niedziela, 21. 9. „Traviata" — opera Verdiego.
Poniedziałek, 22. 9. „Hrabina Marica" — operetka Kalmana.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Przedsprzedaż biletów w kasie Teatru Polskiego od 10—18; w niedziele i święta w Teatrze Wielkim od 11,30—13,45.

Teatr Polski

DZIŚ — „Rewizor z Petersburga". (Premjera).

Środa, 17. 9. „Rewizor z Petersburga".
Czwartek, 18. 9. „Pan Jowialski".
Piątek, 19. 9. „Rewizor z Petersburga".
Sobota, 20. 9. „Rewizor z Petersburga".
Niedziela, 21. 9. po poł. „Pan Jowialski". (Ceny zniżone).
Niedziela, 21. 9. wiecz. „Rewizor z Petersburga".
Poniedziałek, 22. 9. „Panna młoda w garsonierze".

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Kres wędrówki". (Gościnny występ J. Węgrzyna).

Środa, 17. 9. „Kres wędrówki". Gościnny występ J. Węgrzyna.
Czwartek, 18. 9. „Kres wędrówki". Gościnny występ J. Węgrzyna.
Piątek, 19. 9. „Brat marnotrawny". — Gościnny występ J. Węgrzyna.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

Ofiary na Pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w Poznaniu

97

do kasy komitetu wpłacono do dnia 13. 9. 1930.

Kawiecka, Gniezno, przez Bank Miasta Poznania	5,—
Ad. Sćawek, Poznań przez Bank Miasta Poznania	20,—
L. Słowikowski, Dębnica	10,—
Ig. Kaźmierczak, Pysząca	10,—
Pracownicy Hotelu Bazar, pozostałość ze złozonych na wieniec dla śp. Czarneckiego	12,25
Jan Tyliński, Gdynia	5,—
Biuro Parafji Św. Marcina:	
J. Plucińska, Poznań	2,—
Dr. M. Brudurch, Inowrocław	20,—
M. Cieślikowa	10,—
J. K.	5,—
D. K.	20,—
Antoni Prauziński i Wiktorja z Wodniakowskich z okazji jubileuszu złoteg.	50,—
N. N. z podziękowaniem za wysłuchaną prośbe	2,—
Marja Śniegocka	20,—
Razem zł	129,—
S. K., Poznań z prośba o zdrowie	10,—
Majewska, Poznań	5,—
Szada, prze Poz. B. Ziem.	3,—
W. M., prze. Poz. B. Ziem.	5,—
J. Szymański, przez Poznański Bank Ziemian	1.—
Rosenktelerówna przez Poznański Bank Ziemian	5.—
Adw. Cichowicz przez Poznański Bank Ziemian	300,—
St. Radajewski, Poznań	100,—
W. P., Konojał	5,—
Konieczny, Poznań	5.—
B. D., Poznań	2,—
Z. D.	10,—
W. Skrowroński	10.—
K. Szalczyńska Leszno z podziękowaniem za zdrowie	5,—
St. Iwallowa Samarzewo	5,—
Apt. Kowalczyk, Raszków	10,—
T. Chosłowsk. Śliwniki	20,—

J. Wypych, Kościan	5.—
J. Krych, Zalasewo	10,—
Krych, Gniezno	5,—
M. Solecka, Mieleszówka	5,—
Ofiara złożona na ręce X. Nowakowskiego, Poznań, od Mańczakównej Heleny	6,—
M. Garsztka, Pleszew	10,—
E. Zülsdorff	25,—
Adaszewska	2,—
J. Jański, Ostrówiec	5,—
St. Kotlarski, Wolsztyn	5,—
M. Wawrzynkiewiczówna, Skasanowo	20,—
K. Pasieka, Zgierzynko za odzyskane zdrowie z prośbą o błogosł. i dalsze zdrowie	10,—
Ł. Stasińska, Świecie	10,—
X. Prob. Szymański, Oborniki od N. N. z Uścikowa	20,—
X. Prob. M. Brodowski, Mogilno od P. J. i G. B. z O. z prośba o błogosław.	10,—
St. Fenglerowa, Poznań	20,—
A. Grzemba, Rychtal za zmarłą żonę Annę	10,—
Dr. W. Nowak, Raszków	5,—
E. Maksymowicz, Wilno	2,—
M. Samilski, 7 baon saperów Poznań	5,—
Z. Trzeciak, Gniezno	10,—
Cz. Jaroszyński, Wągrowiec	10,—
Graczykówna, Miłosław	15,—
Stow. Młodzieży Polskiej Raszków	10,—
Stow. Młodz. Polskiej, Jastrzębniki przez Zw. Młodz. Polskiej, Poznań	10,—
Razem zł	20,—
S. K., Ostrów z goracą prośba o wyleczenie	5,—
M. Kaszubsi, Czortków	2,—
Z. Kraus, Pantalowice	4,—
Z. Woźniakowie, Lwów	3,—
X. St. Płaczek, Buk	3.—

W. Miczek, Niewierz z prośba o zdrowie	2,—
A. Stein, Września	5,—
L. Czarnecka, Toruń	5,—
J. Gałdyński, Kobylin	10,—
St. Łuczak, Poręba	10,—
L. Remiszewscy, Międzychód	10,—
I. Glabisz, Poznań	5.—
Wł. bar Grave, Poznań	10,—
M. Rugowski, Łobżenica	2,—
Z. Wiśniewska, Poznań	10,—
J. Dominiczak, Cieszyny	5,—
J. Kalawski, Poz. XV. rata	10,—
Majętność Granowo od:	
Tomczak	3,—
Tatka	3,—
Szaj	5,—
Borowczak	9,—
Strykowski	3,—
Sikora	5,—
Mizerna	2,—
Razem zł	30,—
W. Sinicki, Koźmin	15,—
I. Borowska, Koźmin	5,—
Rodzina Michoniów, Bielawki	5,—
Rodzina Kędzorów, Bielawki	5.—
X. Prob. Jerzycki, Boruszyn od	
L. Jechorkówna II rata	20,—
J. Szrama II rata	5,—
St. Kaczmarek	5,—
Razem zł	30,—
X. Kowalski, Trzemeszno od:	
Wł. Adamskiego	5,—
Cz. Sulerzyski, Sulice	10,—
L. Domaszewski, Kobylin	5,—
S. J., Poznań	5,—
J. Wislera, Pawełki	50,—
M. Knajdkowa, Łobżenica	5,—
St. Zygalska, Poznań	20,—
Dr. Pusiak, Poznań	3,—

Konto P. K. O. 207 470. — Sekretarjat Al. Marcinkowskiego 21.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ALBO STAROSTA ALBO KAPUCYN

Rządy architektów w krakowskiej szkole Sztuk Pięknych. — Rzymskie prawo a tennis. — Jakie to popełniłem głupstwo za młodu. — Kolega Pinderkiewicz i Rembrandt.

Trzydzieści lat mija, jak jeden z najbardziej wykształconych i najbardziej intelektualnych artystów, a jedyny dotąd w Polsce wielki krytyk sztuki, Stanisław Witkiewicz, pisał gorzkie słowa o egzaminie dojrzałości, porównując młodość renesansowego malarza z rachitycznym, opóźnionym rozwojem jego nowożytnego następcy.

Gdy Witkiewicz te gromy rzucał, jedyna w Polsce uczelnia, krakowska Szkoła Sztuk Pięknych, nosiła skromny tytuł „szkoły", nie wymagała od uczniów matury, ale zato sam tytuł jej ucznia dawał przywilej służby jednorocznej. Za czasów kiedy Polską rządził sejm analfabetów, a krakowską akademją architekci, wprowadzono w niej rygor „egzaminu dojrzałości".

Prawda, można i bez matury być przyjętym na ucznia nadzwyczajnego, na ucznia który może o tyle pracować o ile się znajdzie dla niego miejsce, który ma zamkniętą drogę do stypendjów i tym podobnych szkolnych udogodnień.

Matura pierwszym obowiązkiem artysty!

— Bo właśnie sprawdziliśmy — powiadają jej zwolennicy — że uczniowie z ukończoną szkołą średnią robią szybsze postępy!

Być może. Mają umysł bardziej wygimnastykowany, szybciej chwytają wskazówki, są uczniami podatniejszymi. Ale nie zawsze z podatnych uczniów wyrastają dobrzy artyści. Najczęściej jest przeciwnie. Matejko został ze szkoły sztuk pięknych wylany.

— Większa część uczniów idzie potem na nauczycieli rysunków i ci muszą mieć maturę!

— Przepraszam! rzeczywiście, na stu uczniów, dziewięćdziesięciuośmiu zostaje albo nauczycielami, albo średnimi malarzami, albo kamieniarzami, tapicerami czy właścicielami fabryk — a tylko dwóch wyrośnie na pierwszorzędnych artystów. Ale to dla tych właśnie dwóch, dla tych dwóch — rozumiecie panowie? — jest cała szkoła i wy i niezbędny szund tamtych dziewięćdziesięciuośmiu kolegów!

Ich właśnie trzeba dla sztuki wychować. A sztuka, to nie zasobik wiadomości które, przysiedziawszy fałdów, można sobie zawsze w parę półroczy przyswoić, jak naprzykład książkowość, lub prawo rzymskie. To wychowanie — wychowanie! — oka i ręki. Ma w tem coś wspólnego ze sportem. Gdy ktoś z nas zrozumiał na czem polega sola weksel, albo konstytucja angielska, to jego zadanie jako ucznia jest w tej materji wypełnione. Nie wystarcza zrozumieć jak rzuca piłki panna Langlen, aby robić tak jak ona, ani jak rysował Rafael, aby z równą precyzją, równie istotne linje pociągnąć. — Dopiero wtedy, gdy instynktownie dłuto, czy pędzel, idą za naszą wysubtelnioną obserwacją, zaczyna się pracować jako artysta. Nie można dawać koncertów póki się człowiek namyśla na jakiej linijce leży cis.

To rzemiosło trzeba posiąść jak najwcześniej, zanim dojrzewający umysł zacznie pracować nad głębszymi problematami sztuki.

Trzeba taksamo nauczyć się patrzeć. Nauczyć się pamiętać. I trzeba wreszcie zachować jak najwięcej tego dziecinnego, bezpośredniego stosunku do świata, który ze sobą wnosimy, a który szkoła w nas zabija, faszerując nas myślami cudzemi. Karmiąc nas ciastem, w którem Horacy, Goethe czy Mickiewicz toną, jak rzadkie rodzynki, w zakalcu wszelkich podręczników, wypoconych przeważnie przez trzeciorzędne, sfermentowane w oderwaniu od życia, mózgownice.

Ani chwili nie twierdzę, by artyście nie było potrzebne ogólne wykształcenie. Tylko zacząć powinien, jako kilkunastoletni chłopak, od pracy fachowej. Jednocześne, przez szereg lat, trzeba mu dać możność kształcenia się. Nabierze w ten sposób tyle wiadomości wszechstronnych, co niejeden erudyta. Tylko narosną one organicznie koło głównego trzpienia, którym będzie jego sztuka. Da to i dla tego wykształcenia lepszy rezultat, niż prowadzenie w nim do 18 roku życia szeregu równorzędnych pędów — z wykluczeniem sztuki!

Matura, to dowód że chłopiec do owych 18 lat nie miał — absolutnie mieć nie mógł — czasu do pracowania nad malarstwem, czy rzeźbą. Że nie posiadł zawczasu swego rzemiosła, którego się najłatwiej nabywa wychodząc z lat chłopięcych. Że nie wygimnastykował pamięci form, w epoce kiedy się ona najlepiej rozwija, tak samo zupełnie jak pamięć cyfr czy wierszy. Że nastawiano mu przez 8 lat umysł z artystycznego punktu widzenia zupełnie fałszywie. Że nie dano mu zresztą tego — tak dla artysty cennego — kontaktu ze światem klasycznym, o który rzekomo chodzi, albowiem gimnazjasta najczęściej wynosi wrażenie, iż Grecy, ci cudni, bezpośredni i głęboko ludzcy Grecy, to byli tacy jegomoście którzy chodzili po agora i wyłapywali się na aorystach. Cały świat starożytny jest dla niego zapluskwamperfekciony gramatyką!

Matura dowodzi, że pracę uczniowską będzie musiał odbywać o tyle wolniej, i w wieku kiedy życie będzie mu w niej przeszkadzało. Że ukończy ją w latach, kiedy renansowi artyści wykonali już arcydzieła. Że pracując samodzielnie odnajdzie naprawdę siebie w wieku, kiedy Rafael już umarł, a kiedy on sam, choćby miał jeszcze parę dziesiątków lat życia przed sobą, poza sobą już mieć będzie żywotne siły prawdziwej młodości!

Prawda, można mi zarzucić, że genjusz Wyspiańskiego przełamał się przez maturę i parę lat uniwersytetu. Ale kto wie, o ile bogatszą byłaby jego malarska spuścizna, gdyby był poszedł szybszą i krótszą drogą?

U wysoce uzdolnionego, a wyjątkowo pracowitego, Siemiradzkiego, tensam eksperyment odbił się fatalnem zwątleniem i zanemizowaniem talentu. Stanisławski, mniej pracowity lecz niepospolity inteligencją temperamentem i odczuciem barwy, pozostał właściwie genjalnym dyletantem.

I proszę mi wierzyć, że walcząc jako artysta z aberacją matury, nie jestem kusym lisem z bajki, nawołującym innych do obcięcia ogonów. Zdałem tę maturę i to bezmało celująco. Przeszedłem uniwersytet. „Heise Magister, heisse Doktor gar". Po doktorskiej rozprawie proponowano mi na Uniwersytecie Jagiellońskim habilitowanie się. Ale jednego żałuję. Oto, że kiedy w szóstej klasie malowałem u Juljusza Kossaka a w gimnazjum na końcu roku wziąłem odlewaną tróję, kiedy Kossak namawiał u nas w domu: oddajcie go do szkoły sztuk pięknych — że wtedy moi państwo, nie zwiałem do tej szkoły.

Pamiętaj o tem młody artysto z szóstej klasy, który czytasz moje słowa!

Miałbyś też ochotę tak zwiać? Otóż trudno, chłopcze, prawo jest prawem, i to wiedz, że musi być prostem i łatwem przedewszystkiem dla tych którzy je uchwalają.

I zrozum to (jeśli potrafisz), że może się obejść bez matury analfabeta poseł czy senator, którego jeden głos rozstrzyga czasem o ustawach mających najdonioślejsze znaczenie dla egzystencji kraju. Ale nie można bez matury zabrać się do malowania obrazu! Tamten pan poseł może nie znać historji przy kierowaniu polityką, może uchwalać ustawy finansowe nie usłyszawszy nigdy o regule trzech. Ale Ty, bez świadectwa dojrzałości miałbyś za sobą tylko twój talent, tylko twą wcześnie nabytą wiedzę techniczną i maestrję, tylko twój, aorystami nie poskromiony temperament!

Więc rzuć te kredki, węgle i pendzle, którymi chciałbyś smarować przez dzień cały! Tę glinę, którą walasz słownik łaciński. Kończ porządnie gimnazjum! To cię doprowadzi do matury. I wtedy, będziesz przynajmniej wykształconym artystą, jak kolega Pinderkiewicz, nauczyciel rysunku szkoły żeńskiej w Mszanie Dolnej.

Inaczej gotóweś wyrość na ignoranta, durnia, jak Fałat, Wyczółkowski, Axcentowicz, Chełmoński, Matejko, no i Rodin, Bourdelle, Rafael, Rembrandt, Velasquez i tylu innych, którzy bez Matury wzięli się do Sztuki.

Ludwik Puget.

Poznań.

ŻYCIE KULTURALNE

CYKL „FRANCUSKI" ROSTWOROWSKIEGO

Z Krakowa donoszą nam:

Zaledwie poinformowałem Poznań o tem, że „Niespodzianka" Rostworowskiego stała się pierwszym członem trylogji, której część druga, mianowicie „Przeprowadzka" znajduje się właśnie na warsztacie w naszym Teatrze miejskiem — trzeba donieść, że Rostworowski wykończy, może już niedługo, jeszcze jedną trylogję, tym razem nie współczesną, ale historyczną. Jest to cykl sztuk, osnutych na przełomie Wielkiej Rewolucji francuskiej.

Wiadomo, że już przed kilku laty zabrał się Rostworowski do gruntownego, swoim zwyczajem, studjowania rewolucji r. 1789 aby napisać na jej tle dramat. Pociągały go problemy społeczne, w tym przewrocie grające, oraz malowniczość tła. Fragmenty tego dramatu, który ostatecznie dostał tytuł „Czerwony marsz", ukazywały się już w druku. Rostworowski, gdy raz zagłębi się w jakąś epokę, nie spocznie, póki nie „obkuje się" zupełnie. Parę lat zajęły mu studja bibliologiczne do „Judasza". Jako autor „Kaliguli" zgłębił ustrój Rzymu Cezarów do dna i mógł iść w nim o lepsze z uniwersyteckimi specjalistami. Gdy więc wkopał się w rewolucję francuską, nic dziwnego że tworzywo zaczęło mu rosnąć pod ręką i z jednego dramatu zrobił się, na razie w projekcie, cały cykl.

Zacznie się on od czasów przedrewolucyjnych, więc od ancien régime, obejmie rewolucję i cały terror, a zakończy się Napoleonem. Gotowa jest dotychczas część druga, oraz połowa pierwszej, przedrewolucyjnej. Napoleon pozostaje do wykonania w całości.

(tk.)

NAUKA

Z badań nad Kochanowskim. Zanim ukażą się tomy zawierające wygłoszone na zjeździe odczyty, i przeprowadzoną dyskusję, niepodobna nie zwrócić uwagi miłośników poety na przepiękny, a już tu wzmiankowany numer krakowskiej „Silva rerum". Między innemi, dr. Kot omawia pobyt Walezego w Polsce i wiersz „Adieu a la Pologne" poety Desportesa, bardzo złośliwy i obrażający dumę narodową polską. Odpisał mu ktoś nieznany po polsku, po łacinie, z wyrafinowaną złośliwością Kochanowski. Przełożył niedawno ten wiersz nieodżałowany Ejsmond. P. Boniecka charakteryzuje podobizny poety, z których tylko zwoleńska ma cechy autentyczności. Ważne przyczynki z aktów do życia poety daje Budko, wyjaśniając nawet genezę słynnej elegji na wesele Dudysza. Bibljografja tłumaczeń Kochanowskiego w obcych językach przez Bara uzupełnia zawartość szacownej publikacji, a wreszcie zasłużony już bibljograf Kazimierz Piekarski opracował bibljografję dzieł poety, która nie jest łatwą, gdyż wydania są liczne i bardzo do siebie podobne. Zrewidował wyniki dotychczasowe, konstruując odpowiednio rozbudowany schemat opisu, taki schemat mianowicie daje możność identyfikacji prawie zupełnie pewną. Rezultat przeszedł oczekiwania. Przybyło wiele nowych wydań, wytłumaczono wiele dubletów i trypletów edycyjnych. Porównano z sobą odbicia z różnych wydań, rozpoznano wydania z fałszywemi datami. Tak opracowana bibljografja daje nam pojęcie o rozpowszechnieniu dzieł poety. Omówiono więc wydania zbiorowe i osobne, położenie sygnatur, dano fotografje pierwszych stronic... Onorate altissimo bibliographo! (T. Gr.)

Na zjazd naukowy w Inowrocławiu w sprawie zwalczania reumatyzmu, który odbył się, jak donosiliśmy obszernie przed kilku dniami, wydała „Medycyna praktyczna" wychodząca w Poznaniu pod redakcją dr. Brossa, zeszyt swój, pomieszczając na wstępie artykuł prof. dr. L. Korczyńskiego o leczeniu t. zw. reumatycznych schorzeń stawów. (pn)

TEATR

„Dom kobiet", dramat p. Nałkowskiej, będzie wystawiony w tym sezonie w teatrze narodowym w Lublanie.

„Niepotrzebny dyrektor". Z Warszawy piszą nam: Według urzędowych komunikatów magistratu naszego została zniesiona posada dyrektora naczelnego teatrów miejskich, którą piastował p. Artur Śliwiński. Komentarze opiewają, że urząd ten okazał się zbytecznym wobec autonomji dyrektorskiej Opery, oraz takiej samej autonomji Teatru Narodowego. Jest to zupełnie racjonalne, ale te autonomje były zawsze. Po co istniał ten niepotrzebny urząd przez tyle lat? I po co więc tyle pochłonął pieniędzy? (tw)

MUZYKA

Co śpiewają we Lwowie? Piszą nam ze Lwowa: Dyr. Zaleski po wspaniale wystawionej „Halce" zbierał zwykle swe triumfy w „Borysie Godunowie", którego po mistrzowsku odtwarza. W „Traviacie" śpiewali: Alfreda p. Wroński (z Warszawy) starego Germonta obiecujący baryton o potężnym głosie p. Worch, Violettę p. Lidja Babiczówna (z Bukaresztu). Przedstawienie to odbyło się pod niezbyt szczęśliwą gwiazdą, gdyż ledwie był czas na przygotowanie mianowicie Teatr Wielki został wykończony i oddany nowej dyrekcji dopiero w przeddzień inauguracyjnego widowiska! Natomiast „Żydówka" miała wielki sukces dzięki młodej Lwowiance p. Kiznerównej, która śpiewała rolę tytułową, a głównie dzięki nowemu basiście, p. Konstantemu Użejce, który został zaangażowany z Bukaresztu. P. Użejko, Polak z Kijowa rodem, posiada wspaniały głos, imponującą postawę, wybitny talent aktorski, i umie śpiewać jak rzadko dzisiaj się spotyka. Zbierał burze oklasków. (tl)

RUCH REGJONALISTYCZNY

Pomnik Jagiełły w Tuszynie. Miasto Tuszyn pod Łodzią zostało założone przez Władysława Jagiełłę. Temi dniami odbyło się uroczyste odsłonięcie pomnika wielkiego króla. Nabożeństwo przy ołtarzu polowym na rynku celebrował ks. biskup Tymieniecki, następnie odbył się pochód, zakończony przemówieniami, w których przedstawiono historję powstania miasta i rolę w tem Jagiełły.

Wystawa poleska. W Brześciu nad Bugiem odbędzie się wystawa regjonalna. Przedstawi ona dorobek Polesia zyskany przez dziesięciolecie Polski odrodzonej na wszystkich polach cywilizacji i kultury. Komitet już się zawiązał, termin jeszcze nie oznaczony.

KALISZ, KLASYCY I ROMANTYCY

Bardzo interesujący przyczynek do walk klasyków z romantykami przynosi wychodzące w Kaliszu czasopismo regjonalne „Ziemia kaliska". Sto lat temu opuściła kaliską drukarnię Koszewskiego i Karsnickiego mała niebieska broszura „Myśli dorywcze o romantyczności i romantykach". Wydana anonimowo, pochodziła jednak z pod pióra wytrawnego publicysty i działacza, kilkakrotnego posła na sejmy Królestwa Kongresowego, przywódcy stronnictwa opozycji liberalnej „kaliską" zwanej, Wincentego Niemojowskiego. Ten wybitny polityk, duchowy uczeń i wyznawca doktryny konstytucyjnej Benjamina Constant wmięszał się do walki jaka toczyła się w tym czasie między klasykami a romantykami.

Rozporządzając dowoli czasem, uwięziony był bowiem Niemojowski w swych dobrach z rozkazu Wielkiego księcia Konstantego, zapoznał się on z tokiem walki i zdecydowanie stanął w obronie zagrożonych szańców klasycyzmu. Uderzał w brak zdefinjowania pojęcia romantyzmu, oburzał się na „zarzucanie różami grobów ojców". Radby widział w romantyźmie więcej pierwiastków narodowych. Gdyby Niemojowski zetknął się wówczas bliżej z romantyzmem bezpośrednio mógł obcować z jego przywódcami może nawróciłby się i poszedł z nimi, jak to się stało co do polityki parę miesięcy później, gdy wybuch powstania listopadowego zwolnił go z przymusowych wywczasów i pozwolił zająć najpierw prezydujące miejsce w redakcji „Kurjera Polskiego" wśród grona swych niedawnych przeciwników, a potem jako wiceprezes rządu narodowego stanąć na czele społeczeństwa.

Omówieniem poglądów Niemojowskiego zajął się w „Ziemi Kaliskiej" W. Kwiatkowski. Poza tem „Ziemia Kaliska" jak zawsze przynosi obfity materjał. J. W. Lipski kreśli uwagi o planowem i racjonalnem rozbudowaniu „wielkiego Kalisza". K. Stefański w dalszym ciągu opisuje dzieje teatru kaliskiego. J. Staszewski, zapoczątkowując pracę o „kaliskim wysiłku zbrojnym 1806 r. Pozatem zeszyt zawiera pamiętniczek Sieroszewskiego o „udziale kaliskiego w powstaniu Kościuszkowskiem", „wiadomość o aktach kaliskich", pokaźny dział kroniki bieżącej, recenzji, oraz bibljografji kaliskiej.

(M. Pr.)

Jutro:
CHOPINJANA NA MALLORCE
przez
Dr. Z. Krygowskiego

Pisma nadesłane

„Przeszłość" Nr. 9. Treść: Ratyński: Opozycja na sejmie grodzieńskim w r. 1973. — P. Żukowski: Wojna rosyjsko-japońska r. 1904—1905. — Generał angielski o r. 1920. — P. Żukowski: Rządy Mikołaja I. — St. Wesołek: Portugalja powojenna. — Roman Porawski: Wychowanie i nauczanie w przeszłości. „Eurypides w szkole hellenistycznej"". — Materjały dla przyszłego historyka kultury naszej epoki.

O dworzec autobusowy w Poznaniu

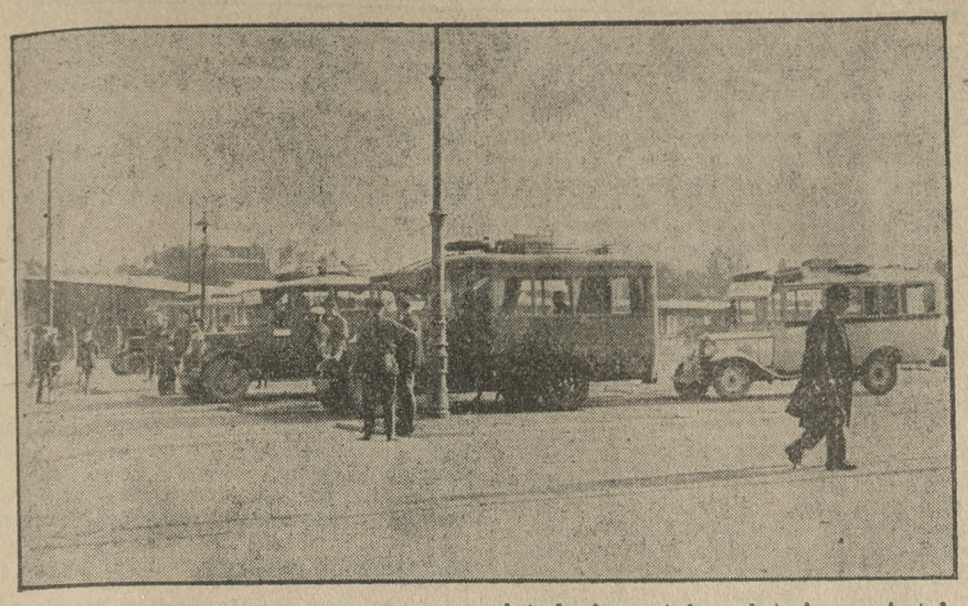

Komunikacja autobusowa w Polsce znajduje obecnie szerokie zastosowanie. Autobusy zdobyły sobie dziś prawo bytu i wszędzie one kursują, gdzie tylko zachodzi potrzeba. To też w miarę, gdy mnożyć poczęły się linje autobusowe, wzrastało także większe zapotrzebowanie autobusów. W związku z tym objawem niejedno miasto, gdzie komunikacja była żywsza, przybierało dziwny chaotyczny wygląd niby obozu cygańskiego. Autobusy bowiem stawały sobie w mieście, gdzie im się żywnie podobało. Z tej racji powstawać poczęły przystanki autobusowe, rozsiane po całem mieście. Podróżni niejednokrotnie nie orjentowali się w labiryncie różnych postojów i trzeba było chodzić od postoju do postoju, by wreszcie po wielu perypetjach znaleźć właściwy autobus. Ogólny ten chaos wytworzył potrzebę stworzenia jednego wielkiego miejsca, gdzieby gromadziły się wszystkie autobusy. Wiele miast doceniając ważność scentralizowania ruchu autobusowego pobudowały specjalne dworce, które odrazu usunęły wszelkie niedomagania. W różnych miastach polskich mamy już kilka dworców autobusowych, które okazały się bardzo pożyteczne i pasażerowie nie są już skazani na szukanie po ulicach i zaułkach swego autobusu.

W Poznaniu niestety kwestja ta dotąd nie została załatwiona. Autobusy dziś jeszcze stają w różnych miejscach miasta jak na ul. Szyperskiej, Woźnej, Dominikańskiej itd. I gdy ktoś nie wie, kiedy i skąd wyjeżdża dany autobus, ten stracić musi conajmniej kilka godzin czasu zanim ostatecznie zbierze informacje o miejscu postoju autobusu i jego godzinie wyjazdu. Jest to męka dla podróżujących a zwłaszcza dla tych, którzy nie zawsze używają autobusów. Okazuje się więc, że centralny dworzec autobusowy w Poznaniu jest dla wygody podróżnych koniecznie potrzebny. Właściciele przedsiębiorstw autobusowych niejednokrotnie już się zbierali na konferencje, gdzie debatowali nad zogniskowaniem wszystkich autobusów. Różne padały propozycje pobudowania dworca, lecz żadna nie doznała realizacji z powodu piętrzących się trudności natury finansowej i co do samego miejsca, gdzieby ewentualnie powstać mógł.

Do licznych postojów zaliczyć należy jeszcze jeden, który powstał 5 bm. na pl. Prezydenta Drwęskiego. Na postoju tym przystają autobusy, idące przez Luboń — Puszczykowo, przez Żabikowo — Stęszew i przez Winiary — Oborniki. Czas wielki, by miarodajne czynniki pomyślały ostatecznie o stworzeniu centralnego dworca autobusowego. (z)

Salezjanie a trędowaci

(KAP) W „Biuletynie Salezjańskim" („Bulletin Salèsien") ukazało się studjum o działalności misjonarzy Don Bosco wśród trędowatych w Ameryce Południowej.

Z pośród ośmiu tysięcy członków kongregacji salezjańskiej jest czynnych w Południowej i Środkowej Ameryce około trzech tysięcy. Wszędzie zajmują się oo. Salezjanie tam trędowatymi. Zakon ten stracił w tych stronach dotychczas już dwóch księży, którzy się zarazili trądem i zmarli, a dalszych czterech jest obecnie zarażonych.

Należy podziwiać bohaterstwo i miłość bliźniego tych misjonarzy, gdyż — jak wiadomo — każdy, kto styka się z tą straszną i odrażającą chorobą, narażony jest na zarażenie się i powolną śmierć. Bohaterstwo to jest tem większe, iż pozostaje w ukryciu i nie żąda ani nagrody ani uznania.

Wystawa darów w Watykanie

(KAP) Dnia 4-go października r. b. w Watykanie nastąpi otwarcie wystawy darów, złożonych na rzecz misyj. Ojciec św. weźmie udział w otwarciu wystawy.

Żandarmerja papieska, odbywająca swą służbę na terenie Watykanu, otrzymała nowoczesne umundurowanie.

Nawrócenie się wybitnego pastora w Nowym Jorku

(KAP.) Wielkie zainteresowanie wywołało ostatnio zarówno w kołach katolickich jak i anglikańskich Nowego Jorku nawrócenie się znanego i posiadającego duże wpływy pastora parafji anglikańskiej w tem mieście, dra Delany.

Drowi Delany składano liczne wizyty, m. in. odwiedził go redaktor „World'u", któremu dr. Delany oświadczył: „Proszę powiedzieć, że resztę życia swego spędzać będę na dziękczynieniu Bogu za łaskę, jaką mnie obdarzył, pozwalając mi poznać prawdę To, co mnie głównie zbliżyło do rtligji katolickiej: powaga Papiestwa i podziwu godna działalność wielkiego Papieża Piusa XI. Kościół episkopalny dopuszcza hierarchję biskupów, a nie uznaje Papieża — niema w tem nic logicznego. Nie pozostaje mi nic innego do czynienia więcej, jak udać się do Rzymu, upaść do stóp Papieża i złożyć mu swoje całkowite posłuszeństwo".

Gdy następnie tenże sam dziennikarz udał się do biskupa anglikańskiego N. Jorku, dr. Williama Manninga, któremu podlegał przedtem nawrócony Delany, oraz spytał, co myśli o tem nawróceniu, zakłopotany biskup odrzekł: „Nie mam nic do powiedzenia". Odmówił on również odpowiedzi na dalsze zapytania dziennikarza.

Paryska cukiernia oblężona przez pszczoły

Niesamowita przygoda wydarzyła się właścicielce cukierni przy Avenne d'Orleans w Paryżu. Niezliczona ilość pszczół zawładnęła nagle cukierenką, w której prócz właścicielki przebywało parę osób. Pszczoły — w zwartym, kilkutysięcznym szeregu, rzuciły się na słodycze i ciastka i rozgościły się po całym lokalu, tak że nieszczęsna właścicielka, czemprędzej zmuszona do opuszczenia i zamknięcia cukierni, zwróciła się o pomoc do straży pożarnej. Wszelkie wysiłki straży okazały się jednak bezsilne wobec uporu małych owadów, które odepchnięte chwilowo, powracały natychmiast do sutej biesiady na wystawione ciastka. Następnego rana pszczoły zajmowały nadal cukiernię. Zrozpaczona właścicielka wpadła wówczas na genjalny pomysł: zasłoniwszy sobie twarz gęstą osłoną, uzbroiła się w potężny „elektrolux" i w mgnieniu oka udało jej się uwięzić nieprzyjaciela i zdobyć powrotnie swoją cukiernię. S. F.

Paryż zalany „znakami zapytania"

Samolot, na którym Costes i Bellonte dokonali przelotu Atlantyku, przyczynił się do powstania nowej mody: „znaku zapytania". Moda ta jest oznaką hołdu i uznania dla czynu obu lotników i zarazem doskonale rentującym się interesom dla tych sprytnych i pomysłowych kupców, którzy umieli na czas sprawę przygotować i wyzyskać niebywały wprost rozgłos, jaki się wytworzył około pamiętnego lotu. Nie brak wprawdzie i takich, którzy czynią zarzut lotnikom, że zbyt pobłażliwie odnoszą się do coraz większego rozrostu podobnej reklamy, mimo wszystko jednak należy stwierdzić, że Paryż jest wprost zalany znakami zapytania. W frontowych wystawach wszystkich nieomal składów paryskich, wszystkie przedmioty, jak n. p. bieliznę męską i damską, chusteczki, krawaty i t. d. oznaczono eleganckiemi znakami zapytania. Nie brak oczywiście zawsze modnych czapek baskijskich, które też ozdobiono wielkim czerwonym emblematem słynnego samolotu, a jak słychać, pewien znany fabrykant perfum lansuje w tych dniach nowe perfumy, wodę kolońską, mydło i proszek do zębów pod nazwą „Znak zapytania".

Cały Paryż rozchwytuje płyty gramofonowe, na których uwieczniono głosy lotników w chwili odlotu, a we wszystkich salach kinematograficznych wyświetla się obecnie obrazy, wykazujące olbrzymią pracę przygotowawczą Costesa i Bellonte przed pamiętnym lotem. Rzecz jasna, że rozchodzą się w setkach tysięcy egzemplarzy najnowsze „przeboje" piosenkowe, sławiące odwagę i męstwo bohaterskich lotników, odśpiewane przez ludowych pieśniarzy na wszystkich ulicach stolicy, która cała szaleje pod wrażeniem „Znaku zapytania". S. P.

Nowy kawał w Ameryce

Istniejący już od lat kilkudziesięciu projekt przekopania kanału międzynarodowego na terytorjum Rzeczypospolitej Nicaragua, ma być nareszcie urzeczywistniony. Kanał ten byłby wprawdzie znacznie dłuższy od kanału Panama, ale budowę jego ułatwia znacznie wielkie, głębokie jezioro Nicaragua, przez które ma kanał przechodzić. Istniała obawa, że znajdzie się przedsiębiorstwo europejskie, które zdecyduje się na budowę tego kanału, wytwarzając w ten sposób groźne współzawodnictwo kanałowi panamskiemu. Przewidując to rząd Stanów Zjednoczonych, odkupując od francuskiego towarzystwa Lesseps'a koncesję na kanał panamski, aby dokończyć jego budowy, nabył też od Rzplitej Nicaragua prawo pierwszeństwa budowy kanału przez jej terytorjum, obecnie zaś, gdy się okazało, że kanał panamski, pomimo krótkiego swego istnienia, nie może już podołać zwiększającemu się w nim ruchowi okrętowemu, przystępuje do budowy nowego kanału.

Amerykański sekretarz wojny wydelegował 400 inżynierów i techników wojskowych, aby wytknęli trasę i opracowali szczegóły budowy nowego kanału, który ma się zaczynać pod San Juan del Norte (Greytown) nad morzem Karaibów i kończyć się pod miasteczkiem San Juan dei Sud, nad Oceanem Spokojnym. Praca inżynierów ma potrwać około dwa lata. S. F.

Nauka potwierdza opowieść biblijną o potopie

(KAP) W Mezopotamji w okolicach starożytnego miasta chaldejskiego Ur pracuje od dłuższego czasu misja archeologiczna, utworzona wspólnie przez Muzeum Brytyjskie i przez Muzeum uniwersytetu w Pensylwanji. Kierownikiem jej jest znany archeolog, prof. dr. Leonard Woolley.

Misja ta dokonała już szeregu zadziwiających odkryć, a ostatnie jej badania potwierdziły całkowicie opowieść biblijną o potopie.

Dr. Woolley w odczycie o przedsięwziętych ostatnio pracach wykopaliskowych oświadczył, że potop, o którym mówi Pismo św. i który pewni ludzie uważali dotąd za pozbawioną podstaw legendę, jest faktem niezaprzeczonym. „Nie jesteśmy w stanie — mówił uczony ustalić daty tego wydarzenia, ale znamy dziś jego skutki i wiemy, że miało ono miejsce i że było końcem pewnej epoki historycznej w dolinie Eufratu."

Opierając się na licznych odnalezionych przedmiotach codziennego użytku, prof. Woolley udzielił szeregu informacyj o życiu przedpotowych ludzi w dolinie Eufratu, którzy mieszkali w chatach z trzciny, ale mimo to znali broń i wyroby z metalu. Ci pierwsi ludzie musieli już mieć dość rozwiniętą kulturę, ponieważ znaleziono wyroby ceramiczne, perły, ozdoby z kamienia, marmuru i alabastru, a nawet resztki z kołowrotków.

Z różnych stron Polski

Dwutydzień propagandowy Ligi Morskiej

Liga Morska i Rzeczna organizuje poprzez swe oddziały w okresie od dnia 14 do 28 b. m. dwutydzień propagandy spraw morskich i zamorskich na terenie całego kraju. Program dwutygodnia obejmuje akcję odczytową o zagadnieniach morskich i zamorskich naszego kraju, oraz wyrażenie zbiorowej woli całego społeczeństwa polskiego władania własnym niezależnym dostępem do morza.

Dwutydzień propagandy Ligi Morskiej będzie dalszą odpowiedzią społeczeństwa polskiego na niesłychane wystąpienie niemieckiego ministra, Treviranusa.

Rozbudowa portów w Helu i w Jastarni

W porcie helskim prowadzone są obecnie w przyspieszonem tempie roboty nad przedłużeniem obydwóch molo, zamykających port. Przedłużone one będą o 150 mtr., kosztem 250.000 zł.

Przedłużenie nabrzeży po obu stronach powiększy wielokrotnie głębokość portu na Helu i pozwoli swobodnie zawijać do tego portu największym kutrom rybackim i statkom żeglugi przybrzeżnej.

Równocześnie prowadzone są nadal intensywne roboty w porcie Jastarni, które doprowadzą go do stopnia pełnej używalności dla statków przybrzeżnych i rybackich.

Tak na Helu, jak i w Jastarni prace prowadzone są wyłącznie polskim taborem pogłębiarskim, który pod względem technicznym jest obecnie bez zarzutu.

„Oryginalna" tablica Mojżesza, kupiona za 500 zł

Z Sosnowca donoszą: Majloch Guterman, kupiec zbożowy z Piaseczna, padł ofiarą oszustwa, jakiego jeszcze świat nie widział. Pewnego dnia odwiedził go współwyznawca, ubrany w piękny strój galicyjski. Oświadczył, iż właśnie przybywa z Palestyny i ma do sprzedania dwie autentyczne tablice kamienne, na których z polecenia Mojżesza wyryto Dziesięcioro Przykazań. Usłyszawszy te słowa, p. Guterman omal nie zemdlał ze wzruszenia. Ochłonąwszy, krzyknął: — Pan powinieneś ofiarować te tablice rebemu z Góry Kalwarji!

Na to przybysz odparł, że tak czy owak darmo nie odda i zażądał 300 dolarów.

Ponieważ p. Guterman nie rozporządzał tak wielką sumą, pobiegł do sąsiadów. Zorganizowano zbiórkę. Po dłuższym targu, nieznajomy sprzedał tablicę za 500 złotych i pośpiesznie wyjechał z Piaseczna. Wtedy ku ogólnej radości p. Guterman wystawił święte kamienie na widok publiczny. Chcąc się jednak upewnić, powołał na eksperta właściciela zakładu kamieniarskiego, p. Jankla Śliwko. Obejrzawszy tablice fachowem okiem p. Śliwko oświadczył: — Dziwi mnie bardzo, bo nigdy nie przypuszczałem, żeby Mojżesz kiedykolwiek zamieszkiwał w Szydłowcu. To jest prima piaskowiec szydłowiecki. Razem z robotą, wszystko może być warte sześćdziesiąt złotych...

Usłyszawszy te słowa, patrjarchowie zorganizowali pościg autobusami, które kursują między Piasecznem a Warką, Górą Kalwarją, Mszczonowem i Warszawą. Oszusta ujęto w Warce, skąd zamierzał uciec do Białobrzegów. Jest to Motel Lifszyc z Nowego Sącza. W Palestynie nigdy nie był.

Zjazd członków organizacyj niepodległościowych b. Galicji

W niedzielę, 7. gm. odbył się we Lwowie zjazd byłych członków tajnych organizacyj niepodległościowych na terenie b. Galicji z okresu od 1880-1897 r. Celem zjazdu było zadokumentowanie pracy tej dzielnicy Polski dla odzyskania niepodległości Ojczyzny, prowadzonej wytrwale podczas panowania rządów zaborczych. Z tego względu zjazd zasługuje na uwagę całego społeczeństwa polskiego. W zjeździe wzięło udział około 200 osób.

Zjazd rozpoczęto nabożeństwem w bazylice archikatedralnej, celebrowanem przez jednego z wielu księży konspiratorów, ks. kanonika Dziurzyńskiego, po którem uczestnicy udali się na cmentarz Obrońców Lwowa, składając na grobie Nieznanego Żołnierza wieniec. Poczem odbyło się otwarcie oficjalne w sali ratuszowej.

Posiedzenie zagaił prof. Wacław Borzemski, na prezesa wybrano dr. Karola Rybińskiego, który witając gości przybyłych, przedstawił następnie działalność organizacyj niepodległościowych na terenie byłego zaboru austrjackiego, jakoteż cele i zadania Zjazdu, polegające na przypomnieniu społeczeństwu polskiemu, jak kształtowała się dusza młodzieży po roku 1863. Tembardziej, że młodzież ta nie prowadziła żadnych zapisków i pierwszym jej dokumentem jest wydany obecnie „Pamiętnik" przez prof. W. Borzemskiego.

Pięknym dla ducha ówczesnej młodzieży jest fakt, że mimo śledztw policyjnych i procesów, wytaczanych młodzieży przez rząd austrjacki, nie znalazł się wśród tysiącznych jej zastępów prowokator, ani zdrajca.

Ludzie ci pozostali całe życie wierni swym młodzieńczym ideałom, a zpośród nich wyszli najdzielniejsi działacze w pracy narodowej.

Prezydent miasta Lwowa dr. Brzozowski imieniem miasta złożył hołd zebraniu reprezentującemu ideę niepodległości. Im. Tow. Sokół przemawiał prezydent Br. Borowiec. Na zakończenie prezydent Kuczyński przemówił imieniem Weteranów z 1863 r. stwierdzając, że praca konspiracyjna młodzieży, skupionej w tajnych związkach, była dalszym ciągiem idei, za którą walczyli powstańcy.

Następnie prof. W. Borzemski skreślił dzieje pracy niepodległościowej w b. Galicji w latach 1880-1897, składając w swem przemówieniu hołd inspiratorom owej pracy konspiracyjnej Jerzemu Miłkowskiemu, Darowskiemu, Agatonowi Gillerowi i innym.

Wieczorem odbyła się wspólna wieczornica uczestników Zjazdu w salach Hotelu Krakowskiego. Prawdziwie wzruszające były momenty zapoznawania się na nowo po czterdziestu latach ludzi, których w młodości łączyła wspólność pracy w szeregach tajnych organizacji. Z Poznania uczestniczyli w zjeździe pp. dyr. Bolesław Szczurkiewicz i Kazimierz Kalinowski.

DZIAŁ GOSPODARCZY

II-gie Targi Północne w Wilnie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Wilno, dn. 13. IX. 30.

W niedzielę nastąpiło uroczyste otwarcie przez min. Staniewicza II-ich Targów Północnych.

Skoro się mówi o II-ich Targach Północnych nie sposób nie powrócić na chwilę pamięcią do I-ch Targów w Wilnie, które miały miejsce w r. 1928.

Niewątpliwie Targi z przed dwu lat były wielkiem wydarzeniem w życiu Wilna i Wileńszczyzny. Nie było chyba zakątka w całych Kresach północno-wschodnich, skąd nie przybyłaby wycieczka, a przynajmniej jakiś nauczyciel, sołtys, czy też działacz z kółek rolniczych. Miasto przybrało w owym czasie widok odświętny: na gwałt reperowano bruki chodniki, poszerzano niektóre ulice i ozdabiano skwery i ogródki miejskie. Wprawdzie i obecnie odbywa się remont chodników i przebrukowywanie niektórych ulic; ale ma to charakter codzienny. Bliscy będziemy prawdy, jeżeli stwierdzimy, że większość Wilnian wogóle o Targach nic nie wie.

Istotnie niema ani tej reklamy, ani zainteresowania, ani tego ruchu, jaki obserwowaliśmy w tym samym czasie przed dwoma laty. Termin wystawy nadszedł jakoś niespostrzeżenie i jedynie stali bywalcy ogrodu po-Bernardyńskiego stwierdzili z całą pewnością, że Targi za pasem, gdyż zamknięto dostęp dla spacerowiczów, a szereg gazonów przekopano, pocięto dróżkami, przy których wznoszono na gwałt kioski i pawilony.

Teren wystawy obecnie jest nieco mniejszy niż przed dwoma laty. Przedewszystkiem część dawnego parku Żeligowskiego, gdzie mieściła się wystawa przemysłu rolnego, została zajęta już od roku przez korty tenisowe, których nie sposób niszczyć. Tam, gdzie odbywał się pokąz hodowlany, obecnie znajduje się „Lunapark", będący właściwie częścią „Wesołego Miasteczka" z P. W. K. Ale nietylko pod względem zewnętrznym różnią się II-gie Targi Północne od I-ch.

Tamte były przedewszystkiem wystawą i bodaj najciekawszą ich częścią była wystawa regjonalna oraz pokaz hodowlany. Targi II-gie mają nosić charakter właściwy targom. Jeżeli przed dwoma laty widzieliśmy przedewszystkiem niezliczoną ilość drobnych kramików, polujących na doraźne zyski na samych Targach, o tyle obecnie zgłosiły się na Targi poważniejsze firmy, rachujące na zyski w przyszłości przez zdobycie stałej klijenteli, nowych rynków zbytu i nawiązanie stałych stosunków handlowych z ziemiami północno-wschodniemi.

Ilość wystawców zwiększyła się. Zgłosiło się ich przeszło 200, reprezentujących od 800 do 1000 firm z całej Polski. Z państw zagranicznych największe zainteresowanie Targami zdradza Estonja. Prócz Estonji obesłały Targi Łotwa, Czechosłowacja, Szwajcarja, Niemcy i Gdańsk. Z 25-ciu branż reprezentowanych na Targach najbogatszym niewątpliwie jest przemysł zdobniczy i wyroby ręczne. W dziale tym spotykamy firmy ze wszystkich dzielnic Polski, przyczem Wileńszczyzna zajmuje bardzo poważne miejsce.

Z przemysłu spożywczego najbogatszym jest dział cukierniczy, no i związane z nim cukrownictwo, reprezentowane przez radę naczelną cukrownictwa polskiego (duże, ładne stoisko propagandowe) i Bank Cukrownictwa w Poznaniu.

W dziale przemysłu metalowego i maszynowego na pierwsze miejsce wybija się propagandowe stoisko Syndykatu Hut Żelaznych, pod którego egidą ma się podczas Targów odbyć zjazd hurtowników żelaznych czterech województw północno-wschodnich. Na Targach poprzednich imponująco przedstawiały się eksponaty firmy Cegielski. Niestety obecnie firma poznańska nie bierze udziału w Targach.

W dziale włókienniczym króluje Białystok, co jest tem ciekawsze, że wogóle dotychczas przemysł białostocki nie brał udziału w żadnych Targach. W dziale chemikalji przodują firmy pomorskie; to samo wypada powiedzieć o przemyśle gumowym. Bardzo ubogi jest dział skórniczy, w którym mamy jedynie trochę galanterji skórzanej. Również słabo na ten raz obesłany został dział samochodowy — są prezentowane tylko trzy firmy: Ford, Ursus i Morris-Commercial. Nieźle przedstawia się dział muzyczny, w którym z poznańskich firm wystawia fabryka fortepianów Drygasa.

Nie sopsób wyliczać wszystkich działów, a tembardziej firm wystawiających. W każdym razie obecnie jest ich o 25 proc. więcej w dziale przemysłowo-handlowym niż było przed dwoma laty.

Niewątpliwie i na ten raz największą atrakcją Targów stanie się pokaz hodowlany, który odbędzie się w ostatnich czterech dniach Targów, a który już obecnie zapowiada się całkiem okazale.

Również na uwagę zasługuje organizowana przy Targach wystawa sztuki ludowej, na której reprezentowane będą wszystkie rejony przemysłu ludowego w Polsce oraz znajdować się będzie specjalna sala estońska.

P. Kownacki.

Konjunktury

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub. tygodniu następująco:

	8. 9.	9. 9.	10. 9.	11. 9.	12 9.	13 9.
Pszenica						
Warszawa	31,00	31,00	—	31,00	31,00	—
Poznań	29,00	—	29,00	—	29,00	29,00
Lwów	26,50	—	—	—	—	—
Lublin	—	—	27,75	—	—	—
Żyto						
Warszawa	19,00	19,00	—	19,00	19,00	—
Poznań	18,85	—	19,50	—	19,25	19,25
Lwów	17,75	—	—	—	—	—
Lublin	—	—	17,25	—	—	—
Jęczmień						
Warszawa	22,00	22,00	—	21,00	21,00	—
Poznań	22,00	—	22,00	—	22,00	22,00
Lwów	17,00	—	—	—	—	—
Lublin	—	—	18,00	—	—	—
Owies						
Warszawa	23,00	23,00	—	23,00	23,00	—
Poznań	19,00	—	19,00	—	19,00	19,00
Lwów	18,25	—	—	—	—	—
Lublin	—	—	17,00	—	—	—

Nieznaczne odprężenie po ciężkim tygodniu poprzednim przyniósł wreszcie ubiegły okres sprawozdawczy. Ceny ziemiopłodów, dotkniętych ostatnią baissą, nie uległy wprawdzie poprawie, któraby pozwoliła mówić o korzystniejszych możliwościach sprzedawania zboża, lecz nastąpiło zahamowanie ciągłego spadku cen, co ostatecznie można uważać już za moment dodatni. Żyto na giełdzie poznańskiej uzyskało korzystniejsze notowania, niż z końcem ub. tygodnia sprawozdawczego, gdyż cena jego podniosła się z 18,85 zł za kwintal do 19,50 zł w połowie tygodnia, poczem jednak ustaliła się na poziomie 19,25 zł. Na rynku warszawskim płacono za żyto 19 zł. Pszenica na rynku warszawskim kosztuje 31 zł za kwintal, zaś na rynku poznańskim 29 zł. Co do innych rodzajów zbóż, jak jęczmień i owies, ceny ich nie uległy prawie żadnym zmianom.

Na rynkach zagranicznych panuje tendencja naogół słaba, ale mimo to ceny nie zniżkują. Jeśli chodzi o porównanie naszych cen z berlińskiemi, to należy stwierdzić, że w Niemczech cena żyta wynosi dwakroć tyle, ile w Warszawie.

Bydło i mięso

Tendencja na krajowym rynku trzody chlewnej jest nieco mocniejsza. Ceny uległy lekkiej zwyżce na wszystkich targowiskach. Natomiast notowania bydła rogatego i cieląt wykazują tendencję utrzymaną, jedynie w Warszawie ceny się nieco obniżyły.

Na rynku wiedeńskim i praskim ceny przy spokojnych obrotach utrzymane, na woły i jałowice tendencja mocniejsza. Na rynku niemieckim tydzień ubiegły wykazał zwyżkę cen wołów o 1 Rm., krowy pozostały bez zmiany, natomiast cielęta podskoczyły w cenie. W dziale trzody chlewnej nastąpiła zniżka o 2—3 Rm. na 50 kg. Na rynku gdańskim ceny bydła rogatego i świń są mocniejsze, ceny cieląt utrzymane.

Nabiał

Na rynku serów daje się zauważyć pewne osłabienie tendencji, w czem należy upatrywać skutek spadku konsumcji tego artykułu i dosyć intensywnej produkcji w miesiącach letnich. Producenci i kupcy spodziewają się jednak rychłej zmiany sytuacji na lepsze, ponieważ z jednej strony zaznaczający się spadek produkcji mleka wpłynie także na produkcję serów, z drugiej zaś ponieważ produkcja miesięcy jesiennych wskutek lepszej jakości znajduje łatwiejszy zbyt.

Na rynku krajowym usposobienie dla serów krajowej produkcji jest słabsze, dla serów zagranicznego pochodzenia utrzymane; przy niewielkich obrotach. Dnia 8. bm. płacono za 1 kg. w hurcie loco skład Górny Śląsk (w złotych): śmietankowy pełnotłusty 3.00—3,50, tylżycki 3,10—3,50, litewski 3,20—3,80, edamski 3,50—3,90, trapistów 3,00—3,50, śmietankowy półtłusty 1,70—1,90, ementalski oryg. szwajcarski 8, gdański 6.

Jaja

W ubiegłym tygodniu sprawozdawczym tendencja na światowych rynkach jajczarskich, dotychczas niejednolita i wyczekująca, wykazała znaczne ożywienie, co się wyraziło w zdecydowanej zwyżce notowań. Ta zmiana sytuacji jest uwarunkowana w pierwszym rzędzie oziębieniem się temperatury i dalszym spadkiem produkcji, pozatem jednak nie bez wpływu jest spekulacja, która uznała obecny moment za odpowiedni do podjęcia akcji zwyżkowej. Bezpośrednie zapotrzebowanie konsumentów jest nadal niewielkie, zwyżka cen spowodowaną została zatem zmianami po stronie podaży. Najbliższe dnie wykażą, jak zareaguje popyt na ostatnią haussę. Wobec stopniowego zmniejszania się produkcji należy się spodziewać rychłego pojawienia się na rynku jaj magazynowanych w chłodniach.

Fala zwyżkowa ogarnęła wszystkie rynki odbiorcze, skutkiem czego ceny w krajach, eksportujących jaja, odpowiednio się podniosły. Również na rynku polskim utwierdziła się mocna tendencja, panująca tutaj od szeregu tygodni. W ostatnich dniach ub. tygodnia ceny towaru eksportowego podniosły się o kilka punktów. A więc dnia 9. bm. płacono we Wschodniej Małopolsce za towar eksportowy franco wagon granica 24,50 dol. za 1 skrzynię; dnia 10. bm. notowania jaj na rynku poznańskim wynosiły w hurcie za mendel 2.40 zł, za 1 skrzynię 235 zł, w detalu za mendel 2,60—2,70 zł.

Pierze

Ceny pierza i puchu na rynkach światowych w dalszym ciągu wybitnie zniżkują. Wpływają na to najrozmaitsze przyczyny: w pierwszym rzędzie w związku z kryzysem gospodarczym w głównych krajach importowych jak Niemcy, Anglja i Ameryka zmalała konsumcja przeciętnie o 35 do 40 proc. w stosunku do września ub. r. Jednocześnie z powodu niskich cen produktów rolnych, rolnicy zajmują się intensywniej hodowlą drobiu, zwiększając w ten sposób produkcję pierza. Niepoślednią rolę odgrywa również dumping rosyjski. Polityka ich zadecydowała o olbrzymiem potanieniu pierza. W kołach importerów panuje przekonanie, że w branży bierze górę tendencja powrotu do cen przedwojennych.

Materjały budowlane

Na rynku materjałów budowlanych nastąpiło w ostatnim miesiącu lekkie ożywienie w związku z dopływem kredytów na akcję budowlaną. Budownictwa podjęły się zarówno spółdzielnie, jak i osoby prywatnej; ruch ten jest jednak bardzo słaby i nie pozostaje w żadnym stosunku do rozmachu budowlanego z r. 1927. Cegłę w dalszym ciągu nabywać można w połowie za gotówkę, w połowie za weksle, a to samo dotyczy i innych materjałów. Przy warunkach zapłaty wekslowej płacono za 1.000 cegieł loco cegielnia podmiejska w Warszawie 65 do 70 zł.

Drzewo

Z powodu niedokonywania transakcyj ceny eksportowe drzewa są raczej teoretyczne, gdyż prawie żadne transakcje handlowe na głównych rynkach eksportowych, niemieckich i angielskich, nie dochodzą do skutku. Na rynku angielskim największą trudność przedstawia konkurencja ze strony Rosji, sprzedającej drzewo po niezmiernie niskich cenach. Rynek niemiecki jest niepewny z uwagi na niewypłacalność nawet najpoważniejszych firm. W tych zaś warunkach kredyty udzielane są bardzo niechętnie, co wpływa hamująco na dokonywanie obrotów. Na rynku krajowym mamy duże zapasy materjałów stolarskich, odpowiadających wymogom eksportowym, których jednak nie można pozbyć zagranicą, a i w kraju nie mają zbytu, gdyż nie odpowiadają miejscowym standartom. W ubiegłych latach o tej porze zawierano już transakcje eksportowe na drzewo na pniu; w roku bież. transakcje takie nie dochodzą do skutku. Pozatem tendencja jest wybitnie zniżkowa.

Skóry

Zapotrzebowanie na towary krajowe jest obecnie duże i łatwo znaleźć nabywców. Hurtownie posiadają małe zapasy. W ostatnim tygodniu dał się we znaki brak chromu i bukatów. Zarówno większe jak i mniejsze garbarnie pracują intensywnie na pokrycie zapotrzebowania rynku. Mimo dobrej konjunktury nie podwyższono cen, co ma ten skutek, iż omijane są wyroby anonimowe, a dzięki dostępnym cenom kupuje się prawie wyłącznie towar znanych firm. Taktyka ta odbija się ujemnie na mniejszych warsztatach, które dostosowując się do sytuacji, muszą obniżać ceny. Wskutek ostrej konkurencji wyroby wielu warsztatów spadły do niebywale niskiego poziomu.

Węgiel

Na rynku węglowym od 1 września konwencje kopalń górnośląskich i dąbrowskich zniosły względnie zmniejszyły rabaty. Wobec tego chociaż ceny konwencyjne nie zostały zmienione, liczyć się trzeba z pewną podwyżką węgla na rynku, choć zarządy kopalni twierdzą, że rekonstrukcja warunków sprzedaży węgla hurtownikom nie powinna wpłynąć na podwyżkę cen dla konsumenta. Mówi się jednak o podrożeniu węgla o 10 procent.

PODATKI I OPŁATY

(p) **Obciążenie podatkowe rzemiosła.** Obciążenie rzemiosła podatkami bezpośredniemi jest, według statystyki za rok 1928, stosunkowo niewielkie i wynosi 40 milj., co stanowi 4,2 proc. ogólnego obciążenia. Pod względem podatkowym rozróżnia się trzy rodzaje rzemieślników: 1) opłacających tylko świadectwa przemysłowe, których w 1928 r. było 142 tys., 2) opłacających świadectwa i podatek obrotowy 91 tys. i 3) opłacających świadectwa, podatek obrotowy i dochodowy — 79 tys. O ile można sądzić o sile rzemiosła z wymiarów podatkowych to pierwsze miejsce zajmuje m. Warszawa, (8.6 milj. zł.), a następnie idą izby: wielkopolska (6,6 milj.), śląska 4,5, łódzka (4,3), najsłabsze zaś są wileńska i poleska (po 0,4 milj.) Przeciętne obciążenie jednego przedsiębiorstwa podatkiem przemysłowym i dochodowym waha się od 57 zł. (wojew. polskie) do 560 (m. Warszawa i Śląsk) przy przeciętnej dla całej Polski = 284 zł. Ze wspomnianych 40 milj. na grupę spożywczą wypada 14,7 milj., (36 proc.), na grupę odzieżową 6 milj. (15 proc.), metalową 4,2 milj., (10.5 proc.) i t. d. Przeciętne obciążenie jednego przedsiębiorstwa jest największe w branży spożywczej — 532 zł, a najniższe w obuwniczej — 121 zł.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Młynarstwo w obronie interesów zawodowych.** W dniu 13. bm. odbyło się w Poznaniu zebranie informacyjne właścicieli młynów woj. poznańskiego zwołane przez pp.: Kubowicza, Borowca, Mroczkiewicza i Sobańskiego. Zebranie przy udziale około 100 zainteresowanych zagaił p. Borowiec z Pniew, wyjaśniając powód zwołania zebrania. Ciężkie położenie młynarstwa jest spowodowane nieproporcjonalnie wysokiemi cenami przewozu węgla i żyta w stosunku do ceny mąki, uniemożliwiającemi młynarstwu przeprowadzanie zdrowej kalkulacji przemiału. Mówca podkreślił konieczność istnienia organizacji, któraby miała za zadanie obronę interesów młynarstwa. Przez aklamację wybrano przewodniczącym zebrania p. Kubowicza z Kościana, sekretarzem p. Mroczkiewicza ze Lwówka. Po referatach pp. Borowca i Kubowicza uchwalono założyć centralną organizację zjednoczonych właścicieli młynów gospodarczo-handlowych z siedzibą w Poznaniu, której podlegać będą poszczególne koła powiatowe. Wybrano komisję statutową oraz tymczasowy zarząd, w którego skład weszli: pp. Borowiec z Pniew — prezes, Sauszek z Czerwonaka — wiceprezes, Mroczkiewicz z Lwówka — sekretarz, Nowak z Krzywinia — zast. sekretarza, Sobański z Borku — skarbnik oraz pp. inż. Sobański z Poznania, Pawlak z Poznania, Kubowicz z Kościana, Bielski z Łabiszyna, Walczak ze Swarzędza, Dereziński z Wenecji — ławnicy.

(k) **Targi na używane samochody.** Zgodnie z uchwałą walnego zebrania kupców i przemysłowców samochodowych zarząd Związku przystąpił do organizowania targów na używane wozy samochodowe w Poznaniu. Targi odbędą się w dniach od 28. bm. do 5 października br. włącznie, w halach Targu Poznańskiego. Szczegółowych informacyj udziela Zw. kupców i przemysłowców samochodowych w Poznaniu, ul. Zwierzyniecka 12.

(k) **W sprawie uregulowania sprzedaży cukru.** Stow. hurtowników w Poznaniu uprasza wszystkich hurtowników i osoby, sprzedające cukier o niezawodne przybycie na ważne zebranie w sprawie uregulowania sprzedaży cukru. Zebranie odbędzie się 19. bm. o 16,30 w sali „Domu Kupiectwa Polskiego" w Poznaniu, ul. Zwierzyniecka 12.

Z ZAGRANICY

(z) **Holandja pragnie zastąpić import niemiecki polskim.** Holenderski związek mleczarski ogłosił bojkot towarów niemieckich w odpowiedzi na podwyższenie przez Niemcy cła w sposób, uniemożliwiający Holandji eksport wielu artykułów, w tem głównie masła. Wobec sytuacji, jaka się wytworzyła wskutek tego, związek holenderski gotów jest całkowicie poprzeć import z Polski różnego rodzaju artykułów, sprowadzanych dotychczas z Niemiec, m. in. drzewa, żelaza, soli, węgla, szkła laboratoryjnego itp.

21-sza Loterja Państwowa

(Nieurzędowa)

W szóstym dniu ciągnienia 5-tej klasy główniejsze wygrane padły na numery następujące:

Po 10.000 zł na N-ry 26786 86587 140594.

Po 5.000 zł na N-ry 61716 73343 104977 165599 175434.

Po 3.000 zł na N-ry 64584 138663 151630 152153 197297 206932.

Po 2.000 zł na N-ry 75864 114534 117553 120063 135013 163275 192668.

Po 1.000 zł na N-ry 26154 26596 29893 38001 57316 59297 80023 99461 102763 106082 108292 169858 188795 189191

Po 600 zł na N-ry 2361 7956o 16324 17349 20167 21493 29989 35527 36512 37295 41884 44282 60519 70331 75164 75201 79492 80882 88527 93522 97311 103018 107333 111099 124349 139756 158267 158273 165949 178991 184201 187328 201919.

Po 500 zł na N-ry 820 2099 2780 2909 5591 5773 6728 7781 9715 10769 11287 13471 15128 366 17434 19545 24873 25498 26900 27085 28466 30167 504 724 31887 953 34375 35199 870 966 38937 40510 43545 45169 46130 906 47740 49490 55806 897 57590 58221 59171 60297 61352 985 62116 64667 67247 69135 70532 71226 72997 73376 74121 76155 79576 81166 663 82489 88954 90198 328 91990 94132 96893 100709 104953 110426 113394 115845 116318 456 117013 386 118136 119624 120092 693 123331 335 950 124040 162 927 125659 126882 851 911 129642 132972 133721 134317 135166 140388 145200 865 146332 147473 152765 153144 164 640 155503 159207 757 161135 162229 162586 164435 685 165157 166182 169002 127 801 170925 171938 172034 509 872 174575 177169 629 179816 181306 184475 185457 187327 187800 189014 193132 138 197342 197890 198324 199409 886 201057 203000 308 653 204185 204489 206807.

Po 250 zł wygrały numery następujące: 158 68 281 510 683 713 52 81 809 64 88 951 1031 188 209 44 54 66 329 36 66 76 439 88 96 507 40 679 723 86 812 24 28 36 58 95 943 2042 53 73 78 104 40 224 312 63 581 93 810 41 955 73 3021 147 224 29 99 448 554 60 620 51 79 864 67 74 4011 31 39 172 211 300 8 533 72 605 83 752 90 961 5057 237 38 59 342 48 521 42 46 722 812 945 74 6007 33 58 143 219 74 346 406 88 538 74 618 65 766 807 935 7009 64 164 216 39 66 416 705 43 50 906 81 8266 76 365 84 406 7 47 515 38 638 71 718 818 68 909 9101 15 16 270 351 410 46 508 654 737 801 973 10023 77 159 98 329 64 468 672 734 984 11000 71 321 442 44 47 68 551 653 846 86 907 12078 149 50 203 22 369 472 89 510 74 94 628 38 81 806 95 980 13025 134 80 213 73 79 361 584 809 10 49 79 949 14027 30 102 5 54 213 465 93 587 734 44 89 806 15129 324 459 575 81 628 52 707 79 848 16088 98 139 387 460 654 63 89 720 812 23 47 96 963 17012 167 212 32 552 696 791 803 952 60 18111 241 302 5 7 71 80 406 83 99 523 62 785 812 67 19206 31 319 651 709 40 94 818 53 20054 262 552 90 726 94 985 21011 177 95 215 32 334 65 505 96 638 62 74 81 718 37 829 80 990 22069 262 83 89 311 27 567 798 869 88 96 944 23093 203 500 38 719 907 41 24117 218 55 302 67 409 547 692 905 54.

25072 366 540 63 602 59 735 63 26003 19 152 332 42 455 581 711 89 849 86 912 52 54 59 27054 111 260 428 31 561 897 986 28017 54 79 94 204 66 332 68 600 831 49 918 57 29241 44 385 95 523 36 797 30012 49 114 42 68 206 417 60 528 50 89 602 49 31360 486 738 47 959 75 32068 373 75 431 528 95 97 703 39 847 76 901 33006 133 46 208 22 94 427 52 70 90 555 714 73 864 916 28 90 34290 337 413 43 588 637 771 78 916 35041 316 27 58 402 7 76 600 7 57 929 94 36047 63 58 220 79 338 44 410 36 47 86 504 942 37007 99 109 359 80 430 43 547 846 952 69 86 38222 364 409 26 54 554 99 618 40 703 30 96 39076 308 89 91 403 60 553 81 660 839 941 40011 58 210 26 95 430 46 670 866 41201 50 388 501 7 683 89 728 81 930 42014 17 78 131 74 200 484 98 597 699 831 983 43268 367 69 530 55 71 98 633 753 44049 59 119 235 83 357 406 38 553 62 96 625 51 717 22 837 957 94 45119 40 211 30 46 92 373 96 422 630 38 752 73 820 79 46047 78 108 490 501 20 88 607 778 810 19 63 931 35 46 62 47057 115 58 87 286 374 819 455 549 604 809 957 48012 31 43 81 106 29 319 426 32 71 512 948 49 56 69 77 49044 125 390 418 70 96 520 636 745.

50133 231 80 302 71 86 91 511 22 50 53 762 947 51066 138 214 34 86 361 64 473 81 95 780 857 59 52255 379 476 521 23 80 633 703 834 980 85 53050 78 104 32 33 265 78 392 432 53 90 506 73 621 70 797 813 39 900 58 71 54007 158 79 228 42 514 82 714 68 98 880 55027 105 18 229 19 81 433 582 751 91 56056 192 351 410 559 88 633 705 40 821 47 72 952 57025 51 168 95 406 80 552 62 67 76 654 767 87 58045 65 107 225 320 28 73 417 507 55 770 835 963 59053 342 54 407 546 722 56 858 90 917 35 60005 7 30 52 240 359 414 47 599 986 61008 146 211 301 38 51 485 509 47 54 65 96 636 775 826 42 924 62197 219 49 432 651 94 706 36 955 63018 46 60 116 47 219 418 41 51 93 562 604 709 89 813 915 40 61 64006 12 20 208 49 391 437 61 547 609 769 73 912 25 57 65083 129 221 92 422 97 652 800 89 900 19 66011 203 90 328 71 534 647 90 812 57 95 923 24 40 54 87 67016 38 65 150 255 73 94 382 445 672 87 722 29 892 921 68016 61 77 144 250 352 58 909 69028 63 211 35 62 89 330 490 534 713 840 911 70035 115 16 32 497 561 606 11 32 40 62 66 97 823 42 921 47 71047 90 237 85 352 89 470 71 89 92 531 92 657 737 805 7 22 72052 116 217 45 73 84 302 5 417 33 564 89 722 61 859 976 73061 75 167 259 376 426 68 574 657 31 52 825 81 74097 210 42 89 348 523 33 80 609 21 43.

75001 188 233 44 361 559 88 645 78 713 859 901 76005 40 46 89 93 313 25 47 67 430 64 71 565 612 19 802 77 950 63 77232 63 81 321 422 63 509 652 75 700 44 72 93 830 44 58 949 78033 206 8 40 630 38 763 67 77 846 51 79024 65 344 86 479 534 45 52 702 70 80144 50 89 290 326 29 422 47 99 597 756 843 81166 240 342 463 65 560 89 705 800 924 89 82091 99 135 60 66 220 34 449 63 520 30 66 617 762 941 83042 61 123 24 262 319 467 79 512 18 20 89 617 45 709 879 84003 52 102 46 372 462 85 534 690 792 827 52 85008 57 71 97 247 339 432 73 534 40 651 873 985 86174 205 499 522 40 96 99 607 96 713 46 860 980 87018 180 201 37 356 97 413 28 529 683 717 82 857 941 88010 63 189 348 447 51 59 529 674 760 851 91 964 71 89078 190 204 10 79 310 405 52 603 70 718 818 901 90263 318 452 537 670 738 907 36 86 91011 197 348 65 99 482 528 899 92104 9 36 46 47 75 235 377 84 511 46 659 741 864 925 43 93014 42 88 205 46 92 98 449 77 80 553 644 728 74 879 88 94139 209 304 43 428 43 76 93 506 77 658 737 60 99 819 95124 59 248 373 84 421 574 661 737 96153 241 58 508 31 35 658 70 81 51 93297061 89 151 293 349 95 512 617 741 65 833 67 929 31 91 98125 84 387 498 558 682 871 81 99051 64 133 309 95 600 22 714 69 84 949.

100035 117 239 362 437 90 502 8 73 608 54 850 101162 63 64 65 232 312 66 578 613 711 32 102041 380 475 99 682 879 936 68 103020 52 278 365 425 68 516 52 803 96 104065 200 31 354 93 451 593 666 87 89 940 46 105007 110 226 98 327 89 482 601 27 800 952 59 93 106307 559 646 81 82 705 93 820 36 95 931 62 107036 138 237 336 42 461 65 72 91 522 42 744 89 98 811 914 35 99 108026 32 85 98 107 16 59 216 37 373 93 788 819 32 46 918 109048 232 47 387 99 565 649 766 802 86 110056 67 68 113 33 216 384 486 544 70 607 702 12 39 43 827 74 904 37 61 78 111051 78 215 80 363 80 99 424 70 71 580 83 654 766 836 39 57 963 112013 147 383 466 544 715 113353 523 59 758 114010 78 90 188 204 14 66 542 62 644 767 800 17 18 20 92 975 94 97 115063 69 84 91 203 461 78 570 606 68 718 834 962 116058 61 156 63 96 288 417 523 605 98 705 10 30 87 117328 449 53 81 84 502 61 608 936 48 56 118031 117 43 332 436 52 599 714 68 875 933 119138 66 300 55 426 641 714 58 826 44 91 120092 232 335 413 566 81 90 770 854 82 927 43 121091 127 62 202 40 53 320 93 411 520 788 921 36 122321 25 39 40 99 482 87 523 643 47 75 707 858 64 918 123015 212 344 54 61 461 89 556 615 736 80 818 81 927 34 124138 46 243 73 431 600 2 37 17 58 72 94 712 58 84 94 865 919 42 48.

125139 93 362 95 427 68 91 503 11 856 126030 131 55 61 234 90 357 459 558 88 633 729 84 127108 98 204 95 459 626 38 45 76 91 922 128030 120 214 15 457 706 806 95 902 129141 44 82 262 98 417 56 529 93 605 9 744 58 130021 195 296 422 35 737 71 853 904 32 131035 99 104 66 289 322 78 439 83 90 586 744 889 132032 74 156 285 300 66 421 28 31 69 576 667 89 730 824 55 913 79 133019 94 127 31 53 95 303 59 96 419 27 80 513 26 86 772 825 56 86 973 134116 51 98 486 598 56 135050 219 32 61 538 665 70 76 82 782 88 92 845 136047 109 242 64 317 405 516 649 51 80 98 766 826 53 954 137076 132 45 296 520 607 726 926 138046 152 229 87 340 855 94 902 58 71 139110 36 231 421 694 95 782 804 8 81 96 925 56 140065 124 231 468 515 98 727 37 86 848 52 141087 283 333 612 31 36 816 59 92 906 87 142277 538 81 702 60 62 143004 20 187 90 313 451 582 813 36 930 144009 103 61 566 91 632 724 58 819 55 64 75 145067 100 212 25 368 96 480 588 91 614 18 714 845 65 959 146138 48 63 213 339 49 400 69 547 645 63 802 6 23 40 905 147007 65 78 143 437 704 783 820 64 911 95 148124 36 262 328 469 564 730 953 84 149005 93 190 406 [illegible] 570 932 44 51 75.

150007 13 774 280 301 72 78 520 42 87 722 57 949 151105 531 636 44 55 97 943 91 152010 289 417 78 522 631 60 759 66 79 805 35 153025 333 433 53 71 627 69 701 807 83 908 48 79 155022 23 77 137 249 76 483 626 721 812 994 157027 43 115 224 327 78 815 935 71 158229 69 501 23 86 625 37 792 933 159000 2 26 257 84 366 605 716 884 92 93 950 65 85 160069 309 39 77 308 53 449 528 52 756 930 75 83 161045 345 405 506 663 72 939 47 162001 75 123 71 206 315 53 64 696 737 852 987 163224 588 686 764 88 803 919 20 65 69 80 164030 143 68 235 48 313 16 45 461 526 75 76 717 21 56 817 47 935 165099 226 301 9 73 564 719 42 51 860 907 38 166081 154 93 205 385 426 67 80 507 46 605 84 715 824 60 905 167032 129 287 314 503 728 168032 311 53 56 94 408 83 93 94 513 44 600 50 751 851 169027 190 357 549 55 963 170094 103 215 332 56 463 67 704 931 171063 104 69 253 65 77 89 339 42 400 14 57 574 625 43 48 65 712 860 63 971 73 172066 108 75 375 91 489 562 89 616 32 709 33 804 79 914 87 173031 58 86 104 77 231 76 381 442 550 71 701 7 887 920 67 174012 29 62 69 495 554 617 717 47 66 82 878 918 72 92.

175005 12 273 350 569 694 890 176014 151 66 259 88 304 24 471 544 73 602 48 781 804 76 993 177073 202 331 85 416 558 89 97 641 752 934 64 72 89 178062 83 146 241 95 452 53 594 680 717 829 933 62 179129 75 322 465 565 72 639 65 708 93 982 180050 121 69 89 219 29 6[illegible] 72 74 417 501 628 71 755 807 994 181039 125 43 80 273 305 47 500 737 82 852 77 182003 68 160 84 98 251 95 611 39 710 70 183801 212 333 91 92 664 93 700 11 56 58 883 931 58 184167 244 96 360 94 99 548 604 89 744 819 74 969 79 93 185148 410 47 83 508 48 711 16 32 186015 94 124 68 87 213 396 424 529 51 601 16 38 781 856 187070 152 202 97 562 74 794 817 75 921 188037 108 27 60 303 5 545 74 78 610 32 707 802 91 973 189142 379 461 534 44 82 663 795 826 81 968 190003 128 238 302 422 563 603 18 96 840 67 98 927 191019 69 204 468 554 80 630 712 49 906 80 192015 164 90 99 411 86 506 21 612 22 38 77 737 824 55 85 954 193108 48 92 252 337 47 452 87 90 558 610 14 825 45 83 919 194085 104 36 222 43 605 10 68 75 771 845 86 195057 109 84 226 66 77 560 98 649 89 704 28 839 196157 224 343 63 65 433 39 67 78 525 89 638 790 928 197102 12 69 352 86 455 64 520 30 758 905 49 56 198027 392 568 99 710 50 837 95 900 36 53 65 199115 27 50 208 505 694 735 76 805. 200062 468 71 521 600 56 66 82 777 838 94 984 201008 31 204 336 526 76 89 661 87 734 871 83 913 46 202001 152 230 315 43 430 66 502 32 683 779 898 956 67 203148 71 210 34 64 487 571 610 31 81 752 78 971 83 204042 104 15 58 63 259 309 511 22 625 743 97 205065 262 348 415 568 93 618 45 821 76 83 909 66 206011 66 125 86 213 73 329 489 515 17 93 628 764 948 70 207046 98 163 327 41 73 98 540 45 57 85 92 98 690 836 57 980 208249 60 453 619 44 809 49 209279 303 19 413 547 52 849 58 900 95.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 13 września 1930 r. zgłoszono: Krysztof Zerbian, robotnik, 78 l. Adam Wesołowski 1 godz. Adela Oleszczuk, bez zawodu, 15 lat. Stanisława Petras z d. Laskowska, 62 l. Henryk Chmielewski 10 minut. Ida Meyer z d. Tonn, 50 lat. Agnieszka Grochowicz z d. Maływojtek, 74 lata.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **Stali Czytelnicy.** Konto składek na statek „Odpowiedź Treviranusowi" jest otwarte i składki przyjmujemy. Dotąd wpłynęło kilkadziesiąt złotych. (OK.)

— **Stały abonent Patr. Jackowskiego 33.** Adresów prywatnych nie znamy. (K.)

— **B. Sława.** Owszem, ma Pani prawo objęcia mieszkania w spadku. Obecnie natomiast można zmienić kontrakt najmu jedynie w drodze porozumienia z gospodarzem. (K)

— **Hearst.** Adresu prywatnego nie znamy. (K)

— **M. U. Mogilno.** Równowartość pożyczki wynosi 23,32 zł. Procent taki, jaki był umówiony. (K)

OD PÓŁ WIEKU POWSZECHNIE ZNANY ZE SKUTECZNOŚCI

Szczyt doskonałości.

EKSIKANS

St. Górskiego

POT

RĄK

NÓG

PACH

usuwa po 1 użyciu

Czerwoność skóry

rąk i twarzy usuwa niezawodnie śnieżnobiały **krem Leodor**, który nadaje cerze matowy odcień, tak charakterystyczny u pięknych i wytwornych Pań. Specjalną zaletą tego kremu jest również to, że nadaje się równocześnie jako doskonały podkład pod puder. Perfuma **kremu Leodor** przypomina zapach świeżo zerwanego bukietu fiołków, róż, bzu i konwalji. Ulubione te zapachy są w cudownej harmonji zawarte w **kremie Leodor.** Do nabycia w perfumerjach i Drogerjach. nw 2585

Flit niszczy wszelkie owady szybciej. Żądajcie żółtej blaszanki z czarną opaską, wystrzegając się naśladownictw.

nw 3601

Dnia 14 września 1930 roku, zmarł, ś. p.

Mikołaj Żołądkowski

urzędnik Banku Cukrownictwa w Poznaniu.

W Zmarłym straciliśmy gorliwego pracownika i żegnamy Go z prawdziwym żalem.

Zarząd Banku.

nw 3856

Za liczne dowody współczucia, za wieńce oraz szczere oddanie ostatniej przysługi drogiemu Zmarłemu, ś. p.

Zygmuntowi Pinieckiemu

składamy Wielebn. Duchowieństwu, Związkowi Właścicieli Aptek na okręg Poznań, Polskiemu Powszechnemu Tow. Farmaceutycznemu, Związkowi Oficerów Rez. Rz. P., Pracownikom Apteki św. Piotra, Tow. „Hafeza", oraz Przyjaciołom i Znajomym najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

zw 25534 **Zona z dziećmi i rodzina.**

†

Dnia 14 września 1930 r. o godz. 5,30 rano, zmarła, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza matka, babcia, prababcia i teściowa, ś. p.

z Parobkiewiczów

Agnieszka Szukalska

przeżywszy lat 78. Pogrzeb odbędzie się w środę, 17 b. m., o godz. 5 po południu, z domu żałoby Chwaliszewo 57 na stary cmentarz św. Małgorzaty.

Strapiona **rodzina.**

rw 11585

Odszedł od nas po wieczną nagrodę, dnia 14-go września 1930 r., ś. p.

ks. Juljan Rejewski

Proboszcz w Jankowie Zal. i Radca Duch.

Za wielkie zasługi położone około budowy i utrzymania kościoła i troskliwą opiekę nad owczarnią cześć Jego pamięci!

W imieniu Dozoru Kośc. i własnem

ks. Mielke Józef

dw 1558 **wikarjusz.**

Janków Zal., dnia 14 września 1930 r.

Ś. † p.

Piotr Winowski

najlepszy mąż i ojciec, — urodzony w Oporowie 4 grudnia 1873 r., zasnął w Panu, opatrzony Sakramentami św., w Poznaniu 13 września 1930 r.

Eksportacja zwłok z kaplicy Św. Józefa i pogrzeb na cmentarzu w Dębcu odbędzie się w środę, dnia 17 września r. b., o godz. 4,30 po poł., o czem donoszą

w głębokim smutku pogrążeni

zw 25 545 **żona i dzieci.**

Dnia 16 września 1930 r., o godz. 1.30 w nocy, zmarła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., nasza najdroższa córeczka, siostrzyczka i szwagierka, ś. p. zw 25 536

Anna Licznerska

była uczennica „Sercanek"

przeżywszy lat 15. Pogrzeb odbędzie się w Buku w piątek, 19 b. m., o godz. 3.30 po południu, z domu żałoby na cmentarz parafjalny, o czem zawiadamiają Krewnych i Znajomych

w ciężkim smutku pogrążeni

rodzice, siostry, bracia i szwagrowie.

Dnia 15 września 1930 r., o godz. 23 zasnęła w Bogu, po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, teściowa i babcia, ś. p.

z Kosmehlów

Berta Trzeciakowa

przeżywszy lat 64. Pogrzeb odbędzie się w piątek, 19 bm., o godz. 17 z Zakładu św. Józefa na cmentarz Staro-świętomarciński przy ul. Towarowej.

W ciężkim smutku pogrążeni

córka, zięć, wnuczka i rodzina.

Poznań, Warszawa. zw 25547

W trzecią bolesną rocznicę śmierci mej nigdy niezapomnianej żony i kochanej mamusi, ś. p.

Marji z Rosielewskich Frommowej

odprawi się w sobotę, 20 b. m. o godz. 9

msza św.

w kościele parafjalnym św. Wojciecha.

zw 25515 **Mąż z dziećmi.**

Kilka wagonów ospy owsianej

sprzeda po cenie 7,20 za 100 kg. dw 156

„Extra", Krotoszyn.

W dniu 13 b. m. wieczorem, zmarł po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, ś. p.

Piotr Winowski

wiceprezes Związku Robotników Rolnych i Leśnych Zjednoczenia Zawodowego Polskiego, członek Wydziału Wojewódzkiego, poseł na Sejmik Wojewódzki.

W Zmarłym straciliśmy szczerego Kolegę i Druha, niestrudzonego szermierza w pracy społecznej, wzorowego obywatela i gorącego patrjotę.

Pamięć Jego wśród nas wiecznie żyć będzie, a ziemia polska, którą tak serdecznie ukochał lekką Mu będzie.

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 17 września r. b. o godz. 16,30 z zakładu św. Józefa.

dw 1557 **Wydział Rady Zjednoczenia Zawodowego Polskiego.**

Ś. p.

Mikołaj Żołądkowski

pracownik Banku Cukrownictwa w Poznaniu,

opatrzony Sakramentami św., zasnął w Bogu dnia 15 września 1930., przeżywszy lat 62.

Wyprowadzenie zwłok z kaplicy cmentarnej w Górczynie nastąpi w czwartek, dnia 18 b. m., o godz. 16,30

W Zmarłym straciliśmy zacnego towarzysza pracy i nieodżałowanego kolegę.

Cześć Jego pamięci!

dw 1 562 **Koleżanki i Koledzy.**

Dnia 13 września 1930 roku, zmarł, ś. p.

Piotr Winowski

członek Rady Zarządzającej Krajowego Ubezpieczenia na Życie w Poznaniu.

W Zmarłym straciliśmy światłego i oddanego naszej Instytucji doradcę.

Cześć Jego pamięci!

Dyrekcja i Rada Zarządzająca

Krajowego Ubezpieczenia na Życie w Poznaniu

dw 1564 **inż. F. Baranowski,** generalny dyrektor.

FUTRA-FUTRA-FUTRA

Najlepsze gatunki, niskie ceny.
Największy wybór gotowych futer, modeli i skór,

Rok zał. 1910. **Modernizowanie** Tel. nr. 56-76.

M. Pławiński, ul. Cicha 12-13.

Pw 5043-57,11

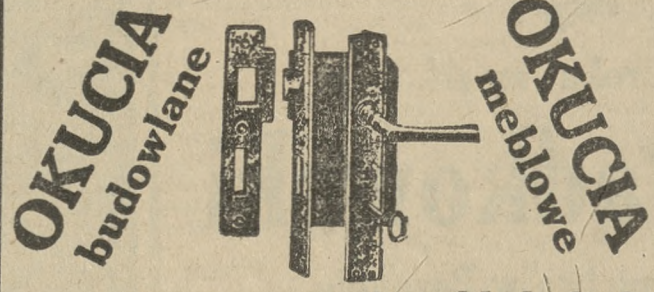

najkorzystniej poleca **specjalny skład okuć**

Stanisław Wewiór,

Poznań, św. Marcin 34 — Telef. 34-31.

dw 1247 8

Wróciłem

Stanisław Hoffmann

Telefon 50-28 Sew. Mielżyńskiego 5

zpw 25 531

Maszyna do wyrobu dachówek z 480 płytami, fabrykat Berbert, **ta sama** z 650 płytami fabrykat Dr. Caspary.

Młynek do farb

Maszyna do wyrobu płyt chodnikowych.

Maszyna do wyrobu trzciny.

Winda budowlana.

Pompa budowlana.

Bracia Schlieper

Bydgoszcz

ul. Gdańska nr. 99.

Tel. 306 Tel. 361.

Pw 5031-63,604

GARNITURY

szkła stołowego do różnych **win i wódek**

Najszlachetniejsze kryształy:

römery w przepięknych kolorach

W. JANASZEK

Poznań, ul. Jeżnicka 1.

Pw 5042-37,39

Majątek

4 km. od Trzemeszna pow. Mogilno. 386 mórg, połowa pszenna, buraczana ziemia, reszta zdrowa żytnia 6 kl. starej bonitacji w dobrej kulturze, drenowana. Inwentarz żywy doskonały: 11 koni, 1 źrebak, 40 sztuk bydła, 37 świń, 40 prosiąt. Martwy inwentarz kompletny i w dobrym stanie. Wprost od właściciela do nabycia za 230 000 zł przy wpłacie 110 000. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zw 25 504

Angielski garnitur parowy do młócenia

fabrykatu **Garret Sons** młocarnia 60 x 24, lokomobila 10 do 12 K. M. nom. bardzo korzystnie na sprzedaż. Maszyny te są gruntownie wyreparowane i zostaną na życzenie także osobno oddane.

Hugo Chodan

dawn. Paul Seler

Poznań, ul. Przemysłowa nr. 23.

w 8888

Poważne przedsiębiorstwo spożywczo-handlowe poszukuje zw 25546

kapitału 10-15000 zł

wspólnika czynnego lub cichego. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25 546**

WINA GRONOWE

DLA CHORYCH I SŁABYCH

NYKA & POSŁUSZNY

POZNAŃ, WROCŁAWSKA 33/34.

Pw 4051-54,54

Mało używany samochód

marki „Essex" w dobrym stanie jest natychmiast **do sprzedania.** Zobaczyć można

fir. Kurczewski, ul. Dolna Wilda 78.

dw 1563

Poszukuję kipera

który w swoim zawodzie jest dokładnie obeznany. Zgłoszenia wraz ze świadectwami i wymaganiami przy wolnem utrzymaniu przyjmuje **Wytwórnia win owocowych, Majętność Dzierzążno, pow. Gniew (Pomorze).** zw 25 544

„AGRAD“

Spółka Akcyjna

zamienia akcje 100 i 200 zł. P. P. Akcjonarjusze odbiorą bez żadnych dopłat za poprzedniem nadesłaniem starych akcji 100 i 200 złotowych nowe akcje, za jedną akcję 100 zł **jedną akcję 250,– zł,** za jedną akcję 200 zł **jedną akcję 500,– zł.**

Zamianę akcji oraz wypłatę dywidendy za rok 1929 uskutecznia się **od 1 października r. b. w biurze Dyrekcji Sp. Akc. „Agrad“ w Augustowie p. Ruchocice (Wielkopolska).**

Pw 5047-38,30

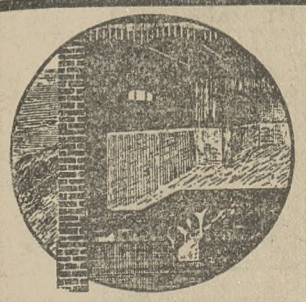

Nagrodzony złotym medalem na Wystawie Budowlanej VI Targów Wschodnich we Lwowie 1926 roku **HYDROFUGE „CASTOR“** zabezpiecza od **WILGOCI**

przeciekania, wstrzymuje ciśnienie wody we wszystkich przypadkach jako to: izolacji rezerwoarów, murów, kanałów, basenów, tuneli, tarasów, fasad, szczytów i fundamentów.

Hydrofuge „CASTOR“ dodaje się do zaprawy cementowej. — W Londynie przy Placu Piccadilly CIRCUS największa z istniejących kolej podziemna została uszczelniona HYDROFUGE „CASTOREM“.

POSIADA NA SKŁADZIE PRZEDSIĘBIORSTWO BUDOWLANE

MAURYCY KARSTENS, Warszawa,

Koszykowa 7, telefon 27-95.

W Krakowie, Castor, Rynek Kleparski 5, telef. 2-18, w Katowicach, inż. Kazimierz Wretowski, Gen. Zajączka 19, telef. 14-15. nw 3786

Kupca

podróżującego, do poważnych przedstawicielstw z gotówką 10 000 zł jako wspólnika **poszukuję.** Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25 543**

Owoce

wyborowe **kupuję** wprost z ogrodu. Adres wskaże Kurjer Poznański **zw 25 540**

Drogerję

z towarem, przyległem większem mieszkaniem. 20 lat zaprowadzoną z powodu choroby **sprzedam.** Cena 20 tys. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **dw 1553**

Nowo otwarty

Salon Mód

szyje płaszcze, kostjumy, sukienki i garderobę dziecięcą po nader niskich cenach. Wykonanie pierwszorzędne.

Pocztowa 27, II. piętro !.

zw 25 589

OBIADY

na maśle wydaje.

Cena abonamentowa niska.

Nowy Rynek 14-15

parter, lewo.

dw 465

BUCHALTERYJNE

„Współczesne Wykłady“ Palliera gwarantują wielodziedzinową samodzielność. f 1648

Warszawa, Nowogrodzka 48c

Zamiejscowi listownie.

Jesień się zbliża.
Najwyższy czas
pomyśleć o szklance
dobrej herbaty.
Znawca pije
Milachowskiego
doskonałą herbatę

Mieszankę Cejlońską No 40 zielone opakowanie

Paczka 1/10 kg zł 2.60

Mieszanka doborowych gatunków herbat Cejlonu o wybornym smaku i wielkiej wydajności.

Import herbaty

St. Milachowski

Poznań, ul. F. Ratajczaka 40.

Pw 4873-36,1 92

Biorąc pod uwagę, że zainteresowanie dla nowoczesnych metod księgowania staje się coraz większem, a z powodu obecnego kryzysu gospodarczego system racjonalizacji staje się koniecznością, zdecydowaliśmy się urządzić dla buchalterów i buchalterek okręgu Poznańskiego ***bezpłatny kurs systemu księgowania.***

„DEFINITIV“

Nowoczesna metoda księgowania.

Prelegentem kursu będzie p. Schnelle z Gdańska, który już wykładał z powodzeniem na podobnych kursach w innych miastach Polski. Ilość uczestników kursu była zazwyczaj wielka. ***Kurs odbędzie się w dniach 18, 19 i 20 września r. b.*** *w czasie od godz. 7—9 wiecz. w gmachu Liceum Below-Knothe'go, Wały Jana III nr. 4 (obok Okr. Urzędu Ziemskiego).*

W razie zgłoszenia się ponad 20 uczestników odbędzie się w tych samych dniach w czasie od godz. 5—7 po poł. drugi kurs.

Upraszamy o zgłaszanie do kursu tylko tych uczestników, którzy są obeznani podwójną księgowością. Zgłoszenia przyjmujemy tylko bezpośrednio od firm.

Oprócz tego dnia 19 września r. b. od godz. 12—1 w tym samym lokalu będzie p. Schnelle miał ***wykład dla właścicieli firm na temat:***

„W jaki sposób zorganizuję swoje biuro?“

W tym wykładzie omawiana będzie nietylko księgowość, lecz także nowoczesny sposób rejestrowania, urządzenia i prowadzenia składów oraz księgowość kalkulacyjna.

„Papierodruk“,

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 6.

zw 25537

Międzynarodowa Wystawa Skóry i Obuwia

Bukareszt-Rumunja

5-31 października 1930.

Znaczne zniżki przejazdu dla PP. Wystawców i osób zwiedzających wystawę oraz zniżki na przewóz towarów na kolejach rumuńskich (50%-owa zniżka na powrotnej drodze). Zniżki na kolejach zagranicznych. Zmniejszona opłata za wizy zagraniczne. Zupełnie zniesione cło od eksponatów.

Wszelkich informacyj udzielają:

Rumuński attaché handlowy, izby handlowe wszystkich krajów, Biura Podróży ORBIS, które wystawiają również legitymacje wystawy, filje Biura Transportowego „Intercontinentale“ i Towarzystwo Reklamy Międzynarodowej gen. repr. Rudolf Mosse, Warszawa, Marszałkowska 124.

W Rumunji udzielają informacyj: Ministerstwo Przemysłu i Komitet Targów Urzędu Wystawowego, Bukarest, str. Petre Poni nr. 2. Tw 317

Futra

spody pod futra i skóry wszelkiego rodzaju poleca w wielkim wyborze i po niskich cenach

JÓZEF DAWID, Poznań,

ul. Nowa 11 i ul. Wrocławska 30.

Firma chrześcijańska.

Pw 4 88c/9-37,44/6

Księgowości

w godzinach wieczornych wyuczam prywatnie.

„Postęp“, Wrocławska 35, III.

zw 25539

UCHWAŁA. Na wniosek firmy **Dom Mody Józef Wagowski i S-ka w Poznaniu,** Wrocławska 37, wdraża się postępowanie układowe z dniem dzisiejszym. Poznań, dn. 6 września 1930 r. **Sąd Powiatowy II-a.** nw 3 805

Z mego terenu budowlanego w Poznaniu tuż przy kościele Łazarskim, przy ulicach Marszałka Focha, Potworowskich, Lodowej i Florjana Stablewskiego, **sprzedam dalsze**

14-cie parcel

wielkości 600—1.000 m², przy dogodnych warunkach spłaty. Zamiana na inne objekty, hipoteki, akcje itp. niewykluczone. nw 3 858

Bliższych szczegółów udziela się na miejscu pomiędzy 4-tą a 6-tą godziną po południu lub wprost:

EDMUND SUWALSKI, Dom Hipoteczno-Handlowy Bydgoszcz, ul. Śniadeckich 2. Telefon 590.

Biura

przy placu Wolności, 5 pokoi do oddania. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25535**

Poszukuję do kupna

majątku ziemskiego

500 do 750 hektarów roli.

Jako wpłata folwark 220 ha. dobrej ziemi, 2½ kilometra od stacji kolei państwowej, położony w jednem z centralnych województw Polski. Reszta ceny gotówką. Szczegółowe oferty do ekspedycji Kurjera pod zw 25 542. Pośrednictwo dopuszczalne. Oferty nieodpowiadające zostaną bez odpowiedzi. Uprasza się podać dokładny opis majątku, wielkość, położenie, gatunek gleby. Oferentom odpowiadającym przyśle się szczegółową propozycję kupna i zamiany.

Na wniosek kupca **Antoniego Cieślaka, właściciela restauracji dworcowej w Poznaniu Dworzec Główny** o udzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na 23 września 1930 r., godz. 11, pokój 23 tut. Sądu do rozpoznania sprawy. Wierzycieli wzywa się, by przybyli na termin powyższy celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 10 września 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 3 804

Na wniosek firmy **J. Głowacki i S-ka w Poznaniu,** Stary Rynek 72/73 o udzielenie odroczenia wypłat, wyznacza się termin na 29 września 1930 r., godz. 10 przed południem, pokój 23 tutejszego Sądu do rozpoznania sprawy. Wierzycieli wzywa się, by przybyli na termin powyższy celem udzielenia Sądowi wyjaśnień. Poznań, dnia 10 września 1930 r. **Sąd Powiatowy 2-a.** nw 3 803

UCHWAŁA. Postępowanie zapobiegawcze nad firmą **Franciszka Kowalskiego w Ostrowie Pozn.** — 4. N. 5a/29 — umarza się, albowiem termin odroczenia wypłat upłynął z dniem 8 września 1930 roku. Uchwała znajduje uzasadnienie w przepisie art. 27 Rozp. Prezyd. Rzeczypospolitej z dnia 6. III. 1928 roku, p. 244, o zapobieganiu upadłości. Ostrów, dnia 12 września 1930 roku. **Sąd Powiatowy.** nw 3 807

UCHWAŁA. Postępowanie zapobiegawcze względem **Przedsiębiorstwa budowlanego, składu materjałów budowlanych, opałowych i sztucznych nawozów w Ostrowie Pozn.,** umarza się, albowiem termin odroczenia, wyznaczony uchwałą tutejszego Sądu z dnia 3. VI. 1930 r. — 4. Na. 4/29 — upłynął z dniem 3. IX. 1930 r. Uchwała niniejsza znajduje uzasadnienie w przepisie artykułu 27 Rozp. Prez. Rzplitej z dnia 6. III. 1928 roku, poz. 244. Ostrów, dnia 13 września 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 3 808

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:

1-łamowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Skład

fryzjerski tano sprzedam. Oferty Kurjer zdw 90 764

Ciężarówkę

1½tonnową Ford, krytą doskonale utrzymaną, natychmiast gotową do jazdy sprzedam tanio z dogodną regulacją. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 517

Chevrolet

ciężarówka dwutonnowa w dobrym stanie do sprzedania. — Witkowski, Kręta 23, parter lewo. zdw 90 288

Skład

spożywczy, magiel, 2 pokoje. — Tomczak, Wierzbięcice 31. zdw 90 772

Skład

kolonjalno-delikatesowy z mieszkaniem sprzedam. — Adres wskaże Kurjer zdw 90 761

Z rozbiórki tanio

zaraz na sprzedaż: kantówki, deski, schody okna dla ogrodnictwa, szkło, papę (Raborit) 1.000 m² dachu krytego gontami (szkudły) na życzenie odstawa wagonowa. Hala drzewna, Wesołe Miasteczko byłej Pewuki telefon 77-48. zdw 90 793

Kawiarenkę

w Poznaniu przy targowisku — sprzedam. Olszewska, Grochowe Łąki 4. rw 11 592

Samochód

ciężarowy 1½ tonnówkę zamienię na parcelę lub sprzedam. Oferty Kurjer Stary Rynek rw 11 591

Wózek

sportowy sprzedam tanio. Szczepaniak, Klasztorna 2. rw 11 584

Limuzynę

4 osobowa, mało używaną sprzedam lub zamienię na parcelę. Telefon 71-77. ul. Żupańskiego 12 a. II. piętro, prawo. zdw 90 553

Sprzedam

lub wydzierżawię restaurację z pełną koncesją, z dużą salą, nowowybudowaną z dużym ogrodem do zabaw, mieszkanie dla 4 lokatorów, do tego 4 morgi ziemi. Adres wskaże Kurjer Stary Rynek rw 11 577

Meble

w olbrzymim wyborze po cenach zniżonych poleca A. Baranowski, Poznań, ul. Poodgórna, 13. Pw 4053-34,47

Wilki

rasowe, 8 tygodniowe do sprzedania u stróża Kolejowa 19. zdw 90 558

Najtańsze źródło zakupu pończoch

nowo otworzony specjalny magazyn pończoch, skarpet, trykotów A. Hayduk, św. Marcin 64 poleca rozmaite gatunki po niskich cenach. Pw 5045-38,28

Resztówka

92 morgi buraczane, zabudowanie I. kl. park, inwentarze kompletne 45 000 — wpłaty do 20 000 reszta na 30 lat. Oferty Kurjer zdw 90 321

Wózek

dziecięcy sprzedam. Ligocka, Strzelecka 31. zdw 90 523

Parcele

różnych wielkości wszystkich dzielnicach Poznania bardzo dogodnych warunkach sprzedajemy Zgłoszenia: Hodowaniak Biuro Techniczno Agrarne Plac Wolności 9. zdw 90 783

Samochód

taksówka z koncesją w Inowrocławiu, tanio i na warunkach sprzedam Oferty Kurjer zdw 90 595

Urządzenie

kawiarniane jak nowe stoliki marmurowe, bilard, fortepian itd. tanio sprzedam. Kurjer zdw 90 670

Nagłe ogłoszenia

wieczorem po zamknięciu

ekspedycji (godz. 18,30) do wydania **tylko porannego** przyjmuje portjernia. Wejście bramą św. Marcin 70 — dzwonek nocny przy bramie na prawo. Telefon portjerni nr. 35-25

Portjernia nie jest upoważniona do przyjmowania ogłoszeń do wydania wieczornego.

Futra
damskie i męskie we wszystkich gatunkach najnowsze modele poleca korzystnie. W. Królikiewicz, Magazyn Futer, Poznań, Podgórna 6. Pw 4887-37,24

Wille
i parcele w Rabce Zdroju ma do sprzedania biuro inż. Lisowskiego (Biuro informacyjne „Orbis") Rabka Zdrój naprzeciw dworca, telefon 36. Zwracać uwagę na adres. nw 3 741

Ubranie
ciemne na lat 18. Fr. Ratajczaka 3, podwórze, II., prawo. zdw 90 562

Charta syberyjskiego
śliczny okaz sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 90 535

Maszynę
do szycia tanio sprzedam. Patr. Jackowskiego 31, parter, lewo. zdw 90 516

Fiat
501 po remoncie, bardzo dobrym stanie, 6 kół, tylne ogumienie nowe, nowy lakier, sprzedam okazyjnie za 3 500 złotych. Witold Szafarkiewicz, Wały Wazów 22. zdw 90 585

Parcele
Antoninek 80 gr „Osadowo!" Rzeczypospolitej 9. zdw 90 634/5

Bemberga
pończochy 3.90, prima Bemberga 7,50, jedwabne do prania 1,60, 2,25, Fildecose 3.25, prima Fildecose 3.80. Warszawski Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska, Poznań, Wielkie Garbary 40, narożnik Wodnej. zdw 90 805/6

Wyprzedaż
całkowita fartuchów szkolnych, swetrów, pulowerów, garsonek, parasoli i zabawek. Warszawski Skład Fabryczny, Jadwiga Podbielska Poznań, Wielkie Garbary 40, narożnik Wodnej zdw 90 807/8

Okazja
Dom w mniejszem mieście z zaprowadzonym składem bławatów z powodu stosunków rodzinnych zaraz na sprzedaż. Egzystencja zapewniona. Również fortepian, krótkie skrzydło koncertowe firmy Wagner, Drezno, w bardzo dobrym stanie na sprzedaż. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 90 564

Futro
sealowe w dobrym stanie tanio sprzedam. Matejki 60, parter, lewo. zdw 90 548

Wózek
dwukolny sprzedam Zwierzyniecka 28. jw 4658

Samochody
okazyjna sprzedaż nowych i używanych samochodów — czterodrzwiowych karetek „Forda" — nowego typu A. Miejsce szofera oddzielone oszkloną przegródką. Dogodne warunki. „Autoruch" Sp. z ogr. odp. w Poznaniu. — Fabryka karoserji autobusowych, ciężarowych, ambulansowych itd. Specjalność warsztatów: Naprawa „Fordów", ulica Marsz. Focha, nar. ul. Palacza. Telefon 77-75. Pw 4898-37,169

Rower
nowy korzystnie sprzedam. — Engler, Wodna 15. zdw 90 675

Dzierżawa
46 mórg, inwentarz żywy i martwy na lat 12. Objęcie 3.000. — „Centrala", św. Marcin 78. zdw 90 682

Gospodarstwo
45 mórg ziemi buraczanej, zabudowanie dobre, żywy i martwy inwentarz kompletny sprzedam za 12.000 zł., wpłaty 4.000 zł. — Bartmiński, Warszawska 3, Poznań. zdw 90 687

Gospodarstwo
prywatne 50 morgowe Piątkowo, cena 35 000 Dutkiewicz, Poznań, Chwaliszewo 70. zdw 90 668

Ładna
dębowa sypialnia na sprzedaż. — Stolarnia, Romana Szymańskiego 3. rw 11 582

Wózki
dziecięce sportowe dla lalek i rowerki tanio. Gumy 27 Grudnia 15, podwórze. zdw 87 265

Pianino
sprzedam. Dolata, Św. Marcin 14. zdw 90 695

Dom
z dwoma składami, najruchliwsza ulica, mieście pow., gdzie wszelkie szkoły, garnizon, bardzo korzystnie sprzedam. Wpłaty 15.000. Błotny, Staszica 25. zdw 90 718

Restauracja
dobrze prosperująca z pełną koncesją na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer zdw 90 846

28,50 zł
noże i widelce, czysta Alpaka — Serwisy kawowe (porcelana) tylko 8,50 — Serwisy obiadowe 12 osób (porcelana) tylko 59,— jedynie wprost Hurtowni Porcelany, Wroniecka 24, w podwórzu. zdw 90 707

Centrum
1 lub 2 pokoje centralnem ogrzewaniem, telefonem. Masztalarska 7a, I. zdw 90 724

Sprzedam
większą ilość beczek różnych wielkości. Wiadomość: Marsz. Focha 55, telefon 68-21. zdw 90 853

Gwintownię
sprzedam. Wały Kościuszki 6, parter prawo. zdw 90 694

Jadalnię
piękną, dębową, bogato rzeźbioną sypialnię białą sprzedam tanio. Stolarnia, Bukowska 9. zdw 90 841

Bryczkę
polowczyk w dobrym stanie tanio sprzedam Ostrówek 10/11. zdw 90 843

Świetna egzystencja
Urządzę fabrykę kartotek najlepszy system tańszy o 50% z dotychczasowych. Potrzebny kapitał 15—20 tys. ewentualnie sprzedam korzystnie plany. Oferty do Kurjera zdw 90 833

Samochód
„Chenardt" w dobrym stanie 4 osobowy okazyjnie 3.000 zł. Restauracja, Piotra Wawrzyniaka 13. jw 4618

Sprzedam
rower i szafę 180 szeroką. Woźniak, Żydowska 5 zdw 90 828

Skład
śródmieście na każdą branżę sprzedam. Adres „Kurjer" zdw 90 749

Skład
kolonjalny wraz z mieszkaniem z powodu zmian sprzedam. Ulica Sielska 12. zdw 90 728

Willa
pod Krakowem wraz z restauracją z całkowitem urządzeniem z koncesją do sprzedania. Bliższych wiadomości udziela księgarnia „Lot" w Król. Hucie. zdw 90 732

Okazja!
na sprzedaż rower damski, mało używany, męski w dobrym stanie ukośnica do oprawy obrazów (Ulmia Gerungsege) Szwajcarska 12, u p. Röhring. zdw 90 756

Sprzedam
kaliskiem resztówkę 53 hektary, budynki murowane, inwentarze kompletne, zbiory całkowite. Cena dziesięć tysięcy dolarów. — Zgłoszenia: Kalisz Poprzeczna-Dobrzecka 1, Władysław Stefański. zdw 90 740

Autobus
„Chevrolet" 16 osób, 4 cyl., w bardzo dobrym stanie z powodu likw. spółki zaraz na sprzedaż. — Szymanowski, Mikstat, powiat Ostrzeszów, telefon 9. zdw 90 743

Skrzypce
cygańskie 100 lat. Oferty Kurjer zdw 90 782

5 KUPNA

Łyżwy
saneczki kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 150

Rolwagę
(platformę) kupię mało używaną na 120 ctn. Aleksander Szyfter, Poznań, ul. Wielka 11, telefon 39-04. zdw 90 147

Klubowy garnitur
skórzany, mały format, dobrze utrzymany kupię. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 90 260

Składu
możliwie z mieszkaniem poszukuję. Oferty Kurjer zdw 89 339

30 — 35
mórg ziemi pierwszorzędnej, dobrej buraczanej, w kierunku Wrześni, Jarocin kupię w jednym planie, nie kolonizacyjnej. Przedsiębiorcy wykluczeni. Zgłoszenia z ceną Kurjer zdw 88 627

Brylanty
złoto, srebro itd kupuje F Tarkowska Poznań Plac Wolności 11. Pw 11 956

Znaczki
pocztowe polskie zagraniczne kupię. Oferty Kurjer zdw 90 536/7

Kupię
dom w Poznaniu z wpłatą 40 do 50.000 okolica obojętna. Oferty Kurjer zdw 90 796

Samochód
2—4 osobowy mało używany, kupię. Zgłoszenia szczegółowe skrzynka pocztowa 330. zdw 90 557

Lustra
kupię. Ofery Kurjer zdw 90 514

Piece
przenośne ozdobne kupię. Oferty Kurjer zdw 90 513

Linoleum
kupię. Oferty Kurjer zdw 90 512

Poszukuję
używanego lub nowego pieca (przenośnego) kaflowego zaraz. Łaskawe oferty proszę podać do Kurjera zdw 90 507

Linoleum
ca. 100 m² kupię. Telefon 72-04. zdw 90 495

Płaszcz oficerski
kupię, w dobrym stanie, na średniego zwrostu, dość tęgiego mężczyznę. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 610

Kupię
aparat do natryskiwania lakieru. Oferty Kurjer jw 4655

Kupię
domek poza Poznaniem z wpłatą 8—12.000. Oferty Kurjer zdw 90 797

Rezerwoar
wodny pojemności 3—5 m³ kupię. Oferty z ceną Kurjer zdw 90 541

Kupię
opony 32×6, 30×5, mogą być używane. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 801

Kupię
magiel. Chwaliszewo 7/8, skład. zdw 90 821

6 KAMIENICE

Kamienicę
w centr. miasta kupię wprost od właściciela, wpłata 200 000. Zgłoszenia pod zdw 89 179

Kamienica
Poznaniu, dochód roczny 8 500, cena 80 000, wpłata 45 000.— Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 90 667

7 PIENIĄDZ

Ca. 100.000 zł
dam na dobrą hipotekę Prowizja posada na wsi lub w mieście albo 2 pokojowe mieszkanie centrum Poznania. Kupię także listy hipoteczne na nieruchomościach miejskich. Oferty Kurjer zdw 82 418

7 000 — 10 000 zł
poszukuję na I. hipotekę. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 561

Pożyczki
krótko, długoterminowe na gospodarstwa, majątki ziemskie, kamienice, miejscowość obojętna, udzielamy. Oferty Kurjer zdw 90 532

Pożyczki
5 000 poszukuję. Procent według umowy, zabezpieczenie hipoteczne. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 525

Kupię
dobrze prosperującą fabrykę lub przedsiębiorstwo handlowe, ewentualnie wstąpię jako czynny wspólnik. Wyczerpujące spieszne oferty upraszam do Kurjera zdw 90 587

Pani
posiadająca przedsiębiorstwo poszukuje pożyczki lub cichego wspólnika. Oferty Kurjer zdw 90 680

Pożyczki
na I hipotekę 3.000 poszukuję, gwarancja 2 domy, czysty dochód rocznie 2.000. Adres wskaże Kurjer Poznański zdw 90 712

Dam
4.000 dolarów na pierwszą hipotekę domu w Poznaniu. Oferty Kurjer zdw 90 850

6—8.000 zł
na czas od 3—4 miesięcy, zależnie od ugody poszukuje się dla przemysłu, za dobrem procentem i pewną gwarancją. Zgłoszenia przyjmuje Kurjer zdw 90 789

2—5.000 zł
pożyczki za dobrym procentem i gwarancją poszukuje właściciel nieruchomości i przemysłowiec w Poznaniu. Łaskawe zgłoszenia uprasza się do Kurjera zdw 90 788

1.6000 zł
wypożyczę także częściowo. Oferty z podaniem procentu i zabezpieczenia do Kurjera pod zdw 90 813

Poszukuję
wspólnika do hurtowni piw. Oferty Kurjer zdw 90 699

8 DO WYNAJĘCIA

6 pokojowe
mieszkanie z kuchnią i 2 balkonami, pierwsze piętro w pięknej willi tuż za miastem w ogrodzie — w małem mieście tanio do wydzierżawienia. Oferty Kurjer zdw 89 761

Ostrzegam
przed kupnem jakichkolwiek przedmiotów znajdujących się w mieszkaniu p. Stanisława Natywo w Poznaniu, Marszałka Focha 63, I. piętro gdyż są moją własnością Łucja Natywowa. zdw 90 451

6 pokoi
z komfortem za dzierżawę odda Czarnecki, Ratajczaka 13. zdw 90319

Mieszkanie
1, 2 i 4 pokojowe w Mosinie pobliżu dworca do wynajęcia — Szczepaniak, ul. Tatrzańskich. zdw 90 578/9

Dla
młodego małżeństwa pokój z kuchnią wynajmie gospodarz K. Olejniczak, Szwajcarska 17, parter prawo. Zgłoszenia od 7—9 wieczór. zdw 90 526

7 pokojowe
komfortowe mieszkanie na Łazarzu blisko Parku Wilsona zaraz do wynajęcia wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 90 572

Willa
6 pokojowa, kuchnia, ogród w Sołaczu zaraz do wynajęcia. — Oferty Kurjer zdw 90 592

Nowobudowane
dwupokojowe 1. X. Czynsz roczny. Rausch, Grobla 27, administrator. zdw 90 633

Sutereny
suche, widne, przy tramwaju od gospodarza do wydzierżawienia. Dutkiewicz, Chwaliszewo 70. zdw 90 669

Pokój
kuchnia do oddania. Pawlak, Marsz. Focha 111. zdw 90 697

Kraszewskiego 11
oddam sześciopokojowe mieszkanie I piętro prawo. zdw 90 708

1—2
pokoje na biuro ewtl. umebl. centrum I p. front zaraz do wynajęcia. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 90 721

Mieszkania
1, 2, 3, 4, 5, 6 pokoi, kuchnia za dzierżawę lub meblami poleca Informacja, św. Marcin 15, I. front. zdw 90 839

Pokój
meblami wskaże Pijanowski. — Wielkie Garbary 5, u Osińskich. zdw 90 752

Mieszkania
3 pokojowe wygody zaraz oddam Wilda, Wybickiego 2, IV., prawo. zdw 90 751

Mieszkanie
umeblowane 5 pokojowe z ogrodem lub bez we Wieleniu do wynajęcia. Zgłoszenia Lerchenfeldowa Wieleń, n. Not. zdw 90 733

1—2
pokoi na biuro od 1. 10. Skarbowa 8, I. piętro, prawo. zdw 90 763

Mieszkanie
3 pokojowe z kuchnią do wydzierżawienia Dębiec ul. Południowa (nowe wybudowanie) — Jańczak, gospodarz. zdw 90 769

2
pokoje kuchnia dwuletnia dzierżawa. Widziński, Małeckiego 15 podwórze zdw 774

Pokój
kuchnia 700, objęcie zaraz. — Gospodarz, Żydowska 5. zdw 90 755

Mieszkanie
pokój, kuchnia, meblami 2.000. Oferty Kurjer zdw 90 862

Do wynajęcia
jeden lokal na skład, do tego dwa pokoje i kuchnia. Dzierżawa miesięczna 200 zł. płatna zgóry za dwa lata wprost od gospodarza. Adres wskaże Kurjer Stary Rynek rw 11 594

Mieszkanie
jednopokojowe przy Różanej korzystnie. Oferty Kurjer zdw 90 820

Pokój
z kuchnią wprost od gospodarza do wydzierżawienia za 1.600 zł. wtem policzona 2 lata dzierżawa Winiary, św. Stanisława 12 jw 4664

9 SZUKA MIESZK.

Dwupokojowe
z kuchnią za dzierżawę, 2 lata zgóry. Pośrednicy życzliwie widziani. Górki 20, Dziubiński zdw 90 394

Poszukuję
willę lub domek (6 ubikacyj) na Sołaczu z ogrodem. Oferty Kurjer zdw 90 637

Poszukuję
3—4 pokoje od gospodarza w centrum, dzierżawa zgóry. Oferty Kurjer zdw 90 787

Inwalida
wojenny, niższy urzędnik pocztowy żonaty z jednem dzieckiem, poszukuje jedno lub dwupokojowego mieszkania Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym polecić go może jako człowieka bardzo spokojnego i zasługującego na poparcie Łaskawe zgłoszenia uprasza się skierować do Towarzystwa Poznań ul Fredry 7, pokój 47 telefon 39-97. zdw 90 618a

Mieszkania
poszukuję 5—6 pokojowego, słonecznego, komorne za dwa lata zgóry. Zgłoszenia Skład Odzieży, Pocztowa 33 zdw 90 556

Mieszkanie
6 pokojowe pierwsze piętro blisko Starego Rynku odpowiednie dla adwokata lekarza etc Zgłoszenia Śmigielski, Pocztowa 33. zdw 90 555

Pokój
wspólny z pianinem panience. — Młyńska 3, III lewo. zd 90 410-11

Poszukuję
mieszkania pokoju z kuchnią, ewentualnie dwa pokoje wprost od gospodarza. Zapłacę dzierżawę zgóry Zgłoszenia Kurjer zdw 90 539

Pokój
mały panu zaraz lub później. — Górna Wilda 56, Brzezowska. zdw 90 506

Pokoju
ewentualnie z kuchnią wprost od gospodarza w lepszym domu za miesięcznym czynszem poszukuje jedna osoba Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 580

Poszukuję
mieszkania 5 pokojowego w Poznaniu lub okolicy od gospodarza. Zgłoszenia pod S. Puszczykowo, telefon 8 willa „Truda". zdw 90 607

Szukam
mieszkania pokoju z kuchnią, najchętniej z portjerstwem. — Oferty Kurjer jw 4657

Poszukuję
3 pokoi, kuchni, w Puszczykowie Puszczykówku lub Mosinie. Warunki Kurjer zdw 90 685

Wprost
od gospodarza poszukuje jednopokojowego mieszkania z kuchnią lub pokoju wtem kuchnia. Dzierżawa rok zgóry. — Oferty Kurjer zdw 30 246

2—3
pokoje w śródmieściu na otworzenie gabinetu od gospodarza wzgl. za zgodą poszukuje lekarz. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 90 716

Mieszkania
lub pokoju próżnego szuka kawaler (Jeżyce, Sołacz, Łazarz) Oferty Kurjer jw 4663

Mieszkania
1—3 pokojowego z kuchnią poszukuje bezdzietne małżeństwo od gospodarza dzierżawa jakiś czas zgóry. Oferty Kurjer zdw 90 854

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
dwa pokoje z kuchnią Łazarz na podobne. Of. Kurjer zdw 90 722

11 POKOJE UMEBL.

Pana
na wspólny pokój przyjmę. Półwiejska 29 parter, prawo. zdw 98 224

Wynajmę
pokój umeblowany 1—2 solidnym osobom. Jackowskiego 39 II. zdw 90 254

Pokój
wspólny z praniem wynajmę. — Młyńska 3, III., lewo. zd 90 410/11

Pokój
sympatyczny bez łóżka do lekcyj potrzebny. Zgłoszenia z ceną do Kurjera zdw 90 554

Pokój
dwom panienkom. Daszkiewicz, Garncarska 1, II. zdw 90 527

Umeblowany
przy dworcu wynajmę. Focha 27, front, lewa, Adamska. zdw 90 510

Pokój
wolny. Woźna 17, skład. zdw 90 574

Małżeństwu
wynajmę pokój. Umińskiego 9, wejście 12. zdw 90 571

2 słoneczne
pokoje wynajmę. Staszica 9, II. lewo. zdw 90 503

2 pokoje
frontowe, sypialny, gabinet ładnie umeblowane, wynajmę. Słowackiego 25 III., lewo zdw 90 499

Na biuro
pokój centrum I. piętro, 1. X. wynajmę Oferty Kurjer zdw 90 495

Słoneczny
pokój frontowy zaraz wynajmę. Lisiecka Łąkowa 13, I. zdw 90 638

Pokój
dla panienek. Kedzia, Małeckiego 10, I. zdw 90 636

Pokój
umeblowany, czysty inteligentnemu panu Stroma 24, parter. zdw 90 628

Słoneczny
elektryczność. Kowalska Stroma 7. zdw 90 615

Miły
słoneczny pokoik, elektryczność zaraz do wynajęcia. Śniadeckich 20, III., prawo. zdw 90 674

Inteligentnym
pokój frontowy z używaniem kuchni. Żupańskiego 17 II., lewo zdw 90 676

Wspólny
pokój osobne wejście. Rybaki 8, II., lewo. zdw 90 661

Pokój
dla pań panów zaraz Piekary 22/23 Łopińska. zdw 90 664

Pokój
inteligentnym panienkom. Słowackiego 39, III. lewo. zdw 90 665

Pokój
wynajmę lepszemu panu lub pani od 1 10. 30 Mylna 15 wysoki parter, lewo zdw 90 655

Elegancki
pokój dwom panom Plac Sapieżyński 5, III prawo zdw 90 654

Pokój
wynajmę. Mostowa 26, 4 wchód, III. prawo. zdw 90 653

Jeden
i dwuosobowy Spyrowa Długo 4, II. zdw 90 650

Pokój
panu 1. 10. 30. Jasna 4, I. prawo zdw 90 684

Ciepły
umeblowany, jednoosobowy, zaraz. Tyc, Matejki 59, od 4—6. zdw 90 671

Pokój
umeblowany zaraz. Półwiejska 5 III., lewo. zdw 90 726

Dwuosobowy
Jeżycka 46, II prawo. zdw 90 700

Pokój
czysty, elektryczność, ogrzewanie. Śniadeckich 28, parter prawo. zdw 90 702

Dwuosobowy
pościel pożądana. Wrocławska 3, II prawo. zdw 90 698

Pokój
dla dwóch panów wynajmę. Dolina 3, III prawo. zdw 90 692

Śródmieście
pokój frontowy, słoneczny, elektryczność, zaraz wynajmie Klapczyńska, Wały Zygmunta Augusta 1. zdw 90 704

Stancja
dla kształcących panienek. Ratajczaka 10, I. zdw 90 703

Klatka
schodowa 1—2 komfort. Orzeszkowej 16 II. zdw 90 714

Pokój
ładny dla pana. Wały Jana III nr. 11, parter prawo. zdw 90 723

Małżeństwo
pokój używaniem kuchni, elektryczność. Staszica 25, II lewo. zdw 90 719

Pokój
inteligentnym panom. Kwiatowa 9, parter, prawo. zdw 90 754

Małżeństwu
bezdzietnemu wynajmę frontowy pokój z używaniem kuchni. Nowak Rynek Łazarski 19. zdw 90 753

Duży
słoneczny dwuosobowy chętnie panienkom. Skryta 1, I., prawo. zdw 90 781

Pokój
umeblowany. Gen. Prądzyńskiego 11. I., prawo. zdw 90 785

Solidnie
umeblowany, elektryczność zaraz. Kolasiński, św. Marcin 41, III. zdw 90 760

Pokój
słoneczny wszelkiemi wygodami wynajmie dwom panom Śniadeckich 30, II., prawo. zdw 90 759

Mielżyńskiego
3, III., prawo, pokój dla pana wolny. zdw 90 758

Elegancki
pokój zaraz. Patschowska, Podgórna 13. zdw 90 765

Pokój
z utrzymaniem dla dwóch panów do wynajęcia. Gwarna 18, III., prawo. zdw 90 677

Pokój
umeblowany zaraz do wynajęcia św. Józefa 6, III, prawo zdw 90 791

Zielona
7 I. podwórzu, pokoik wspólny panu. zdw 90 809

Centrum
pokój dla studjujących Kantaka 5, ogród, II lewo. zdw 90 812

Pokój
umeblowany z osobnem wejściem elektrycznem światłem pełnem utrzymaniem Kandulska, Dąbrowskiego 56, I. jw 4659

Małżeństwu
wynajmę pokój umeblowany zaraz. Wiatr. Górna Wilda 31. zdw 90 814

Pokój
Thiessowa. Rybaki 16, I. prawo zdw 90 815

Pokój
27 Grudnia 5 II. zdw 90 798

Pokój
umeblowany dwom solidnym panom. Wielka 18. IV. lewo. rw 11 587

Niekrępujący
Kraszewskiego 12. III. prawo. jw 4666

12 SZUKA POKOJU

Pokoju
niekrępującego. w śródmieściu bez utrzymania, lecz z pościelą poszukuje spokojny pan od 1. 10. elektryczność. Oferty do Kurjera pod zdw 90 504

Szukam
skromnego pokoiku od października, centrum, parter, cena. — Oferty Kurjer zdw 90 560

Studentka
szuka pokoju fortepianem blisko Uniwersytetu. Oferty Kurjer zdw 90 531

Próżnego
pokoju z elektrycznością bez używania kuchni szuka młode bezdzietne małżeństwo Łaskawe oferty do Kurjera zdw 90 530

Młode
małżeństwo z 1 dzieckiem poszukuje pokoju umeblowanego od 1. X. lub 15. X. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 90 584

Bezdzietne
małżeństwo poszukuje pokoju umeblowanego Zgłoszenia Kurjer zdw 90 567

Inteligentna
pani z pieskiem poszukuje komfortowego niekrępującego pokoju z łazienką centralnem ogrzewaniem częściowo utrzymaniem, telefonem w domu w śródmieściu. Oferty Kurjer zdw 90 626

Zupełnie niekrępującego
pokoju szuka pani w śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański zdw 90 630

Pokoju
u samotnej, skromnego poszukuje urzędnik, cena. Kurjer zdw 90 602

Jednego
lub dwóch pokoi na biuro centrum poszukuje. Oferty Kurjer zdw 90 681

Małżeństwo
bezdzietne poszukują umeblowanego pokoju z pościelą. Oferty ceną Kurjer zdw 90 746

Pokoju
z śniadaniem i kolacją ul. Podgórna lub w pobliżu dla dwóch studentów poszukuje Szweda, Bydgoszcz, Promenada 10. zdw 90 736

Pokoju
dobrze umeblowanego dla pani. Centrum, elektryczność, łazienka. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 784

Urzędniczka
poszukuje dwuosobowego pokoju umeblowanego. Oferty Kurjer zdw 90 794

Pokoju
z osobnem wejściem, śródmieście od 1. 10. poszukuje. Oferty Kurjer rw 11 588

Potrzebne
2 pokoje używaniem kuchni. Kurjer zdw 90 823

Poszukuję
bardzo eleganckiego pokoju z komfortem urządzonego w śródmieściu. Pożądany telefon. Oferty Kurjer dw 1565

13 LOKALE

Składnica
40 do 50 m² w centrum od 1. 10. 30. do wynajęcia Oferty Kurjer zdw 90 151

Ubikacje
na cele przemysłowe, jasne, okolica Górna Wilda poszukuję. — Oferty Kurjer zdw 89 603

2 składy
(rozmiary 10,85×4,12, 10,85 razy 3,67) śródmieście, razem ewtl. oddzielnie, duże okna wystawowe od gospodarza 1. 10. ewtl. później do wynajęcia. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdw 89 755

Dam skład
wspólnikowi: fryzjer, zegarmistrz lub inny. Oferty Kurjer zdw 90 573

Restauracja
z pełnym wyszynkiem, świetnie prosperująca, 4 pokoje i kuchnia zaraz z powodu zmiany stosunków na sprzedaż Oferty Kurjer jw 4662

Poszukuję
ubikacji nadającej się na pracownię szewcką. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 490

Lokal
z mieszkaniem w którym się mieści restauracja w powiatowem mieście na dobrem miejscu od 1 października do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 744

Poszukuję
się w śródmieściu ubikacji ca. 100 m² na parterze na magazyn. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 498

Poszukuję
składu z przyległą ubikacją na pracownię tylko w śródmieściu. Oferty kierować do Kurjera zdw 90 605

Ubikacje
na cele przemysłowe, jasne, okolica Górna Wilda poszukuję. — Oferty Kurjer zdw 89 603

Frontowe
ubikacje, kantor, światło elektr., gaz, wodociąg do wynajęcia od gospodarza. Piekary 13 b. zdw 90 766

Dwa
duże frontowe pokoje na biura do oddania. Ul. Rzeczypospolitej 5, parter, lewo. zdw 90 771

Poszukuję
ubikacji na pracownię obuwia względnie kupię tanio warsztat szewcki zaprowadzony. miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 90 795

14 DZIERŻAWY

Skład
w rynku, wielkość 4×10 z przyległem mieszkaniem 3 pokojowem kuchnia w Szamotułach zaraz do wydzierżawienia. Stelmaszyk, Szamotuły, Rynek 20. zdw 90 540

Gospodarstwo
48 mórg koło Mogilna wprost od właściciela 10 lat wydzierżawi mórg 150. objęcie 3.000 zł dom 3 pokoje, kuchnia przy szosie. Sowiński. Poznań św Marcin 22, telefon 18-97 zdw 90 657/8

2 pokoje
ogród, stajnia Poznań do wydzierżawienia. Adres wskaże Kurjer zdw 90 624

Piekarni
celem dzierżawy poszukuję zaraz. Zgłoszenia Bladowski Siedlec, poczta Gułtowy, powiat środecki. zdw 90 623

Piekarnia
w pełnym biegu w powiatowem mieście z powodu zmiany rodzinnej zaraz do wydzierżawienia. Oborniki, ul. Dworcowa 33. zdw 90 662

Lokal
poprzednio skład bławatów (którego dzierżawca kupił dom) przy głównej ulicy przemysłowego miasta z przyległem mieszkaniem do czterech pokoi wprost od właściciela bez odstępnego zaraz do wynajęcia. Adres Kurjer zdw 90 690

Piekarnia
jedyna na wielkiej wsi kościelnej, fabrycznej zaraz korzystnie do odstąpienia. Adres wskaże Kurjer zdw 90 745

Gospodarstwo
60 mórg ziemi pszennej wydzierżawię, żniwem i bydłem przy szosie. Agenci wykluczeni. Nogaj, Poznań, Chwaliszewo 64. zdw 90 767

15 LETNISKA

Zakopane
Pensjonat „Łomnica"
Jagiellońska Drowej Szymańskiej poleca na sezon jesienny pokoje z wykwintnem utrzymaniem po cenie 8.50.— Położenie słoneczne naprzeciwko lasu, blisko centrum. zdw 90 731

16 OSOBISTE

Unieważniam
książkę wojskową. Wacław Piechowiak. zdw 90 121

Najdzielniejszej Chiromantce
p. Jakubowskiej Marcelego Mottego 2. II. p., front składam za nadzwyczaj trafne przepowiednie moje szczere podziękowanie i polecam zainteresowanym. — Adres poda Kurjer zdw 89 562

Kapelusze
suknie, płaszcze najnowsze modele wykonuję. Strzelecka 2, — parter. zdw 90 817/18

Papiery
wojskowe na nazwisko Wacław Przybylski, skradzione, unieważniam. zdw 90 528/9

Nina 17
Sobota, Zamek 4 g. Daj znać do Kurjera zdw 90 593

Zbychu!
Wróciłam i daję znak życia o sobie. Bywam codziennie między 5—6 u Dippla. Irka. zdw 90 713

Zaręczyny
córki mej Bronisławy Białkowskiej z panem Albinem Stanikowskim z Krotoszyna zrywam. Stanisława Białkowska. zdw 90 856

Panie Lechu
List za późno odebrałam, oczekuje Poste - restante. Janka. rw 11 583

21 ZGUBY

Robótkę
zgubiono. Proszę zwrot św. Marcin 70, portjernia. zdw 90 649 a

Zagubioną
książeczkę wojskową na nazwisko Franciszek Witkowski, unieważniam. zdpw 90 180

Zgubiony
żółty switerek oddać za dobrem wynagrodzeniem 3 Maja 3a, III., prawo, dom ogrodowy. zdw 90 542

22 ROZMAITE

Futra
wszelkiego rodzaju damskie, męskie modernizuje solidnie, tanio Warszawski Salon Mód Matejki 51. zdw 89 968

Karmazyny
(Rhode—Isl.—Red.) Koguty 4 i 5 miesięczne po dobrych nośkach, ciemne upierzenie, śliczne okazy sprzedam lub zamienię na kury. Stefan Słaby, Poznań-Staroleka Bystra 35. zdw 90 117

25 lat
Jubileuszowa Wyprzedaż „Dumont", H. Bohmowa Marsz Focha 29, skład pończoch bielizny Wielka zniżka cen a towar letni i zimowy. zdw 83 198

Witold Leworski
Wrocławska 36
najtaniej obrazy i oprawa obrazów. Pw 4 060-34,140

Dziewczynkę
2 miesięczną oddam za własną za wynagrodzeniem. Kurjer zdw 90 549

Żychliński
Złota Księga Szlachty Polskiej pojedyńcze roczniki poszukuje do kupna. Oferty Poznań, skrytka pocztowa 1011 zdw 90 546

Przepisuję
maszynę najtaniej. Spokojna 27, II., front zdw 90 545

Rozsadę truskawek
bardzo silną, doskonale ukorzenioną w odmianach: Jucunda (wczesne), Laxtons Noble i Sharpless po 25 zł za tysiąc sztuk sprzeda J. Rączkowska Piątkowo, p. Poznań. zdw 90 515

Chemiczne
czyszczenie garderoby damskiej, męskiej futer wszelkiego rodzaju bardzo dobrze, tanio. Piekary 10, parter. zdw 90 485

Jasnowidz
metpsychografolog Woźna 18 III zdw 90 673

Przepisuje
maszynowo po polsku niemiecku tanio. Dutkiewiczowa, Chwaliszewo 70, front. zdw 90 666

Kuśnierka
pierwszorzędna 15 lat praktyki poleca się poza dom. Oferty Kurjer zdw 90 648

Kto
chce uczyć robótek rozmaitych w godzinach wieczornych. Oferty do Kurjera zdw 90 706

Krawcowa
szyjąca również dziecięcą odzież poleca się w dom, 3 zł. dziennie. Chwaliszewo 75, Młynarczyk. zdw 90 717

Krawcowa
szyje elegancko gustownie sukn. 7 zł. szyje również po domach. Skarbowa 15, part. lewo zdw 90720

Powróciłem
z Jastarni Krzysztof Kosicki, pianista, Wielkie Garbary 50. zdw 90 851

Tapicer
przyjmie przeróbkę różnych miękkich mebli. Piekary 12, III. lewo zdw 90 847

Pralnia
prasowalnia i prężenie firan. — Ostrówek 15. zdw 90 834

Przyjmę
intelig. panów na prywatne obiady na maśle, cena 1.80 zł od 2—4 godz. „Ipsiana" Młyńska 4, I. Tel. 35-96. zdw 90778

Krawcowa
długoletnią praktyką, szyje fachowo, tanio suknie, płaszcze, kostjumy. Gwarna 18, III. lewo zdw 90 810

Lekarz
prakt. na prowincji z większą praktyką poszukuje aprob zastępcy na 3 tygodnie od 29. 9. 30. dw 1560

Wspólniczka
inteligentna, zapewni sobie stały poważny dochód. — Konieczna współpraca, przyjemna, udział 500 zł zabezpieczony. Zgłoszenia Kurjer rw 11 590

23 OŻENKI

Kawaler
lat 27, przystojny, inteligentny, dobrze sytuowany, pozna młodą, inteligentną, ładną panienkę. Cel matrymonjalny. Pośrednictwo rodziny mile widziane. Łaskawe zgłoszenia z fotografjami, które zwraca, uprasza do Kurjera pod zdw 90 586

Z
braku znajomości szukam na tej drodze panny lub młodej wdowy do lat 28 celem ożenku. Majątek jak przysługuje na mistrza piekarskiego konieczny. Fotografja niezbędna, która zwrócę. Oferty Kurjer zdw 90 589

Kawaler
brunet średniego wzrostu lat 35, posiadający przedsiębiorstwo — wartości 250.000 poszukuje odpowiedniej towarzyszki życia Łaskawe zgłoszenia z załączeniem fotografji, za której zwrot ręczę do Reklamy Polskiej, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 6. zdw 90 804

Fabrykant
Poznańczyk, lat 39 przystojny, bardzo dobrze sytuowany zawrze znajomość w celu matrymonjalnym z panną z dobrej rodziny lat 24—28, średniego wzrostu, przystojną, inteligentną i muzykalną. Majątek niekonieczny. Fotografja wymagana, która na życzenie się zwróci. Zgłoszenia pod „Poważna propozycja", Kraków, skrytka pocztowa 253. nw 3 784

Panna
lat 28 skromna, inteligentna z własnym mieszkaniem poszukuje z braku znajomości panów serjo myślących na stałej posadzie. — Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 631

Panna
lat przeszło 40, inteligentna, dobrej ziemiańskiej rodziny posagiem 20.000 poszukuje znajomości starszego pana na odpowiedniem stanowisku lub ziemianina. Cel matrymonjalny. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 837

Panna
lat 19, posiadająca skład sprzętów kuchennych oraz mieszkanie 2 pokoje i kuchnią poszukuje męża. Oferty Kurjer zdw 90 729

Przystojna
brunetka lat 30, na posadzie, własne mieszkanie 2 000 zł gotówki dla braku znajomości pozna pana na stałej posadzie do lat 40. Oferty upraszam wraz z fotografją do Kurjera zdw 90 679

24 NAUKA

Lekcyj
języka polskiego, niemieckiego i korespondencji kto udzieli? Oferty z ceną do Kurjera zdw 90 170

R. de Brugière
lektor U. P udziela lekcyj języka francuskiego. Ulica Matejki 59, II. piętro zdw 90 445

Nauczycielka
wykwalifikowana, młodsza (energiczna) poszukiwana do udzielania pomocy i odrabiania wszystkich zadań szkolnych dla chłopca 8 lat. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 603

Nauka
pisania na maszynach metodą nowoczesną. Zapisy codziennie w firmie Block - Brun w Poznaniu, plac Wolności 8, I. ptr. Pw 4 037-32.112

Poszukuję
lekcyj języka rosyjskiego. Oferty proszę składać pod zdw 90 569

Pięknie
pisać nauczę w kilku lekcjach. Helena Gniatczyńska. Małe Garbary 3. zdw 90 544

Która
pani udzieli lekcyj niemieckiego bezinteresownie Kurjer zdw 90 570

American
lady gives English lessons and conversation. Kurjer zdw 90 581

Uczennica
Paderewskiego, Polka wirtuozka z Ameryki udziela lekcyj gry fortepianowej. Oferty Kurjer zdw 90 582

Kursy
stenografji polskiej, niemieckiej, pisania na maszynach księgowości Tyran-Zaworskiej. Strzelecka 33. zdw 87 610/11

Do
gimnazjum wszystkich klas przygotowuję i umieszczam, przyjmuję uczniów na stancję dając opiekę i całkowitą pomoc naukową. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 498

Poszukuję
wykwalifikowanego, energicznego, dobrze poleconego korepetytora dla chłopca 8 lat, do starannego, wzorowego i fachowego odrabiania wszystkich zadań szkolnych. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 604

Nauczycielka
przygotowuje do gimnazjum, udziela korepetycyj. Oferty Kurjer zdw 90 646

Jak zostać poszukiwanym akwizytorem?
Kursy korespondencyjne Powszechnego Instytutu Organizacji Nowoczesnej, Warszawa, Hoża 35/25 oddają wam wieloletnie doświadczenie swoich profesorów za groszowe opłaty. Podać listownie: adres, zawód. Tw 393

Student
lub gimnazjasta, korepetytor, potrzebny do przygotowania chłopca do III-ciej klasy gimn. Znajomość języka francuskiego konieczna. Oferty z podaniem warunków proszę nadsyłać pod adresem: Bytnerowiczowa, Opatów, nad Prosną, pow. Kępno Wielkopolska. zdw 90 739

Szkoła Tańców Modernistycznych Jarosława Średzińskiego
Kurs dla początkujących 20-go września. — Lekcje prywatne każdego czasu. Strzelecka 3, parter prawo. zdw 90 748

Angielka
rodowita od wiosny w Polsce udziela lekcyj pisania i konwersacji tanio Oferty Kurjer sdpw 89 566

Anglik
udziela lekcji. Telefon 54-18. — 12—1, 5—7. zdw 90 803

25 MUZYKA

Pianino
do ćwiczeń lekcje muzyki. Młyńska 3, III. zdw 90 116

Zofja Żmigród Fedyczkowska
Primadonna Opery Poznańskiej udziela lekcyj śpiewu oraz wyucza partje i pieśni. Zgłoszenia od godz. 13—17. Stary Rynek 75. telefon 54-45. dw 1530

Lekcje śpiewu
Prof. Krasińska Rudnicka. Metoda włoska, stawianie głosu, przygotowanie do koncertów i opery. Plac Nowomiejski 5 a, 15—17. zdw 90 496

Koncertmistrz Ehrenberg
przyjmuje jeszcze kilku uczniów do klasy skrzypcowej. Zgłoszenia Szkoła Muzyczna im. Chopina ul. 27 Grudnia 19. zdw 90 773

Pianino
do ćwiczeń wolne. Duszyńska, ul. Kantaka 3, II. Pw 5046 38.27

26 ROZRYWKA

Wypożyczalnia
książek 2 zł miesięcznie. Największa w Poznaniu. Wielki wybór. Ostatnie nowości. Nowy ułatwiony system wypożyczania. Okresowa desynfekcja książek. Dla zamiejscowych specjalne udogodnienienia „Książka Antykwarjat", — Woźna 12. zdw 89 075

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Szofer - rzeźnik
poszukuje posady zaraz. Pierwszy miesiąc bezpłatnie. Oferty Kurjer zdw 89 741

Ogrodnik
kawaler, lat 25, z długoletnią praktyką, obeznany z wszelką pracą wchodzącą w zakres ogrodnictwa poszukuje posady od 1-go października lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 89 650

Książkowa-stenotypistka
polsko - niemiecka z kilkuletnią praktyką obeznana z książkowością Wlkp. Izby Rolniczej poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 89 682

Szofer - rzeźnik
zdolny, inteligentny poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer zdw 89 742

Handlowiec
przyjmie podróżowanie na artykuły chirurgiczne. — Zgłoszenia Kurjer zdw 90 477

Młynarz
czeladnik, obeznany z motorami kilku systemów, światłem elektrycznem, oraz reparacjami w zakresie drzewnym poszukuje posady zaraz lub od 15. Zgłoszenia uprasza Zerbin Przebędowo, powiat obornicki. zdw 90 296

Szofer
elektromechanik z długoletnią praktyką szoferską samodzielny w reparacjach samochodów dobry kierowca, sumienny i trzeźwy posiad. długoletnie pierszorzędne świadectwa poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia Hübner. Przement pow Wolsztyn. zdw 89 239

Krawcowa
domowa szuka pracy. — Oferty Kurjer zdw 90 305

Bufetowa
rutynowana szuka posady. Łaskawe oferty do Kurjera zdw 90 459

Kupiec
branży kolonjalnej młody sumienny, referencje, kaucja, przyjmie jakąkolwiek posadę. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 90 407

Szofer
mechanik kilkuletnią praktyką poszukuje posady, miejscowość obojętna, najchętniej w majątku Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 458

Technik dentystyczny
pierwszorzędna siła poszukuje posady. Jatczyński. Konin. Nowa 4. zdp 90 207

Młody
zredukowany nauczyciel, żonaty, zdrowy i energiczny szuka jakiejkolwiek posady we dworze zaraz najchętniej za kasjera. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 146

Zbożowiec
z niedokończoną praktyką szuka posady celem dokończenia. Oferty Kurjer zdw 90 408

Inwalida
wojenny malarz poszukuje pracy. — Wykonuje samodzielnie wszelkie prace w zakres wchodzące. Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym, Poznań pokój 47, telefon 39-97. zdw 90 617a

Panienka
poszukuje posady do składu lub do dzieci zaraz. Oferty Kurjer sdw 90 811

Dziewczyna
uczciwa, czysta do wszelkiej pracy domowej ze świadectwami potrzebna od 1. X. Zgłoszenia Dębiec, Wiśniowa 73, parter lewo. zdw 90 565

Inżynier rolnictwa
doświadczony, energiczny, lat 36, obejmie posadę kierowniczą w administracji prywatnej, rządowej, samorządowej lub w szkolnictwie. Za wyrobienie posady stałej dam jednomiesięczne pobory. Oferty Złoczów, ul. Potockiego 6, Trzcieniecki. nw 3 783

Służąca
wiejska uczciwa poszukuje posady od 1. 10. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 641

Służąca
wiejska skromna, spokojna, pracowała długi czas na probostwie szuka posady na wsi, na probostwie 1 października. Oferty Kurjer zdw 90 639

Magistra
farmacji poszukuje posady, pożądany Poznań. Oferty Kurjer zdw 90 632

Inteligentna
młoda wykształcona panienka przyjmie z wdzięcznością jakąkolwiek posadę Łaskawe oferty do Kurjera zdw 90 826

Dyrektryza marszantka
poszukuje posady zaraz lub od 1 października. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 750

Panienka
uczciwa z dobrej rodziny, z ukończoną szkołą Gosp. 3 kl. Wydziałowej szuka odpowiedniej posady najchętniej do dzieci, gdzie wymagana pomoc w nauce. Zgłoszenia pod zdw 90 738

Studentka
władająca francuskim przyjmie posadę nauczycielki-wychowawczyni Poznań lub okolica. — Oferty Kurjer zdw 90 741

Inteligentna
panienka, sierota córka po nauczycielu poszukuje posady wyręczycielki lub do dzieci przedszkolnych. Zgłoszenia do Agencji K. P. Gniezno 378. nw 3855

Bufetowa
sumienna poszukuje posady najchętniej na prowincji, język polski niemiecki. Oferty Kurjer zdw 90 790

Inwalida
wojenny szofer mechanik poszukuje pracy Zgłoszenia uprasza Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym Poznań Fredry 7, pokój 47, telefon 39-97 zdw 90 616a

Skromna
panienka, sierota dobrą znajomość krawieczyzny przyjmie posadę w lepszym domu lub dworze do lekkich prac domowych za skromnem wynagrodzeniem. Oferty Kurjer zdw 90 775

Elewka
lat 23 z roczną praktyką w dworze, zna się na hodowli drobiu poszukuje 1 października posady gospodyni najchętniej na mniejszym majątku. Oferty Kurjer zdw 90 770

Służąca
starsza szuka posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 799

Uczciwa
służąca szuka posady zaraz lub od 1. 10. Oferty Kurjer rw 11 595

Inteligentna
dziewczyna z długoletniem dobrem świadectwem poszukuje miejsca od 1. 10 do małych dzieci lub do wszystkiego w małej rodzinie. Oferty Kurjer zdw 90 865

Młoda
kucharka i dziewczyna z lepszego domu poszukują posady zaraz lub od pierwszego do restauracji lub lepszego państwa, miejscowość obojętna. Oferty do Kurjera zdw 90 825

Gosposia
z dobremi świadectwami znająca wykwintną kuchnię, pieczywa, konserwy prasowanie sztywnej bielizny poszukuje posady zaraz lub od 1. najchętniej na probostwie. Oferty Kurjer zdw 90 629

Uczciwa
posługaczka poszukuje posługi. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 90 583

Inteligentna
freblanka poszukuje posady. — Skromne wymagania Długoletnie świadectwa. Referencja miejscowa Zgłoszenia Kurjer zdw 90 609

Panienka
z porządnej rodziny poszukuje jakiego zajęcia lub posługi na cały dzień. Oferty prosze złożyć do Kurjera zdw 90 447

Syn
uczciwych rodziców poszukuje posady jako uczeń fryzjerski. Oferty Kurjer zdw 90 621

Szofer
poszukuje posady na prywatny wóz. Złoży kaucji do 700 zł. — Zgłoszenia: adres K. Müller w Rakownia p. Mur. Goślina. zdw 90 497

Kucharka - gosposia
dobrem gotowaniem, dobremi świadectwami uczciwa pracowita szuka posady zaraz lub 1. 10. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 90 762

Krawcowa
szuka posady w dom luz poza domem, szyje według najnowszych żurnali. Oferty Kurjer zdw 90 566

Służąca
poszukuje posady od 1. Oferty Kurjer jw 4 656

Panienka
szuka posady do wszelkiego szycia, pomocy w domu lub składzie. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 620

Masażystka
pielęgniarka, krawcowa także wolnych chwilach zastępuj. kucharza szuka posady Oferty Kurjer zdw 90 625

Biuralistka
początkująca z ukończonym kursem Liceum Handlowego poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 622

Praczka
poszukuje pracy. Dąbrowskiego 34, Białas, u p. Kalk. zdw 90 563

Początkująca
biuralistka, biegle pisząca na maszynie, znająca dokładnie księgowość, przyjmie posadę za małem wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer zdw 90 568

Gosposia
młoda, inteligentna czysta, zupełna sierota, bez środków utrzymania, poszukuje posady ewentl. do samotnej osoby od 1. 10. Oferty Kurjer zdw 90 559

Młodsza
dziewczyna uczciwa, pracowita, z dobrem świadectwem poszukuje posady bez gotowania do mniejszej rodziny. Oferty Kurjer zdw 90 547

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem przyjmie posadę od 1. 10. w lepszym domu. Oferty Kurjer zdw 90 538

Stałą
posadę osobie bez znajomości fachowych, miesięczna pensja ca. 300.—, złożenie kaucji, dam zaraz. Oferty Kurjer zdw 90 533

Początkująca biuralistka
przyjmie posadę ewentualnie na kilka godzin dziennie. Oferty Kurjer zdw 90 524

Dziewczyna
z wioski przyjmie posadę do wszelkiej pracy domowej z samodzielnem gotowaniem od zaraz lub od 1. 10. w lepszym domu. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 521

Panienka
inteligentna poszukuje posady do dzieci wraz z szyciem. Oferty Kurjer zdw 90 520

Samodzielna
kucharka znająca wszelkie kuchnie w hotelu lub prywatnie szuka od 1. X. 30. posady mieście. Oferty Kurjer zdw 90 508

Bufetowa
poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 90 577

Ślusarz
maszynowy poszukuje stałej posady ewentualnie jako portjer. Oferty filja Kurjera Marsz. Focha 36. zdw 90 575

Dziewczyna
uczciwa szuka miejsca zaraz. Oferty Kurjer zdw 90 588

Gospodyni
lat średnich z gotowaniem, bardzo pracowita i zaufana, znająca się dokładnie na gospodarstwie wiejskiem i miejskiem poszukuje od 1 października samodzielnej posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 90 505

Młynarz
samodzielny, rzutki fachowiec z dobremi świadectwami, przyjmie posadę. Oferty Kurjer zdw 90 031-2

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Pogoń za miljonami"
Aurora: „Liga zemsty".
Casino: „Niebieska myszka".
Colosseum: „Zagadka jednej nocy".
Edison: „Wyspa rozkoszy".
Harfa: Tancerka Ochinea — „Jak kochają gwiazdy".
Kapitol: „Grzesznica z Montparnasse".
Metropolis: „Miłość na bezdrożach".
Odeon: „Zły Czar".
Orzeł: „Coraz prędzej".
Renaissance: „Córka poskromicieli niedźwiedzi".
Renaissance: „Pościg".
Słońce: „Królowa bez korony"
Stylowe: „O czem śnią dziewczęta".
Tęcza: „Pod pręgierzem hańby".
Wilsona: „Fanfary miłości".

Fryzjerka
poszukuje posady, najchętniej na prowincji. Zgłoszenia do Kurjera zdw 90 492

Posługaczka
poszukuje posługi zaraz. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 491

Praczka
czysta, uczciwa szuka prania. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 489

Technik
dentystyczny siła pierwszorzędna poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 90 693

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem ewtl praniem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 90 696

Nauczycielka
wychowawczyni, rutynowana poszukuje posady od zaraz. Świadectwa bardzo dobre Zgłoszenia Kurjer zdw 90 627

Inteligentna
panienka poszukuje posady do dzieci z sporządzaniem i pomocą w nauce polskiem, niemieckiem. Leokadja Zalewska Wrocławska 17. zdw 90 601

Agenci
uczciwi i sumienni do sprzedaży maszyn do szycia na wysoką prowizję pożądani. Kromczyński, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 5. zdw 90 264

Zarobek
stały dla wymownych pań, panów w mieście i na prowincji. — Zgłoszenia „Atlantic", Plac Sapieżyński 4. zdw 90 779

Młodszej
dziewczyny do posługi poszukuje. Gwarna 18, III. prawo zdw 90 776

Apteka
Wielkopolska poszukuje zaraz lub od października elewa z praktyką. Zgłoszenia z podaniem wymaganej pensji do Kurjera Poznańskiego pod dw 1559

Panienka
do ekspedycji i obsługi potrzebna Olszewska Grochowe Łąki 4. rw 11 593

Uczennica
silna i czysta może się zgłosić. Prasowalnia, Kręta 22. rw 11 581

Pomocnik
handlowy, książkowy do hurtowni tytoniowej na prowincji od 1. 10. 30. potrzebny Oferty „Par" Aleje Marcinkowskiego 11. pod 57.9. Pw 5044-57.9

Uczeń
szewcki potrzebny. Skład obuwia Dąbrowskiego 59 jw 4660

Dzielna
ekspedjentka z branży rzeźnickiej może się zgłosić od 1. 10. A. Wujec, mistrz rzeźnicki ul. Kraszewskiego 7 jw 4665

Potrzebna
zaraz na wieś panienka do nauki i opieki dla 8 i 6½ letn chłopców Zgłoszenia Kręta 4 III. p Soldenhoff. zdw 90 857

Dziewczyna
porządna czysta uczciwa do wszystkiego z gotowaniem Zgłoszenia od 7 wieczorem Ratajczaka 28 III lewo zdw 90 822

Dziewczęta
uczennice potrzebne. Pracownia pończosznicza Oferty Kurjer zdw 90 824

Książkowa - kasjerka
która zna książkowość amerykańską, pisanie na maszynie a w wolnych chwilach zastąpić może panią domu potrzebna zaraz na wieś. Zgłoszenia z odpisem świadectw i podaniem żądanego wynagrodzenia nadesłać Poznań skrzynka pocztowa nr 70. zdw 90 876

Uczciwy chłopiec
potrzebny do biura Płaca 50 zł miesięcznie Patr. Jackowskiego 32 od godz 8—3 zdw 90 576

Panienki
z kilkoletnią praktyką mogą się zgłosić do szycia zaraz Żydowska 26. I prawo. zdw 90 594

Służąca
do prac domowych znająca zarazem doi krów potrzebna zaraz Zgłoszenia Półwiejska 25, II. piętro, lewo. zdw 90 500

Służąca
z gotowaniem, dobremi świadectwami potrzebna zaraz Stengert, Mączna 3 1 zdw 90 494

Zaufaną
osobę przyjmie samotna pani (skład) bez wynagrodzenia lub skromnem. Szycie, niemiecki gotowanie pranie konieczne. Kurjer dw 1 554

Pomocnik
stolarski z narzędziami potrzebny zaraz Oferty Kurjer zdw 90 641

Obciągaczka
zaraz potrzebna E Bucholski Dąbrowskiego 79. zdw 90 614

Zastępcę
poszukuję w każdej miejscowości. Pensja zł 500 — Pisemne oferty z podaniem referencji do Centrali Poznań, Marsz Focha 94, m. 6 zdw 90 611

Dziewczynka
przychodnia do dzieci potrzebna zaraz. Marcinkowska ul Poplińskich 4. zdw 90 619

Potrzebna
czysta służąca z gotowaniem do wszelkiej pracy domowej Konieczna, Mosina Poznańska 100. zdw 90 598

Posługaczki
lub służącej młodszej poszukuje. Kozia 19. III podwórze lewo. zdw 90 639

Fryzjerski
pomocnik potrzebny. Górna Wilda 119. zdw 90 701

Młodsza gospodyni
z dobrem gotowaniem potrzebna od 1. 10. do samotnego pana. — Warunek: umiejętność prasowania. Zgłoszenia z podaniem wieku do Kurjera zdw 90 678

Posługaczka
tylkouczciwa, 3 razy w tygodniu (dnie targowe) od rana do godz. 3 potrzebna. Restauracja plac Sapieżyński 2a. zdw 90 663

Ucznia
uczciwych rodziców z ładnym charakterem p sma do składu skór i przyborów poszukuje. Fr. Wieczorek. Poznań ul. Wielka 25. zdw 90 647

Dziewczyna
młodsza może się zgłosić. Kilińskiego 1. zdw 90 659

Posadę
stałą dam za wypożyczenie pod zastaw 600—900 zł zaraz. Oferty Kurjer zdw 90 656

Dziewczyna
do wszystkiego zaraz. Adres Kurjer zdw 90 686

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem potrzebna od 1. października. Zgł. Rzeczypospolitej 3, III lewo, między godz. 6 — 8 wiecz. zdw 90 715

Akwizytor
energiczny zarobi napewno 700 zł miesięcznie w wydawnictwie. Oferty Kurjer zdw 90 845

Młodszego
podróżującego na miasto Poznań z branży spożywczej na prowizję i strawne poszukuje Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 844

Posada
stała wspólne zyski potrzeba 3 tys. złotych. Oferty Kurjer zdw 90 838

2 akwizytorów
inteligentnych i zdolnych przyjmie zaraz znane wydawnictwo popularnych dzieł wiedzy. Oferty z życiorysem do Kurjera zdw 90 835

Szwaczek
na bieliznę męską poszukuje Wielkopolska Fabryka Bielizny, W Rakowski, ul. Pocztowa 1. zdw 90 836

Chłopiec
do posyłek Zgłoszenia z rodzicami Sport. Poznań Stary Rynek 65. zdw 90 832

Dziewczyna
do wszelkich prac młodsza może się zgłosić. Hotel Royal. zdw 90 829

Magister farmacji
z praktyką laboratoryjną otrzyma stałą posadę Oferty z podaniem warunków „Alchemja", Mysłowice, skrytka pocztowa 44 Pw 5034-71.185

Uczennica
do lat 18 może się zgłosić do składu konfekcji damskiej. — S. Cichocki ul. Wrocławska 5/6. zdw 90 747

Obuwnik
na wszelką prace potrzebny zaraz Br Mroczek Poznań-Starołęka. zd 90 488

Potrzebny
zaraz kowal do fabryki pilników Piotra Wawrzyniaka 17. zdpw 90 167

Ucznia
krawieckiego uczciwych rodziców poszukuje zaraz Nowacki, Piekary 10 zd 90 487

Kalisz - Ostrów - Poznań - Mosina

luksusowa komunikacja autobusowa (45 miejsc siedz.)
Rozkład jazdy

600	Kalisz	2049
715	Ostrów	1934
815	Pleszew	1834
901	Jarocin	1748
1011	Środa	1638
1119 p. / 1200 o.	Poznań	o. 1530 / p. 1400
1228	Puszczykowo	1332
1240	Mosina	1320

Cena przejazdów:
Kalisz-Ostrów **1,50 zł**, Ostrów-Pleszew **2,— zł**, Ostrów-Jarocin **3,— zł**, Ostrów-Środa **5,— zł**, Ostrów-Poznań **6,50 zł**, Poznań-Puszczykowo **1,— zł**, Poznań-Mosina **1,50 zł**.
Autobus kursuje codziennie od dnia 17 września 1930 r.
Postój autobusu: Do Mosiny pl. Drwęskiego, do Ostrowa ul. Ewangelicka
O. K. A.
Ostrowsko-Kaliskie Tow. Autobusowe z o. p.
zw 25 526 **Ostrów Wlkp. tel. 213 i 112**

Posługi
popołudniowej poszukuje Oferty Kurjer zdw 90 606

Inteligentna bona wychowawczyni
nader miłą i niezmiernie kochająca dzieci poszukuje posady w zamożnym i nieprzeciętnie inteligentnym domu. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera pod zdw 90 735

Panna
cośkolwiek szyciem szuka posady u krawcowej lub krawca celem wydoskonalenia się za małem wynagrodzeniem. Łaskawe oferty Kurjer zdw 90 600

Posługaczka
starsza szuka posługi. Oferty Kurjer zdw 90 599

Dam
500 zł. kaucji za jakąkolwiek posadę. Adres agencja Kurjera Krotoszyn nw 3852

Dziewczyna
lat 28 z gotowaniem poszukuje posady 1 października. Oferty Kurjer zdw 90 660

Panienka
inteligentna z szyciem i robótkami, pierwszorzędne świadectwa, przyjmie posadę do dzieci tylko w lepszym domu. Oferty Kurjer zdw 90 672

Dziewczyna
znająca prace domową i gotowanie poszukuje posady zaraz. Skarbowa 5, u p. Gawalskiego 5 sklep. zdw 90 643

Kucharz
poszukuje posady skromne wymagania. Kurjer zdw 90 642

Skromna
uczciwa starsza panienka z prowincji, z praktyką w składzie kolonjalno-delikatesowym biegła szuka miejsca. W wolnych chwilach może zająć się szyciem i cerowaniem. Łaskawe zgłoszenia proszę kierować Kurjer zdw 90 652

Krawcowa
pierwszorzędna szuka posady kierowniczki, dyrektryzy lub wspólnie. Oferty Kurjer zdw 90 651

Gosposia
lat 30 z lepszej rodziny poszukuje 1. 10. rb. posady u samotnej osoby. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 644

Panienka
z szyciem poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 90 683

Posługaczka
wiejska poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 90 710

Panienka
z ukończoną 7 klas gimnazjum szuka zajęcia w biurze. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 402

Krawcowa
damska i dziecięca przyjmuje w dom, poza dom i na wyjazd. Rozmiarkówna, ul. Fabryczna 34a. (Wilda). zdw 90 711

Praczka
uczciwa poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 90 848

Kucharka - gospodyni
poszukuje posady od 1. 10. na probostwo lub w szpitalu. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 705

23 WOLNE MIEJSCA

Poszukuję
od października dobrze poleconej męskiej siły pomocniczej, władającej również i językiem niemieckim, dobrze obeznany z defekturą i taksowaniem recept. — Oferty z podaniem referencji i wysokości wymaganej pensji przyjmuje „Apteka pod Lwem w Tczewie. zdw 90 730

Wydawnictwo
poszukuje dzielnego stałego akwizytora do prac administracyjnych. Zgłoszenia ul Polna nr. 37, I. zdw 90 786

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukończyć kursy fachowe, korespondencyjne profesora Sekułowicza — Warszawa Żórawia 42 Kursy wyuczają listownie buchalterji rachunkowości kupieckiej korespondencji handlowej stenografji nauki handlu prawa kaligrafji pisania na maszynach towaroznawstwa, angielskiego, francuskiego, niemieckiego pisowni gramatyki polskiej oraz ekonomji Po ukończeniu świadectwa Żądajcie prospektów. nw 3613

Dziewczyna
do wszystkiego zaraz potrzebna. Sternalowa, Górna Wilda 93. zdw 90 768

Ręczniarka
potrzebna M. Janiszewski, ulica Długa 4. zdw 90 792

Samochody okazyjnie na sprzedaż:

Fiat limousine na dorożkę 6 000 zł
Peugeot „ „ „ 8 000 zł
Praga „ „ „ 8 000 zł
4 Praga otwarte Piccolo od 3 000 zł do 8 000 zł
Peugeot otwarty, 4 siedz. 3 000 zł
Dogodne warunki spłaty. Samochody gotowe do wyjazdu. Pw 5010-88,10/1

„Praga" Automobile, Poznań

Pl. Wolności 11, tel. 55-33.

Zastępców rejonowych
poszukuje do bezkonkurencyjnego przedsiębiorstwa handlowego na Poznań, Warszawę, Łódź, Kraków i Górny Śląsk z 8.000 do 10.000 zł gotówki. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 90 855

Bony
wykwalifikowanej z dobrem polskiem poszukuje od zaraz do 3 letniej dziewczynki na wieś. Zgłoszenia Szpital Przemienienia, pokój 27, między 12—14. zdw 90 382

Potrzebny dekorator
jako pomocnik głównego dekoratora do firmy Bogusław Herse w Warszawie. Oferty listowne z odpisami świadectw i fotografją nadsyłać Warszawa, Marszałkowska 150. zdw 90 830

Uboczny zarobek
bez narażenia godności stanu znajdą inteligentne osoby mające szerokie koła znajomości. — Zgłoszenia listownie: Gospodarczy Zakład Kredytowy Lwów, ul. Wałowa 11a, Oddział Obligacji. Pw 4 885-72,132

Marszantka
samodzielna z dłuższą praktyką na stałą posadę poszukiwana. — Zgłoszenia osobiste lub piśmienne z fotografją. Salon Kapeluszy, Bydgoszcz, Gdańska 19. nw 3857

2 000 — 4 000
złotych miesięcznie zarobią solidni, dobrze ustosunkowani panowie, przyjmując zastępstwo poważnego banku — Prowadzimy dział pożyczkowy inkasowy oraz sprzedaż obligacyj premjowych na raty Poważne oferty składać Lwów, skrytka pocztowa 271 nw 4 094

Dziewczyna
zaraz potrzebna Czamański, ul. Wielka 12 II podwórze. zdw 90 800

Uczeń
potrzebny do składu kolonjalnego i wyszynku nie ponad 16 lat. Zgł. tylko piśmienne J. Dembiński, Swarzędz. rw 11 578-9

Biegłe
kartoniarki potrzebne zaraz — Drukarnia J. Goździejewskiego, Poznań, Wielka 20. zdw 90 596/7

Stolarz
dobry fachowiec na budowlaną pracę, mogący zastąpić mistrza, potrzebny. Zgłoszenia „Dębieńko", Sp. Akc., p. Stęszew. zdw 90 543

Marszantka
zdolna, samodzielna potrzebna zaraz. Oferty z fotografją, odpisem świadectw Kurjer zdw 90 511

Potrzebuję
od zaraz młodszego książkowego (samodzielnego), który zna dobrze język niemiecki i polski. — Zgłoszenia Kurjer zdw 90 509

1.000
złotych pożyczki kto udzieli otrzyma dobrą posadę magazyniera. Zgłoszenia Kurjer zdw 90 819

Krawcowa
pierwszorzędna siła kroju, szycia posada stała, mała kaucja zaraz potrzebna. Oferty Kurjer zdw 90 816

Dziewczyna
do posyłek potrzebna Skład obuwia, Dąbrowskiego 59. jw 4661

Potrzebny
zaraz kowal do fabryki pilników Piotra Wawrzyniaka 17. zdpw 90 167

Ucznia
krawieckiego uczciwych rodziców poszukuje zaraz Nowacki, Piekary 10 zd 90 487

Kino ORZEŁ
św. Marcin

Amerykański król śmiechu
Harold Lloyd
w najkomiczniejszem arcydziele filmowem
„Coraz prędzej".
zw 25 532

Humor zagraniczny

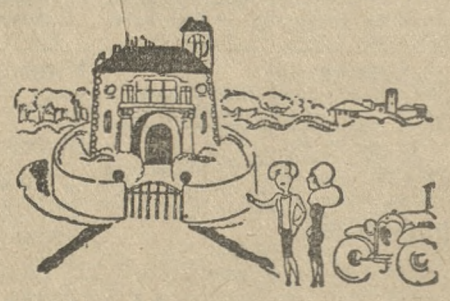

— Ten dom zbudowany jest jednym kamieniem.
— Jakim sposobem?
— Tak — jednym drogocennym kamieniem rodzinnym, sprzedanym za 100 tys. złotych!
(London Opinion). S. F.

Przedpłata na październik 1930, za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped. zł 4,00, w agencjach w mieście zł. 4,50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4,70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,94, kwartalnie zł 14,80, pod opaską w Polsce zł 9,00, pod opaską w innych krajach zł 11,00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr, na stronie czwartej 120 gr, na stronie drugiej 150 gr, przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18,30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania wieczornego do godz. 10, w dni przedświąt. do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr, każde dalsze słowo 20 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości.

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań nr. 200 149.